

DENG

SİYASAL VE KÜLTÜREL DERGİ

İçindekiler

Naverok

PSK, PDK-Bakur, PWD
Liderleri ile Röportaj

*Kürt Ulusal Güçlerinin
Birliği, Yeniden Şekillenen
Ortadoğu'da Kürtlerin Rolü*

■ Mesut TEK	3-13
■ Nizamettin TAŞ	14-23
■ Rojhat AMEDİ	24-30

HAK-PAR

2. Olağan Kongresi

■ Fehmi DEMİR	32-35
■ Bayram BOZYEL	36-44
■ Sertaç BUCAK	45-51

Evin Turizm İnşaat ve Yayıncılık
Ticaret Limited Şirketi Adına SAHİBİ
ve SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Hüseyin İZGİ

YAZIŞMA ADRESİ

Kurtismailpaşa 5.Sok. Fırat5
Apartmanı Kat: 1 No: 2
Ofis / Diyarbakır
Tel: 0 (412) 223 89 23 / 228 05 08
Fax: 0 (412) 223 89 23
E-mail: info@demanu.com.tr

ISSN: 1302-7964

ALMANYA

Postfach: 131831, 42045
Wuppertal/ALMANYA
Faks: 00-49-202-9743594
E-mail: demanu.almanya@yahoo.de

BASKI

Diyarbakır Söz Matbaası / Diyarbakır

Du Konferansên Girîng

52

■ Kemal BURKAY	53-61
■ Mesut TEK	62-69

Belgeler

PSK:Bu Anlayışla Avrupa

■ Birliği'ne Girilmez!..	70-71
--------------------------	-------

Kaostan Çıkmanın Yolu Gericilerin
Ve Diktatörlerin Gönünü Hoş

■ Tutmak Değildir	72-73
-------------------	-------

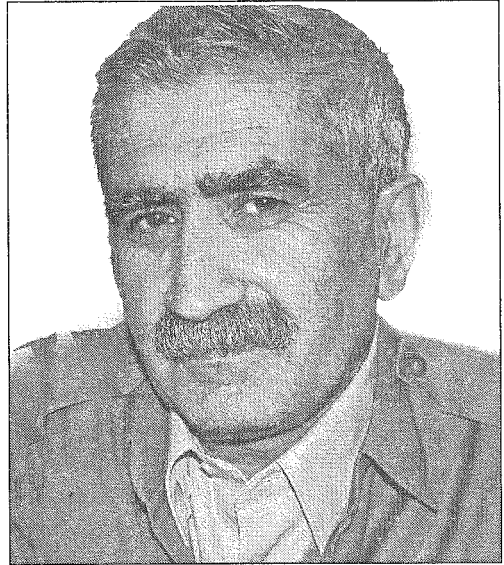
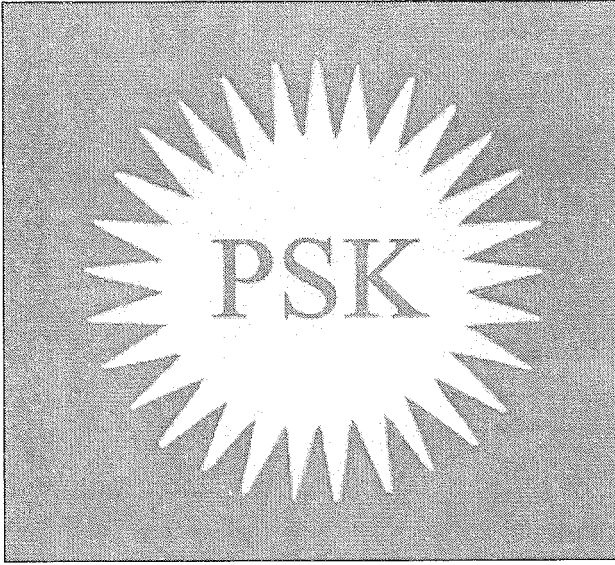
Çareserî Paşda Gav

■ Avêtin Nîne	74-75
---------------	-------

PSK, PDK-Bakur, PWD Liderleri ile Röportaj

*Kürt Ulusal Güçlerinin
Birliğı, Yeniden Şekillenen
Ortadoğı'da Kürtlerin Rolü*

Kürt Ulusal Güçlerinin Birliği, Yeniden Şekillenen Ortadoğu'da Kürtlerin Rolü

Kürdistan Sosyalit Partisi (PSK) Genel Sekreteri Mesut TEK

Röportaj : Dicle AMEDİ

“Birlik” söyleminin, “birlik” arayışlarının, sürekli olarak Kürt hareketinin en önemli gündem maddesi olması, ancak bu konuda kalıcı adımların atılmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kürt ulusal güçlerinin “birliği” önündeki temel engeller nelerdir?

Mesut TEK: Birlik sorunu bence Kürt siyasi hareketinin değişmez gündem maddelerinden birisi. Kürtler hem kendi aralarındaki sohbetlerde, hem de geçmişteki Kürt

hareketlerini değerlendirirken, yenilginin nedenleri arasında Kürtlerin birliğinin olmamasını her zaman bir neden olarak, ileri sürmüşlerdir, bir neden olarak göstermişlerdir.

Kürtlerin birliği, Kürt ulusal demokratik güçlerinin birliğinin Kürt siyasi hareketinin temel gündem maddelerinden biri olmasında şaşılacak bir şey yok, doğal, kaçınılmaz bir şey. Çünkü Kürt sorunu ulusal bir sorun, ulusal bir sorun da, bir ulusun sadece bir kesimini, sadece işçileri, sadece, emek-

çileri, sadece ağaları, sadece patronları ilgilendirmiyor, tüm toplumsal kesimleri, tüm katmanları ilgilendiren bir sorun. Ama biz ayrıca biliyoruz ki, bu kesimlerin ortak ulusal talepleri dışında bir de herkesimin kendine özgü talepleri var. Örneğin ulusal sorunda ayrılaşan ya da aynı hedefi taşıyan bir ağayla köylünün ya da bir işçiyle bir memurun ya da bir patronun hayatın diğer alanlarına yönelik taleplerinde farklılıklar var. Bu nedenle farklı sınıfsal çıkarılara sahip olanlar, farklı gelecek projeksi olan toplumsal kesimler ve bunların, siyasi plandaki temsilcilerinin ortak Kürt ulusal talepleri etrafında bir araya gelip, Kürt ulusal cephesini örme çabaları sürekli gündemde olmuştur. Bu doğrultuda Kürtler mesailerinin büyük bölümünü bu çalışmalara ayırmışlardır.

Ama ne yazık ki bugün Kürt ulusal demokratik güçleri arasındaki birliğin geldiği noktaya bakarsak, gösterilen bu çabaların, harcanan bu mesainin gerektirdiği bir noktada olmadığını görürüz. Eski dönemleri bir tarafa bırakalım, çağdaş Kürt siya-

si hareketleri ya da yakın dönemdeki Kürt siyasi hareketinin 4 önemli birlik çabası olmuştur.

Bunlardan birincisi 1979'un sonu 1980 yılının başında oluşturulan "Ulusal Demokratik Güç Birliği'dir" kısa adı "UDG" dir. UGD'yi oluşturan güçler, o zamanki adıyla biz, yani Özgürlük Yolu, DDKD'liler ve

KUK'tu. UDG'ninde programı gerçekten dönemin şartlarına uygun, ulusal demokratik bir programdı. Ama ne yazık ki bu birlik gerektiği gibi hayata geçmedi. Bunun nedenleri çok farklı elbette. Bu birlikte yer alan kesimler başarısızlığın nedenlerini dile getirirken, ya da nedenlerini sıralarken, kendi görüş açılarından ya da kendi bakışlarıyla farklı şeyler söylerler. Bu da doğaldır bence. Kimse bu işin yürütülememesindeki suçu üzerine almak istemez maalesef. Ama genelleme yapmak gerekiyorsa, iki örgüt arasındaki, o dönemdeki DDKD'liler ile KUK'çular arasında ki ilişkilerin yeterince iyi olamaması, yeterince karşılıklı güven duygusunun oluşamaması bu birliğin gerektirdiği şekilde verimli olmasını engelleyen nedenlerin başında gelmektedir.

Bundan yola çıkarak şunu söyleyebiliriz. Bir birliğin, bir güç birliğinin, bir ulusal birliğin başarılı olabilmesi için her şeyden önce birliği oluşturan kesimler arasında bir güvenin olması gerekir. Eğer birlik ve cephede bir araya gelen güçler ara-

sında karşılıklı güven yoksa, bir birlerinin varlığına saygı temelinde bir güven oluşmamışsa maalesef bu birlikler istenilen sonucu veremiyor ve birliklerle amaçlanan, ya da birliğin hedeflediği noktaya gelemiyoruz. Bu önemli bir noktadır. Maalesef bugün de güven bunalımı, örgütler arasındaki biri birine güvensizlik yaşanan bunca deneye rağmen devam etmektedir. Eğer Kürtler arasında, tüm Kürtleri bir araya getirecek, ortak bir paydada buluşturacak bir birlik oluşamamışsa, bunun başlıca nedenlerinden bir tanesi bu güven bunalımıdır.

Kürtlerinin bir diğer önemli birlik çabası "TEVGER"dir. TEVGER denilebilir ki kurulduğu dönemde PKK dışındaki, o dönemin aktif olan Kürt kurumlarını hemen hemen hepsini içinde barındıran bir oluşumdur. O da programı itibari ile hedefleri itibari ile ulusal demokratik bir cepheydi. O da maalesef başarıya ulaşamadı. Bence başarıya ulaşamamasının nedenlerinden birisi; bu güven bunalımının yanı sıra bir de bu birliğin yurtdışında oluşmasıydı. Elbette birliklerin başarıya ulaşabilmesi için mutlaka ve mutlaka ülkede oluşması şartı yok. Birlikler cepheler yurtdışında oluşabilir ama bu mücadelesini ülkeye taşımak zorundadır. Organlarını ülkede de oluşturmak zorundadır. Asıl mücadele alanı olarak ülkeyi görmek zorundadır. Bütün çabaları ülkede örgütlenmeye, ülkedeki mücadeleyi geliştirmeye yönelik olmalıdır. Planlarını programlarını ona göre yapmalıdır. Ne yazık ki TEVGER istemesine rağmen, bunu programlamasına rağmen çalışmasını ülkeye taşıyamadı. Taşıyamadığı içinde başarılı olamadı. TEVGER'in başarısız olmasının nedenlerinden bir tanesi de, TEVGER'i oluşturan örgütler arasındaki istikrarsızlıktı. TEVGER'i oluşturan örgütler istikrarsız bir yapı sergilediler. Bazı örgütler bölünme, parçalanma geçirdi, bazı örgütler diğer örgütlerle bir araya gelerek yeni birlikler oluşturdu, yeni yapılar oluşturdu. Doğal olarak bu da TEVGER'in çalış-

malarını olumsuz bir biçimde etkiledi. Neticice itibari ile TEVGER'de başarıya ulaşamadı.

Kürtler açısından diğer önemli bir birlik çalışması PSK, PKK protokolünden sonra başlayan "Ulusal, Demokratik Cephe" çalışmasıdır. Ulusal Demokratik Cephe çalışması PKK ve PSK protokolünden sonra başlatılan bir çalışma. Program da hazır. Deyim yerinde ise tüzükte hazırlanmış. İlan edilmesinin planı ve programı da yapılmış. Ama daha sonra PKK'nin olumsuz, sert ve sektir tavırları nedeniyle bu çalışmada başarıya ulaşamadı. Onun yerine ulusal demokratik cephe çalışmasını yürüten güçler, "biz cephe kuramadık ama olumlu bir hava yakalanmış. Kürtler arasında sıcak ilişkiler var. Bu sıcak ilişkileri sürdürelim" düşüncesi ile "Kürdistan Ulusal Demokratik Güçler Platformu"nu oluşturdular. Daha sonra ismini değiştirdi "PNK Bakur" oldu. Yani "Kürdistan Ulusal Platformu" adı altında uzun yıllar, denebilir ki en uzun ömürlü bir iş birliği olarak çalışmalarını sürdürdü. Ama dediğim gibi PNK Bakur'un çalışmaları tamamıyla yurtdışında sınırlı kaldı. Yurtdışında sınırlı kaldığı için, ülke zeminine kaydırılmadığı için gerekli bir atılım sağlayamadı gerekli bir verim sağlayamadı. Tabii ki bunda PKK'nin tekerci anlayışı, kendi dışındaki örgütleri yok sayma düşüncesinin önemli bir payı var.

Abdullah Öcalan'ın yakalanmasından sonra PKK kendi politikasını, yeni siyasetiyle PNK'ye dayatmaya çalıştı. PNK bunu kabul etmeyince, PKK ayrıldı ve bu güç birliği çalışmalarını PKK'siz devam ettirmeye başladı. Bu gün de PNK var. PNK diye bir oluşum var. İçinde Kürdistanlı siyasi partiler var. Amaçlarına ve ismine uygun ciddi bir faaliyet içinde olduğunu söylemek mümkün değil. En büyük nedeni de, sürekli vurguladığım gibi; birlikler yurtdışında oluşup, ülkeye taşınmadığı müddetçe, mücadele sıcaklığını yitiriyorlar, o coşku yok oluyor. Bir yurtdışı

örgütü olarak kalıyorlar. Elbette Kürtlerin yurtdışında da örgütlere ihtiyacı var. Yurtdışında da faaliyet gösteren Kürdistanlı siyasi partilerin yurtdışı faaliyetleri konusunda birlik yapmaları çok doğaldır, böyle bir işbirliğine, güç birliğine ihtiyaç vardır. Ama bu Kürdistan Ulusal Platformu gibi ya da PNK gibi çok böyle ideal, büyük hedefleri olan birlikler şeklinde olmamaları gerekir diye düşünüyorum. Öyle olursa özü ve kuruluş aşaması ile gerçeği arasında bir çelişki doğar ki; bu da çalışmaları tıkar, giderek bir soğumaya yol açar, giderek coşku bitimine yol açar ki, bu gün netice itibari ile geldiğimiz nokta odur. Bunların dışında yurtdışında oluşan başka bir platform daha var. Avrupa Kürt Platformu diyoruz ona. Avrupa Kürt platformundan bahsettiğim PNK (Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu var. DEMKURD var. DEMKURD Avrupa'da faaliyet gösteren Demokratik kitle örgütlerinin bir araya gelerek oluşturdukları bir organizasyondur. Demokratik kitle örgütü organizasyonudur. İçinde KOMKAR'lar var, İsveç Kürdistan Federasyonu var, XOY-BUN var, Uluslararası İnsan Hakları Merkezi (İMK) var. Avrupa'da faaliyet gösteren irili ufaklı yaklaşık 30'a yakın demokratik kitle örgütü içinde yer almış. Bir de Avrupa'nın değişik ülkelerinde faaliyette olan, hiçbir örgüt içerisinde yer almamış bağımsız aydınların oluşturduğu bir inisiyatif var. Aydın inisiyatifi, bazı ülkelerde Kürt inisiyatifi olarak tanınıyor. Onların oluşturduğu bir Avrupa Kürt Platformu var. Kısa adıyla PKE (Platforma Kurden Avrupa). Avrupa Kürt Platformu'nun oluşturulmasında, çalışmalarını yürütmesinde, bu günlere gelmesinde partimizin büyük katkıları olduğu inancındayız. Hem örgütlenme aşamasında, hem çalışmaların

Bir birliğin, bir güç birliğinin, bir ulusal birliğin başarılı olabilinmesi için her şeyden önce birliği oluşturan kesimler arasında bir güvenin olması gerekir. Eğer birlik ve cephede bir araya gelen güçler arasında karşılıklı güven yoksa, bir birlerinin varlığına saygı temelinde bir güven oluşmamışsa maalesef bu birlikler istenilen sonucu veremiyor ve birliklerle amaçlanan, ya da birliğin hedeflediği noktaya gelemiyoruz.

bu noktaya gelmesinde PSK tabiri yerindeyse fedakarlık yaptı. Biz önemli katkılar sunduğumuz inancındayız. Ama bugün PKE'nin de istenilen düzeyde, beklenen verimi sunduğunu söylemek mümkün değil. PKE bir yurtdışı örgütü, öyle kaldı. Doğru olan odur bence. Çünkü yurtdışında çalışma yürüten demokratik kitle örgütlerinin kuşkusuz ülkeye yönelik görüşleri olabilir, ülke politikasına yönelik önerileri olabilir ama ülke politikasında belirleyici karar alma rolleri olamaz, doğru da değil. Ülkedeki mücadelenin nasıl olacağını ve nasıl bir seyir izleyeceği ile ilgili kararları bizzat ülke içerisinde faaliyet yürüten ve ülke içinde gücü olan, örgütü olan, çalışması olan, ülkenin sıcaklığı içinde her türlü tehlikeyi göze alarak mücadele eden insanlar karar vermelidirler. Yoksa Avrupa'daki KOMKAR'lar İsveç Federasyonu ya da başka isimle ne olursa olsun demokratik kitle örgütlerinin ülkedeki mücadeleye yönelik belirleyici kararlar alıp uygulatmasını doğru bulmuyoruz bu doğru bir tavır değil. Bu nedenle Avrupa Kürt Platformu'nun bir yurtdışı örgütü olarak kalmasında eleştirilecek bir nokta yoktur, bence doğru olanda odur. Avrupa Kürt Platformu büyük ölçüde yurtdışındaki Kürt çalışmasını yürütmelidir. Bunun yanı sıra ülkedeki ulusal, demokratik mücadele ile ilişki içinde, ona

destek ve yardım temelinde ilişki geliştirmelidir. Ve Avrupa'daki güçlü, çalışkan, aktif ve realist bir Kürt lobisinin temelini atmalıdır. Öyle bir oluşum içine girmelidir. Ama Kürt örgütleri arasındaki o müzmin güvensizlik, deyim yerindeyse bir birimizi çekememezlik, Avrupa Kürt Platformu'nun gerektiği gibi çalışmasının önündeki engellerden birisidir.

PSK, PWD ve PDK-Bakur arasında son dönemde yapılan protokol ve ortak açıklamalar kamuoyuna da yansıyor. Kürt örgütleri arasındaki yakınlaşma bazı kesimlerce eleştirilse de genel olarak olumlu karşılandı.

Kamuoyunda yeni bir birlik çalışması olarak değerlendirilen bu çalışmalar hakkında ne düşünüyorsunuz?

M.T: Kürtlerin bir başka kötü alışkanlığı var, çağdaş olmayan. Özellikle birlik anlayışları içerisinde, asla kabul edilemeyecek bir kötü huyumuz var. Biz vetocuyuz bazen. Bazı örgütleri veto ediyoruz. İşte bu örgüt birlik içinde yer almasın, ya da bu grup gelmesin, bu insan gelmesin, bu insanlar olursa biz yokuz ya da bu olursa ben varım yoksa yokum, gibi anlayışlarda maalesef Kürt örgütlerinin birlik çalışmaları önündeki önemli engellerden bir tanesidir. Bizim bu ve benzeri zaaflarımızdan bir an önce kurtulmamız gerekmektedir. Şimdi bu yaşadığımız deneyden ve bunca tecrübeden sonra var olan birlik çalışmalarının içerisinde yer almayan, değişik nedenlerle yer almayan, örneğin bir Avrupa Kürt Platformu'nda yer almayan, örneğin bir PNK içinde yer almayan ama yurtsever güçlerle bir şekilde ilişki içerisine girmemiz, onlarla ilişkilennememiz gerektiği inancındayız. Neticice itibari ile onlar da aynı amaca hizmet

eden hareketlerdir. Daha doğrusu aynı nehire akan ufak ufak dereleriz. Onlar değişik nedenlerle bahsettiğim birliklerin içinde değiller. Örneğin PWD tüm kesimlerden veto yiyen bir harekettir. Kürdistan Demokrat Partisi değişik nedenlerle hem PKE içinde hem de PNK içinde yer almayan bir örgüttür. Ben onların niye ve niçin yer almadıklarını tartışmayı uygun bulmuyorum. Onların kendilerince doğru bazı gerekçeleri vardır. Niye yer almadıklarına yönelik spekülasyon yapmayı doğru bulmuyorum. Ama dediğim gibi bu insanlarla bir biçimde ilişki kurmamız lazım. Bu nedenle biz başlangıçta PWD ile bir ortak açıklama yaptık. PWD ile birlikte Kürdistan'ın temel sorunlarına yönelik ortak görüşlerimizi dile getirdik. Bu çok geniş tepkilere yol açtı. Ama ne yazık ki olumlu tepkiler çok azdı. Hep olumsuz tepkiler aldık. Olumsuz tepkilerin başında Bunların PKK ile ne farkı var. Bunlarında eli kanlıdır. Bunlar ellerindeki kanları temizlemeliler. PSK eli kanlı katillerle ya da eli kanlı örgütlerle iş yapı-

yor dediler. Bu olumsuz bir tepkiydi. Diğer bir olumsuz tepki bundan da bir şey çıkmaz. Zaten PSK'nin işi gücü budur. Birlik yapıp birlik dağıtmadır. Benzer sorumsuzca eleştiren ama alternatifini koymayan, sade eleştiride kalan haksız tepkiler aldık. Bizi cesaretimizden dolayı, attığımız adımdan dolayı kutlayanlar da oldu. Bu adımlarımızı doğru bulanlar da oldu. Ama bunlar azınlıktaydılar. Daha sonra biz PDK Bakur ile bir protokol imzaladık. Orda da PDK Bakur'la birlikte Kürdistan devriminin temel sorunlarına yönelik ortak görüşlerimizi dile getirdik. Kürt ulusal demokratik güçlerinin hem ülke zemininde hem de yurtdışında birliğini sağlamak için ortaklaşa mücadele etmeyi kararlaştırdık PDK-Bakur'la. Bizim başlangıçtaki hedefimiz PWD, KDP-Bakur ve PSK'nin ortak bir basın açıklaması yapmasıydı. Ya da birlik çalışmalarını üçlü bir şekilde yürütmekti. Ama çalışmalara başladığımız dönemde. PDK-Bakur'lu dostlarımız, arkadaşlarımız, şimdilik PWD ile çalışmaya hazır almadıklarını, bu konuyu organları ile görüşüp karara bağlama ihtiyacı duyduklarını söylediler. Bizde ısrarcı olmadık bu konuda. Çünkü bu bir organ kararını gerektiren bir politikaydı. Kendileri, kendi durumlarını bizden çok daha iyi bilirlerdi. Bizim onların üzerinde baskı oluşturmamız düşünülemezdi zaten. Netice itibari ile kısa sayılmayan ama pek uzun da olmayan bir süre sonrasında PDK -Bakur ile PWD protokol imzaladı. Onlar bir açıklama yaptılar. Onlar açıklama yaptıktan sonra, üçlü çalışmanın önünde bir engel kalmamıştı. Ondan sonrada bir araya gelip, kamuoyuna açıkladığımız o üçlü açıklamayı yaptık. Elbette biz bu üçlü açıklama ile her şeyin bittiği inancında değiliz. Çok iyi biliyoruz ki bu üç grup Kürdistan ulusal hareketinin belirli bir kesimini oluşturmaktadır. Bizim dışımızda, bizim gibi düşünmeyen daha farklı politikalara sahip, farklı amaçları güden, farklı inanışları olan ama Kürdistan davası içinde yer alan kesimler var, gruplar var.

Bizim bunlarla bir araya gelip ulusal birliğimizi genişletmemiz gerekir. Bunlarla ilişki kurup Kürdistan Ulusal Cephesi'ni oluşturmamız gerekir. Sadece siyasi partilerle değil Kürdistan'da çalışma yürüten sivil toplum kuruluşları, demokratik kitle örgütleriyle, şahsiyetlerle. Örneğin, Kürt Ulusal Demokratik Çalışma Grubu ile bir biçimde ilişki kurup, olası en büyük Kürt ulusal demokratik güçlerin birliğini sağlama göreviyle karşı karşıyayız.

Avrupa'da şekillenen ancak ülkeye yansımayan birlikler yerine, bu kez ülkede karşılığını bulan-filizlenen, istikrarlı- kalıcı bir birlik gerçekleştirmek kolay olmasa gerek?

M.T: Elbette biz zorlukların ve sorumluluklarımızın farkındayız. Biz illegal bir partiyiz, diğerleri de illegal parti. Illegal partilerin ülke içinde ve ülke dışında kurulmuş legal örgütlerle ve demokratik kitle örgütleri ile nasıl ilişkilendirilir, ilişkileri nasıl olur, ilişki nasıl kurulur, bunlar elbette birer sorun ve problem. Biz PSK açısından şunu söyleyebiliriz ki; henüz konuyu diğer dostlarımızla konuşmadık, onlarla da bu konuyu oturup konuşacağız. Biz PSK olarak şöyle düşünüyoruz, Kürdistan'ın son gelişmelerden sonra ve gerek ülkedeki son gelişmeler, bir gerçeğin altını kalın çizgilerle çizdi; Kürdistan'da legal, demokratik mücadelenin önemi gittikçe artıyor. Legal, demokratik örgütlerinin, sivil toplum kuruluşlarının, legal partilerin, ulusal kuruluş mücadelelerinde ki önemi giderek yükselen bir ivme kazanıyor. Bu nedenle biz ağırlığın legal mücadeleye verilmesi inancındayız. Legal alanlarda da birliklerimizi oluşturmak zorundayız. Legal alanda oluşacak birliğin en üst organı, ya da en uygun verimli organı legal bir partidir. Bu nedenle tüm Kürt gruplarını, İslamcısından komünistine, demokratından sosyalistine, her inançtan, her düşünceden Kürtleri bir araya getiren, önüne çağdaş, gerçekleştiri-

lebilir, gerçekçi, hedefler koyan, yurtsever bir plan koyan legal bir partinin en iyi yol olacağı inancındayız. Böylesi bir projenin desteklenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Elbette ki ulusal kurtuluş mücadelesi sadece siyasi yanı olan bir mücadele değil, sadece legal bir partinin oluşmasıyla başarıya ulaşacak bir mücadele değil. Mücadele- nin her alanında Kürtler ortaklaşa ulusal örgütler oluşturmalarıdır. Kadın örgütleri, gençlik örgütleri, Kültür örgütleri, ortak vakıflar, inisiyatifler, sendikalar, işçi ve memur alanlarında, yani hayatın her alan- ında Kürtler ortaklaşa davranmalı, ortak- laşa örgütler oluşturma yolunu bulmalı- dırlar. Bunun dilini bulmalıdırlar. Ancak böylelikle biz Türk devrimci demokrat güçlerle kalıcı ve verimli ilişkiler kurabili- riz diye düşünüyorum.

Ortadoğu yeniden şekilleniyor. Böl- gede de statüko değişiyor. Kürtlerin bu süreçteki rolü nedir?

M.T: Biz Kürtlerin bir söylemi var. Özellikle birinci körfez savaşından sonra bizimde desteklediğimiz, tüm Kürtlerin aşağı yukarı ortak görüşü olan bir söylem var. Dedik ki; Ortadoğu'da sadece bir Fi- listin-İsrail sorunu yok. Ortadoğu'da bir Kürt sorunu var. Kürt sorunu çözülmeden Ortadoğu'ya gerçek anlamda barış ve de- mokrasi gelmez. Kürt sorunu dört parçayı ilgilendiren, dört Ortadoğu ülkesini ilgi- lendiren bir sorun. Ve Kürt sorunu ile muzdarip olan, bu sorunla karşı karşıya ka- lan ülkeler de Ortadoğu'da gericiliğin dik- tatörlüğün kalesi olan ülkelerdir. Bunlar İran'dır, geçmiş Irak'tır (Saddam döne- mindeki Irak), Türkiye ve Suriye'dir. De- diğim gibi bu dört devlet Ortadoğu'da ge- riciliğin, diktatörlüğün temel direkleridir- ler. Dolayısıyla Ortadoğu'da, barışı, de- mokrasiyi ve istikrarı sağlamak için, her şeyden önce Kürt sorununu çözmek gere- kir. Kürt sorunu çözülmeden, Ortadoğu'ya tam anlamıyla barış gelmez, istikrar gel-

mez, demokrasi gelmez diye söyledik, bu günde aynı görüşteyiz.

Elbette bu görüş dile getirildiği zaman dünya iki kutuplu bir dünyaydı. Sosyalist sistemle karşılarındaki emperyalist sistem arasında bir mücadele vardı, soğuk savaş süreciydi. Denebilir ki Kürtlerin bu sesi, bu gerçek, makul ve realist talepleri iki sis- tem arasındaki soğuk savaşa kurban oldu, duyulmadı. Onlar arasındaki gürültüde, so- ğuk savaşın gürültüsü arasında kaybolup gitti. Ama bu gün Kürtlerin bölgede oynadı- ğı rol, geçmişte yapılan tespitlerin ne ka- dar doğru olduğunu gösteriyor. Özellikle Amerika'nın Irak'a müdahalesi, 1. Körfez Savaşı'ndan itibaren bölgeye müdahalesi Kürtlerin önemini giderek arttırmıştır. Bu bir anlamda Kürtlerin talepleri ile bölgeye yeni bir yapı vermek isteyen, bölgeye yeni bir sistem getirmek isteyen güçlerin, böl- geye yönelik taleplerinin çakışması, yakın- laşması sonucunu doğurmuştur. Bölgeye yeni bir şekil vermek isteyen güçler ne di- yorlar, bölgede demokratik bir yapı oluş- malı, kadın haklarına saygı gösterilmeli, insan haklarına saygı gösterilmeli, dini azınlıklara saygı gösterilmeli, yani deyim yerindeyse bölgede demokratik bir sistem oluşmalı. Bizim isteğimizde budur. Kürtler yıllarca ülkelerinin demokratikleşmesi için çaba sarf ettiler, Kürtler yıllarca bölgenin demokratikleşmesi için mücadele ettiler. Bu gün İngiltere ve Amerika gibi bölgede askeri güç bulunduran devletler, Kürtleri bir müttefik, en yakın dost, ya da temel müttefik olarak görüyorlarsa özellikle İran, Irak, Suriye bazında söylüyorum, Türki- ye'nin durumu biraz daha farklı. Bu bizle- ri çok sevdikleri için ya da bizim kaşımıza gözümüze hayran oldukları için değil, on- ların bölgeye yönelik talep ve çıkarları ile Kürtlerin bölgeye yönelik talep ve çıkarla- rı deyim yerindeyse paralel yürüyor. Bu hem biz Kürtlerin işine geliyor, hem de Amerika'nın, İngiltere'nin işine geliyor, bir bütün olarak batı dünyasının işine geli- yor. Batı dünyası bugün İslam terörden ya-

kınıyor, radikal güçlerden yakınıyor. Biz çok iyi biliyoruz ki Kürtler arasında şeriat yanlılarının olmasına rağmen, İslami kesimin olmasına rağmen Kürtlerin büyük çoğunluğu laik bir düzen yanlısıdır, İslami bir Kürt hükümetinin kurulmasından yana değildirler. İslami radikalizme karşıydırlar. Ve demokratik bir yapı istemektedirler. Bu da Kürtlerle bölgeye yeni bir şekil vermek isteyenlerin çıkarları ile aynılışmasa bile yakınlaştığını gösterir. Elbette biz Kürtlere, emperyalizmin kötülüğünü, Amerika'nın, İngiltere'nin kötülüğünü kimse anlatmaya kalkmasın. Biz ülkemizin kimler tarafından ve hangi çıkarlar doğrultusunda dörde bölündüğünü, yıllarca bize zulmeden, ulusal demokratik haklarımızı gasp eden devletlere kimlerin yardım ettiğini, 1975 ve 91 yılında Kürtleri yarı yolda kimlerin yalnız bıraktığını çok iyi biliyoruz. Biz hafızası olan bir halkız. Ama biz aynı zamanda geçmişe takılıp kalmanın bize bir şey kazandırmayacağını da bilen bir halkız. Bunun için kimse bize "emperyalizm, kötüdür, yılandır, çıyandır" edebiyatı yapmasın. Biz emperyalizmin, zulmünü, baskısını, emperyalizmin ne kadar kötü olduğunu bire bir yaşayarak öğrenen bir halkız. En azından ülkemiz onların çıkarları doğrultusunda dörde bölünmüştür. En azından onlar yaklaşık 200 yıldır, bu büyük devletler Kürtlere karşı olan cepheyi desteklemiştir. Bu cephe bazen Osmanlı olmuştur, bu cephe bazen İran olmuştur. Fars imparatorluğu olmuştur, İran şahlığı olmuştur, Humeyni rejimi olmuştur, BAAS diktatörlüğü ol-

tüm parçalardaki Kürt örgütlerinin ortak noktalarda bir araya gelip politika belirleyecek bir merkeze ihtiyacı var. İsmi ne olursa olsun. Ulusal Kongre'mi olur, Kürdistan Ulusal Meclisi mi olur, dört parçaya yönelik bir platform olur, ismi o kadar önemli değil. Önemli olan 4 parçadaki Kürt örgütlerinin Kürdistan Devrimi'nin en genel sorunlarına yönelik politika belirleyecek bütünlüklü bir strateji oluşturacak bir yapıya ihtiyaçları var.

muştur, Suriye ve Irak'ta. NATO ikili askeri ilişkiler çerçevesinde 12 Eylül rejimi olmuştur, Kemalist iktidarlar olmuştur. Biz biliyoruz bunları, kimse bize bunları anlatmaya kalkmasın. Bu nedenle öntümüzdeki dönemde eğer çok böyle olumsuz ve ciddi değişiklikler olmasa ki ben onu yakın bir sürede olacağını tahmin etmiyorum, Kürtler Ortadoğu'ya şekil vermek isteyen güçlerin en önemli müttefiki olmaya devam edecektir. Bu da biz Kürtler açısından korkulacak, karşı çıkılacak bir durum değildir.

Netice itibari ile biz biliyoruz ki, politikada her şey değişir, değişmeyen tek şey vardır oda çıkarlardır. Bizim de ulusal çıkarlarımız. Bizimde ülkemizin çıkarları neyi gerektiriyorsa öyle davranma hakkımız vardır.

Bu noktada Kürtler bu süreci en iyi şekilde nasıl lehlerine çevirebilir sorusu gündeme geliyor. Bu noktada da tüm parçalardaki Kürt örgütlerinin ortak noktalarda bir araya gelip politika belirleyecek bir merkeze ihtiyacı var. İsmi ne olursa olsun. Ulusal Kongre'mi olur, Kürdistan Ulusal Meclisi mi olur, dört parçaya yönelik bir platform olur, ismi o kadar önemli değil. Önemli olan 4 parçadaki Kürt örgütlerinin Kürdistan Devrimi'nin en genel sorunlarına yönelik politika belirleyecek bütünlüklü bir strateji oluşturacak bir yapıya ihtiyaçları var. İsmi ne olursa olsun, böyle bir yapıya ihtiyacımız var. Böyle bir yapı oluşturursak, dört parçadaki Kürt örgütleri sürece birlikte müdahale etme doğrultusunda irade gösterip birliklerini sağlayabilirlerse,

hem ülkemizin kurtuluşunu yakınlaştırmış oluruz hem de ülkemiz üzerinde oynanmak istenen oyunların önüne set çekmiş oluruz.

Elbette işler benim anlattığım gibi basit ve sade yürümüyor. Bizim Amerika ile ilişkilerimiz ya da batı dünyası ile çıkarlarımız yakınlaşıyor ama batı dünyası ile çıkarları yakınlaşan, ya da çıkarlarını batı dünyası ile yakınlaştırmak isteyen düşmanlarımız da var. Onlar da yakınlaştırmak istiyorlar. Örneğin işte Türkiye, Suriye, örneğin şimdi olmasa bile geleceğe yönelik bunun sinyallerini veren İran. Onlarda en az bizim kadar sürecin nereye gittiğini görüyorlar ve ona uygun politikalar geliştiriyorlar. Bizim bu oynanan oyunları boşa çıkarmak için mutlaka ve mutlaka 4 parçadaki örgütlerin işbirliğini ve güç birliğini, en azından bir dirsek teması sağlayacak. 4 parçaya yönelik en genel hatları ile mücadele çerçevesi çizecek bir birliğe ihtiyacımız var. Biz bu konuda yıllarca önerici olduk, çaba harcadık ama ne yazık ki bu gün bir sonuca ulaşmış değiliz. Bu gün ulaşmak istediğimiz noktadan çok uzağındayız maalesef ama biz bunun gerekliliğine inanıyoruz. Bu doğrultuda çabalarımızı da sürdüreceğiz.

Kürt hareketinin gündemini sıklıkça meşgul eden önemli tartışmalardan biri de silahlı mücadele-savaş-terör vb kavramlardır. Sizce Kürt hareketinin şiddet karşısındaki tutumu ne olmalıdır?

M.T: Bence şiddetten ne anladığımıza bağlı. Her şeyden önce şunu söylemek gerekir ki; tüm ezilen haklar gibi Kürtlerin de şiddete başvurmaya, bir başka deyişle silahlı mücadele yürütme hakkı var. Bizim halklardan ne eksikimiz var, ne de fazlamız var. Kaldı ki Kürtler, diğer ezilen hakların yapamayacağı kadar silahlı mücadele yürütmüş bir halktır. Özgürlüğü için sürekli silaha sarılmış, mücadele etmiş, bu noktada kurbanlar vermiş, fedakar bir halktır. Ama bu silahlı mücadeleler başarı getirmiş

mi? getirmemişse niye başarılı olamamıştır? Elbette bunlar irdelenmesi ve değerlendirilmesi gereken konulardır.

Biz Kürdistan Sosyalist Partisi olarak, Kürdistan'ın parçalı yapısını içinde bulunduğumuz jeo-stratejik durumu dikkate alarak, Kuzeyde Kürt ulusal hareketinin silaha başvurmasının yarardan çok zarar getirdiğini düşündük. Elbette bunu söylerken bu hakkı halkımıza yasaklamadık, haram etmedik. Dediğim gibi Kürtlerin de hakkıydı, ulusal haklarına ulaşmak için. Ama biz parti olarak bölgenin şartları, uluslar arası şartları, Kürdistan'ın parçalanmış yapısını göz önüne alarak Kürtlerin barışçıl ve demokratik mücadele biçimlerine daha çok ağırlık vermesini ve kurtuluşun bu yolla sağlanmasının, Kürtlerin daha çok lehine olacağını söyledik. Şimdi de aynı şeyi söylüyoruz. Kaldı ki geçen süreçte bizi doğruladı. PKK'nin yürüttüğü 15 yıllık silahlı mücadele Kürt ulusal hareketine bir şey katmadığı gibi, Kürt ulusal hareketinden çok şeyde götürdü. Bu nedenle biz, bu son başlatılan silahlı mücadeleyi bir kenara bırakıyorum, işte demokratik cumhuriyet için yürütülen silahlı mücadeleyi bir tarafa bırakıyorum. Biz geçmişte de silahlı mücadeleye dediğim çerçevede, faydalı görmediğimiz için karşı olduğumuzu söyledik. Uygun bir mücadele aracı olarak görmediğimiz için onun faydadan çok zarar getirdiği gerekçesiyle karşı çıktık. Onu halkımıza haram etmedik. Herkes gibi bizimde hakkımızdır. Dediğim gibi özellikle bu dönemde, çağdaş değerlerin, demokrasinin, insan haklarının, şeffaflaşmanın, sivil toplum örgütlerinin değerlerinin arttığı, yükselen değerler olarak, bölgenin ve dünyanın şekillenmesinde rol oynayı bir dönemde Kürtlerin silaha başvurmasını doğru bulmuyoruz. Bu Kürtlere faydadan çok zarar getirir diye düşünüyoruz. Ama elbette bizim öngörmediğimiz, çok ciddi değişiklikler olabilir. Örneğin bölgede Irak'taki gelişmeler öyle bir noktaya gelir ki; Tür-

kiye İran ve Suriye bölgeye müdahale etmek isteyebilirler, müdahale ederler. Bölgede çok ciddi çatışmalar olur. Elbette o dönemde bizim Kürtlere çağdaş değerler budur, silahı bırakın diye bir önermemiz olmaz, aksine Kürtler o dönemde de en azından Güney Kürdistan'daki ele geçirdiği kazanımları korumak için, Kürtler silaha başvurabilirler. Sömürgecilerin saldırılarına karşı kendilerini korumak için silaha başvurabilirler.

Gelecekte ne olur nasıl bir seyir izler onu şimdiden kestirmek mümkün değil.

Son dönemde yaşanan şiddet olaylarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

M.T: Şiddet karşı şiddeti doğuruyor. Bir şiddet sarmalı tüm toplumu sarıyor ister istemez. Devlet terörü karşı şiddeti doğuruyor. Devlete karşı şiddet devlet şiddetini doğuruyor. Karşılıklı biri birini geliştiren şiddet toplumu sarmalıyor ve toplumu esir alıyor. Türk toplumun esir alıyor ama aynı zamanda Türk devletini ve toplumunu çürütüyor. Bu işin bir boyutu. İşin diğer boyutu ise PKK'nin ateşkes kararını iptal edip, silahlı eylemlerini başlattığı döneme ilişkin farklı düşüncem var benim. Yani 1984'te silahlı mücadeleyi başlattığı dönemde bizim tavrımız farklıydı. Biz PSK olarak farklı düşünüyorduk. Dağıttığımız bir bildiride bu eylemlerin bir sonuca ulaşmayacağını, faydadan çok zarar getireceğini söylemiştik ama neticede itibarı ile bizim irademiz dışında bizim gücümüz dışında gelişti. Bu noktaya geldi. Ama o dönemde PKK'nin belirli hedefleri vardı, kağıt üzerinde de olsa, lafta da olsa, söylemde de olsa. Örneğin bağımsız devletten bahsediyordu, federasyon, otonomi ihanet olarak görüyordu. 4 parçada bir Kürt devletinden bahsediyordu. Ama bu son silahlı eylemler için gösterdiği gerekçelere baktığımız zaman Abdullah Öcalan'ın sağlığı ve özgürlüğü, Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratikleşmesi yani dünyanın hiçbir

yerinde görülmemiş ki ezilen bir ulus kendisini ezen devletin sadece demokratikleşmesi için silahlı mücadele yürütsün. Bakın Cezayir halk kurtuluş mücadelesinde sadece Fransa'nın demokratikleşmesi yoktur. Ne vardır, Cezayir ulusunun bağımsızlığıdır, Cezayir ulusunun ulusal demokratik haklarını ele geçirmesidir. Vietnam içinde bu böyleydi. Kürtlerinde geçmişine baktığınızda bu böyledir. İran'daki Kürtler ve Irak'taki Kürtlerin talepleride böyledi. Irak'taki Kürtlerin pusuluları şuydu; "Kürdistan'a otonomi, Irak'a demokrasi". Ulusal bir talep vardı. Bu otonominin elde edilebilmesi ve güvenceye kavuşabilmesi içinde Irak'ın demokratikleşmesi gerektiğini söylüyorlardı. Şimdi PKK'nin son taleplerinde bunlar yok. Ne var, Kürt dilinin özgürleşmesi, bazı ufak tefek sosyal ve kültürel haklar ve her şeyden öncede Abdullah Öcalan'ın özgürlüğü ve sıhhati. Ya da onun güvenliği. Bir insan ne kadar büyük olursa olsun, bir insan ne kadar yetenekli olursa olsun, ne kadar değerli olursa olsun, bir halkın ulusal taleplerinin önüne geçmez, geçmemelidir de. Bu açıdan baktığımız zaman PKK'nin son eylemlerini ulusal kurtuluş mücadelesi içerisinde görmek mümkün değil. Bu eylemlerin yeniden başlamasının başka amaçları var. Dikkat ederseniz silahlı eylemlerin yeniden başladığı dönemde Avrupa Birliğine yönelik çok ciddi çalışmalar vardı. AB süreci çok iyi işliyordu, hızlı bir süreç vardı. Kağıt üzerinde kalsa bile AKP hükümeti AB müktesebatı içerisinde adımlar attı. Bazı demokratik adımlar atmıştı, bazı reformlar gerçekleştirmişti. Bundan en çok rahatsız olan da Genelkurmaydı, militarist güçlerdi, "Kızıl Elma" kesimleriydi. Onun başına da Genelkurmay'ın bir çekirdeği çekiyordu. Abdullah Öcalan'da onların elindeydi. Onların, Abdullah Öcalan'a emirleri, Öcalan'ın da PKK'ye emirleri ile bu eylemler başladı diye düşünüyorum. Bu eylemlerin ve dile getirilen taleplerin hiç birisi ama hiç birisi Kürtlerin, özellikle Kürt gençleri-

nin dağa çıkıp ölmeye ve öldürülmesine degecek talepler değildir. Eğer amaç Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratikleşmesi ise bu demokratik yol ve yöntemlerle yapılır. Eğer Kürt dili üzerindeki baskıların sona ermesi ise bunun için dağa çıkmaya, gerilla savaşı vermeye gerek yoktur. Eğer Kürt kültürünün serbest bırakılması ise bunun içinde Kürt gençlerinin ölmesin ve öldürülmesine gerek yoktur. Bunlar demokratik taleplerdir, bu demokratik taleplerde şu veya bu şekilde demokratik mücadelelerle elde edilebilecek taleplerdir.

Bundan şu çıkmasın siz federasyon istiyorsunuz neden silah kullanmıyorsunuz. Hayır, o farklı bir olaydır. Bağımsız devlet hedefini önünüze koyarsınız, federasyonu önünüze koyarsınız, ama buna rağmen silahlı mücadele yürütmeyi ülkenizin çıkarına bulmazsanız, o mücadele yöntemine başvurmazsınız. Silah mücadele araçlarından birisidir. O silahı nerede ve

ne zaman kullanacağınıza ancak siz karar verebilirsiniz. Bu açıdan baktığımız zaman şu yanılgıya düşmeliyim. Türkiye'nin demokratikleşmesi ve kültürel haklar için silahlı mücadele verilmez ama federasyon için silahlı mücadele verilir, niye vermiyorsunuz sorusuyla doğal olarak karşılaşılabilir. Benim söylediğim o değil. Silahlı mücadele, mücadele biçimlerinden birisidir. Buna siz karar verebilirsiniz. PKK buna karar vermemiştir. Genelkurmay karar vermiştir. Genelkurmay'ında amacı şudur; AB sürecinin önünü kesmek, demokratikleşmenin önünü kesmek, AKP hükümetini zor duruda bırakmak. Kürtlerde giderek boy veren ve filizlenen legal demokratik mücadeleyi boğuntuya getirmektir. Bu amaçlar için maalesef onlar Abdullah Öcalan'a emrettiler, Öcalan'ın emrine uyan PKK yöneticileri de böyle bir karar aldı. Sonra silahlı mücadeleyi başlattılar.

Kürt Ulusal Güçlerinin Birliği, Yeniden Şekillenen Ortadoğu'da Kürtlerin Rolü

PWD Lideri Nizamettin TAŞ

Röportaj : Dicle AMEDİ

PSK, PWD ve PDK-Bakur arasında son dönemde yapılan protokol ve ortak basın açıklamaları kamuoyuna yansıdı. Yapılan bu çalışmalar neyi hedefliyor, PWD bu süreci nasıl değerlendiriyor, birliğin temel kriterleri nelerdir?

Nizamettin TAŞ: Daha önceden de Kürt örgütleri arasında birçok ittifak yapılmıştı. Fakat PKK'nin tekelsiz zihniyetinden dolayı bu ittifaklar uzun ömürlü olmadı. Tek yanlı kendisini dayatması yapılan ittifakların işlevsiz ve ittifaksızlık politikasının öne çıkması sağladı. Biz PKK'ye

muhalif olmaya başladığımızda, PKK'nin izlediği politikayı eleştirmeye başladığımızda, en önde gelen itirazlarımızdan bir tanesi de ittifaklar politikasındaki yanlışlıktı. Örgütler arasında ittifak yapıldığında örgütlerin büyüklüğüne küçüklüğüne bakılmaz. Eşit koşullarda birlik olunur. Bir de ulusal çıkarlar doğrultusunda birlik olunur. Ulusal çıkarlar örgütlerin üzerinde tutulmazsa dar örgütçü zihniyet egemen olur. Bu da ittifakların gelişmesine çok fazla hizmet etmez. Ayrılır ayrılmaz bizim başlatmak istediğimiz ilk görev, Kürt örgütleri arasında bir birliği yarat-

maktı. Bizim esas rolümüz de budur. PKK'den ayrılanların ortaya koyduğu en önemli kural budur. Şundan dolayı; PKK kendi kitlesini tek yanlı şartlandırmış. PKK'ye sempati duyanlardan birisi Kürtlükten vazgeçmeyi göze almaktan çekinmez ama diğer Kürt örgütlerine kaymada, onların bir üyesi olmakta son derece ihtiyatlı davranır. Çünkü PKK 30 yıldır bütün Kürt örgütlerini ihanetle suçladığı için ağır bir şartlanma ve ön yargı oluşmuş. Tarikat tarzında bir kenetlenme ortaya çıkmış durumda. Bu açıdan PKK ulusal çizgiden tamamen vazgeçmesine rağmen en aktif dinamik kitle "serhıldan"dan da vazgeçerek, aslından, siyasal örgütsel mücadeleden de önemli oranda vazgeçerek, umutsuzluğa düşerek, aktif hiçbir mücadele içerisine girmeden işlevsiz bekliyor. Diğer örgütlerden de, bu insanları örgütlenme kapasitesi ya da inisiyatif geliştirmeyince, Kürt hareketi şu anda kuzeyde dibe vurmuş durumda. Bu olumsuz gidişatı durduracak tek güç ancak PKK içinde çıkan kadrolar, yöneticiler olabilir. PKK'nin muhalefeti ancak PKK içerisinden çıkar, yoksa alternatif

bir cephe yaratmak mümkün değil. Aktif kitle PKK'nin denetiminde ama Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin hizmetinde değil. PKK'den ayrılanların görevi yani bizim görevimiz bu kitleyi ulusal çizgiye çekmek. Bunu çekerken de PKK'nin dar örgüt mantığını mahkum ederek yapabilir. Neden bunu yapmak zorunda. Eğer ulusal çizgiyi temsil ediyorsa, ulusal bütün unsurlarını Kürt özgürlük mücadelesi kapsamak zorunda. Bunun içinde, Kürt İslamcı, liberal Komünist, demokratlar var. Ulusal çizgiyi benimsemiş bütün güçlerin aktif

mücadeleye katılması gerekiyor. Birçok örgüt ulusal mücadeleyi sürdürüyor. Kendi başına hareket ediyor, dolayısıyla güçsüz. Kitle ise PKK tarafından bloke ediliyor. Dolayısıyla Kitle bir taraftan bloke edilmiş, diğer taraftan demokrat, yurtsever örgütler ise kendi başına kaldıkları için, son derece güçsüz bir öncü ve işlevsiz bir kitle ortaya çıkıyor. İşte biz ayrıldıktan sonra kendimize şöyle bir misyon seçtik bu aktif kitlenin yeniden mücadeleye katılması gerekiyor, öncülük iddiasında olan örgütlerinde tek başına değil, madem ki esas amacımız Kürt halkının özgürlüğünü sağlamak, Kürt ulusal sorununu çözmektir, o zaman ayrı kulvarda mücadele etmenin hiçbir anlamı yok. Bütün ulusal güçlerin yan yana gelmesi gerekiyor. İttifak etmesi gerekiyor. Biz bu mantıkla hareket ettik. Dolayısıyla PWD'yi kurar kurmaz ilk çağrımız örgütlere bu yöneydi. Bizim başta PSK ve sonrada PDK Bakur ile ittifak yapmamızın nedeni, amacı aynı. Çizgimiz belki ayrıntılarla farklılıklar olsa bile esasta aynıdır. Dolayısıyla birlikte hareket et-

memiz önünde hiçbir engel yok. Ayrı durmamız ve güçlerimizi birleştirmememiz çok anlamsızdı. Bunun dışında da ittifak yapılacak başka örgütler de var, şahsiyetler de var. Biz bunlara da çağrı yaptık. Bunlar aslında Güney Kürdistan'da güçleri yok. Biz de Avrupa da değiliz, Avrupa da çalışmak istiyoruz. Belli bir çevre oluşturmak istiyoruz. Fakat ulusal sorunun çözümünde iddialı olan güçlerin Kürdistan'da üstlenmesi gerektiğine inanıyoruz. Her tarafta çalışma yapılabilir ama, çözüm iddiasında olan hareketlerin üstlenme merkezi Kürdistan olması gerekiyor. Esas çalışma alanlarının ise Kuzey Kürdistan olması gerekiyor.

Bundan dolayı Kürdistan'da üstlenen örgütlerle ittifakı benimsiyoruz. Bir şartla Kürt sorununun çözümünü esas almalı. İster bağımsızlığı savunsun ister otonomiye veya farklı çözüm programına da sahip olabilir ama kendisini dayatmamalı, Bütün Kürt örgütlerini birleştirecek ortak bir payda var. Bağımsızlık, federasyon, otonomi hepsini içirecek bir formül var ulusların kendi kaderini tayin hakkı. Yani ulus kendi kaderini tayin ediyorsa, ben Kürt halkının bağımsızlığını istiyorum, bağımsızlıktan yanayım. 30 yıl bunun için savaştım. PKK geçmişte Kürt halkının bağımsızlığı için savaştı, bu iddiadaydı. Bunun için 30 yıl savaştık. Ama şimdi bağımsızlıktan, federasyondan, otonomiden vazgeçmiştir. Türkiye Cumhuriyeti üniter yapısı içerisinde kültürel haklarla sınırlı bir talepte bulunuyor. Gerçekte Kültürel hakları talep ederken bile bunu formüle etmiyor, çok belirsiz. Kürtlükle aslında hiç bağı olmayan talepler ortaya sunuyor. Bundan dolayı zaten biz ayrıldık. Bir örgüt ya da bağımsız şahsiyet ister bağımsızlığı ister federasyonu savunsun, eğer demokrasi, diğer örgütlerin diyelim ki işlerine karışmıyor, diğer örgütlerin haklarına saygılıysa, demokratsa, yurtsever, ulusal çıkarları kendi örgütsel çıkarlarının önüne alıyorsa,

terörizme karşıysa, iç çatışmalara karşıysa ve Güneyi savunuyorsa biz bütün örgüt ve bağımsız şahsiyetlerle birleşmeye hazırız, zaten böyle bir çağrı da yapıyoruz. PSK bu iddiayı savunuyor, 30 yıldır bunun mücadelesini veriyor. PDK Bakur bu iddiasını canlı tutuyor ve bu iddiaya sahip.

PDK PSK, PWD-PSK arasında bir ittifak da vardı. Bu örgütler arasında belli aralıklarla toplantılar da oluyor. Netice itibari ile yapılan tartışmalarda, bu tarz adımların olumlu olduğu ancak yetersizliği hemen görüldü. Üç partinin acil yana gelerek güçlerini birleştirmesi protokol imzalayarak bu çalışmaya başlaması ama öbür taraftan yurtdışında birlik çalışmalarına da aktif destek sunması ve zaten bir birlerine karşıt değil. Ama Avrupa'daki birlik çalışmalarının da giderek Kürdistan'da sürdürülen birlik çalışmalarına bağlanması daha sonuç alıcı olur. Çağrıda yapıyoruz. Önümüzdeki dönemde onlar da gelirse toplantılar olabilir, kongre ya da konferans olabilir, zeytindalı tarzında yurtsever bütün güçlerin birliğini sağlayan, bunun içinde örgütte olabilir, şahsiyette olabilir. Hepsinin ulusların kendi kaderini tayin hakkı, demokrasi, ulusal sorunun örgüt çıkarlarının önüne çıkarılması, terörizme karşı olması, Güneyi savunması Avrupa Birliği, Ortadoğu'nun değişim projesinden yana olan bütün örgütlerle birliği savunuyoruz.

Dışarıda oluşan bu tür birlik çalışmalarının ülkeye yansımaları konusunda ne düşünüyorsunuz?

N.T.: Bizim şu ana kadar söylediğimiz daha çok yurtdışı ile ilgiliydi. Söz konusu 3 örgüt de illegal. Türkiye'de yasal çalışmıyor. Illegal konumları var. Çağrı yaptığımız birçok örgüt de ve şahsiyet de illegal çalışma yapıyor, Türkiye'ye giremiyor. Türkiye'de bu tarz bir birlik özgürlük mücadelesinin ulusal kurtuluş mücadelesi-

nin bir nevi yurtdışı ayağını temsil ediyor. Esas belirleyici olan bu çalışmanın Kuzeye taşırılması ve kitlesel bir güce kavuşturulmasıdır. Bunun için şüphesiz, illegal örgütlerle, Türkiye’de geliştirilen birlik çalışmalarının bir birine karıştırılmaması gerekiyor. Yani burası yurtdışı ayağı olabilir, Türkiye ve Kuzey Kürdistan’da geliştirilen birlik çalışması, birlikte hareket etme kitlesel olur. açık olur. Diyelim ki gizli illegal konumda olan bir çalışma olmaz. illegal konumda olan grup ve şahsiyetler destek sunar, içinde yer alır fakat kuzeyde gereken örgütlenmenin kendisi legal, açık, gizli olmayan. Meşru bir tarzda yürütülür. Bütün taleplerinin anayasal olmasına gerek yok. O çerçeveye oturtulması çok dar olur. Kuzey Kürdistan’da gerçekleştirilecek örgütlenmenin sadece seçimlere indirgenmesi, parlamentoya bazı milletvekillerinin sokulmasıyla sınırlandırılması yanlışır. O da dardır. Bir ulusal kurtuluş sorunu parlamenter mücadeleye indirgenemez. Parlamenter mücadele de çok önemlidir, bunu inkar etmek, karşı çıkmak doğru değil ama sadece ona indirgenemez. Kürt halkının kültürel, siyasal, ekonomik sosyal her sahada örgütlenmesi gerekiyor ve kitleselleşmesi gerekiyor. Dolayısıyla parti kurmak kadar zeytin dalı tarzında, artık ismi parti olur, cephe olur, bizzat bunu Kuzey Kürdistan’da bu çalışma içerisinde yer alanların belirlemesi gerekiyor. Kongre yapar, konferans yapar, ister cephe, ister parti olur bu o toplantının iradesi sonucunda olmalı. Çok fazla müdahale ederek, geçmişte PKK’nin yaptığı gibi uzaktan kumandayla orada örgütlenmeye gitmekte yanlış. Dolayısıyla belirleyici mücadele sahası da Kuzey Kürdistan’dır.

Daha önce yapılan birlikler neden bu güne kadar yurtiçine yansımadı?

N.T.: Bizim Avrupa’ya çıkmamamızın bir nedeni de budur. Avrupa’ya çıkıldı mı,

sen bir kere ülkeden kopuyorsun. Günlük olarak mücadelenin içinde yer alınması gerekir. Anı anına sen mücadelenin heyecanını duymaz, hissetmez, onu yönlendirmez aktif olarak içinde yer almazsan giderek amaçtan da sapma olur. Mülteci konumuna düşüyorsun, inisiyatif yitiriyorsun. Bizim esas çalışma alanımız Kuzey, Kuzeyde çalışmak. Biz şimdilik gitmeye biliriz ama bütün enerjimizi bütün yurtdışı enerjimizi, buradaki enerjiyi bizim Kuzeye taşımamız gerekir. Biz Kuzeydeki mücadelenin hizmetinde bir rol oynuyoruz, belirleyici konumda olan değil. Sen Avrupa’dan taşıramazsın, sınırlı kalıyor. Ama buradan öyle değil. Günü gününe bütün gelişmeyi alıp, etkilenip, etkileyebilirsin. Ama tabi bütün çalışmamız kuzeyi için olacak. Esas çalışma sahası orası. Kuzeyde de hareket etmek için diğer örgütlerle diyalog içindeyiz Giderek Demokratik çalışma grubuna aktif destek veriyoruz.

HAK-PAR var bunlarla ilgiliyiz, aslında ittifak içindeyiz, Şerafettin Elçi’nin bir çalışması var. Bizim bunlarla ittifakımız var. Bazı dostlarımız onla içerisinde de yer alıyor. Ama HAK-Par olsun, Şerafettin Elçi olsun, Demokratik Çalışma Grubu veya birçok değişik grup yeniden toparlanıyor. Bizim onlarla diyalogumuz bir şarta dayanıyor. Herkesin dünya görüşü ayrı olabilir, birçok örgüt değişik amaçlar içinde mücadele verebilir. Belki Kürdistan’ın bağımsızlığı, federasyon onlar için asgari bir hedefte olabilir, daha stratejik te bakabilir. Biz buna sonuna kadar saygılıyız. Bu mücadelelerini sonuna kadar da geliştirebilirler fakat onlardan tek istemimiz şudur; ister ayrı grup kursunlar, ayrı parti kursunlar ister federasyon yada bağımsızlık istesinler, ister Müslüman olsunlar. Kürt sorunu Türkiye’de çözülmemiş, Güneydeki kazanımlar da garantiye alınmamış. Kuzeydeki Kürt mücadelesi bir de daha yeni Kemalizm’le birleştirilmek isteniyor. Aslında Kürt ulusal kazanımları boşaltılmak isteni-

yor, mücadelenin kendisi dejenere ediliyor. Yeniden Kemalizm keşfedilerek Demokratik Cumhuriyet ekseninde kitleler yönlendirilmeye çalışılıyor.

Bir nevi kandırılması, bir ulusun kaderinin bir kişinin özgürlüğüne bağlanması. Bunlar çok tehlikeli şeylerdir. Diğer parçalarda olumlu şeyler gelişirken, bölge devletleri, Türkiye, Suriye, İran Kürtlere karşı ittifak yaparken, Kuzey ayağı tamamen karşı konumda, işlevsiz yani. Böyle bir tehlikeli ortamda, ulusal sorunun çözülmediği koşullarda, bütün Kürt örgütlerine bireylerine düşen en önemli görev örgüt çıkarlarını öne almak değildir. Ulusal çıkarlarını öne almak, bunun için ittifak yapmak. Birlikte hareket etmek. Birlikte hareket etmek kendi dünya görüşünden vazgeçmek anlamına gelmiyor. Partisinin mücadelesini de bir tarafa atmak anlamına gelmiyor. Yani geçmişte cephe deniyordu. Günümüzde biraz daha demokratik bir içeriğe sahip olduğu için zeytin dalı tarzında bir örgütlenmede her örgüt düşüncesini savunabilir, örgütlenebilir ama bütün bu mücadelesini örgüt çalışmasını ulusal birlik çalışmasına bağlamak zorunda. Çünkü he-

pimizi bağlayan ulusun çıkarı ve ulusal sorunun çözümüdür

Ortadoğu'nun yeniden şekillenmesinde Kürtlerin rolü ne olacak?

N.T.: Ortadoğu'nun yeniden şekillenmesinde aslında Kürtlerin rolü geçmişte İsrail'in Ortadoğu'da oynadığı role benzerdir. Ya da, Sosyalist sistem içerisinde Vietnam'ın oynadığı role benzerdir. İsrail Ortadoğu'da ABD'nin stratejik müttefikidir ama kuşatılmış. İsrail'in bu anlamda Ortadoğu'da oynayabileceği çok fazla rol yok. Demokrasi açısından hiçbir Ortadoğu devletinin ulusu İsrail'i model almaz, demokratik olsa bile, İslami kimlikten dolayı, kültürel kimlikten dolayı çok fazla angaje olmuyor. Öbür taraftan Türkiye var. Türkiye laik, aslında bu anlamda biraz model olabilir, kendisine göre demokratik bir sistemi var, ya da o iddiayı savunuyor. Bu anlamda Türkiye Ortadoğu'da Türkiye batı tarafından öne çıkarılmak isteniyor. Fakat Türkiye'deki egemen kesim, devlet ya da etkili kesim Kürt sorununu çözmekten korktuğu için bu rolünü oynamıyor. Türkiye'nin Ortadoğu'da stratejik rol oynama pozisyonu var fakat şovenizmden, milliyetçiliğinden, Kürt düşmanı tavırlarından dolayı bu rolünü oynayamıyor. İran'la girdiği ilişki, Suriye ile girdiği ilişki, bölgenin en gerici devletleri ile kurduğu ittifak bu rolü oynamamasına, bu fırsatı da önemli oranda kaçırmaya yol açıyor.

Buna karşılık Kürtler nüfus olarak önemli bir potansiyele sahiptir. Ulusal sorunu çözülmediği için son derece dinamik, mücadeleciler bir halk gücü de var, militan bir halk gücü de var. İkincisi Kürt halkı diğer halklar gibi milliyetçiliğe, şovenizme, ırkçılığa bulaşmamış, yani düşmanlık yapmıyor. Dörde bölündüğü için zaten Ortadoğu'yu teşkil eden uluslarla birebir stratejik bağı var. Egemenler tarafından bu tersine döndürülmüş ama Türk halkıyla İran hal-

kıyla Arap halkıyla zaten önümüzdeki dönemde birlikte hareket etmek çıkar. Halk düşmanlığı olmaz. Halklar en sonunda çıkarlarını birleştirmek, birlikte hareket etmek ister. Talepleri demokrasi de aslında birdir. Şimdi böyle olunca Kürt halkı bir model olabilir. Mücadele ederek Saddam rejiminin devrilmesinde Kürtlerin rolü belirleyicidir. Şu anda Kürtler Ortadoğu'daki kaostan, istikrarsızlığın panzehiri Güney Kürdistan'dır. Giderek Güney Kürdistan'dan Irak'a hakim olunarak istikrar sağlanabilir. Yarın öbür gün giderek Suriye ve İran'a müdahale edilirse, Suriye ve İran'daki rejimin değiştirilmesinde de Kürt halkının rolü kesin belirleyici olacak.

Türkiye'de Kürt sorununun çözülmesi, Türk şovenizminin aşılması anlamına geliyor. Türkiye'de Kürt sorununun çözülmesi, Türkiye'de demokrasinin kökleşmesi, yerleşmesine yol açar. Sorun çözülürse Türkiye gerçekten değişir, sorun çözülmezse Türkiye değişmez. Dolayısıyla Kürt sorunu, Türkiye, Suriye, İran ve Irak'ta değişimin belirleyici gücüdür. Kürt sorunu önümüzdeki dönemlerde Filistin sorunundan daha çok gündeme gelecek. Buralarda ki değişim zaten dalda dalga bütün Ortadoğu'yu değiştirecek, doğal olarak böyledir. Bunun dışında subjektif planda kurulacak ilişkiler, ittifaklar diyelim ki Güney şimdi Amerika ile stratejik ittifak halinde, birlikte hareket ediyorlar. İran'a müdahale olursa oradaki Kürtlerin de durumu böyle. ABD

...Türkiye'de Kürt sorununun çözülmesi, Türk şovenizminin aşılması anlamına geliyor. Türkiye'de Kürt sorununun çözülmesi, Türkiye'de demokrasinin kökleşmesi, yerleşmesine yol açar. Sorun çözülürse Türkiye gerçekten değişir, sorun çözülmezse Türkiye değişmez. Dolayısıyla Kürt sorunu, Türkiye, Suriye, İran ve Irak'ta değişimin belirleyici gücüdür. Kürt sorunu önümüzdeki dönemlerde Filistin sorunundan daha çok gündeme gelecek. Buralarda ki değişim zaten dalda dalga bütün Ortadoğu'yu değiştirecek...

yanlış politikalarını terk ederse sadece Güney Kürdistan'a değil, dört parça Kürdistan'a bakışı değişir ve stratejik bakarsa o zaman Kürtler gerçekten Ortadoğu'da, Ortadoğu'nun değiştirilmesinde, İngilizler, Fransızlar tarafından oluşturulan, Birinci dünya savaşından sonra oluşan statünün parçalanmasında değiştirilmesinde, yeni bir Ortadoğu'nun şekillenmesinden işte o zaman Kürtler gerçekten öncülük yapabilir. İsrail'den farklı, demokratik diğer halkalara, uluslara saygılı, ama değişimi sadece kendi içinde sınırlı tutmayan, değişimi bütün bölgeye yay

yan bir güce, bir potansiyele sahip. Kuzey Kürdistan'da böyle bir birlik yarattıysak, zeytin dalı tarzında Kürt örgütlerinin birliğini sağlarsak, Kürt örgütlerinin birliğini sağlarsak, bu örgütler halkı yeniden mücadeleye katar. Kuzeyde de çok güçlü bir siyasal dalga yenisinden gelişirse Ku-

zey ve diğer parçalar arasında da bir birlik ve aynı ulusal strateji doğrultusunda bir hareketlenme olursa, Kürtler gerçekten çok önemli bir rol oynayabilir.

Kürt hareketinin gündemini sıklıkça meşgul eden önemli tartışmalardan biri de silahlı mücadele-savaş-terör vb kavramlardır. Sizce Kürt hareketinin şiddet karşısındaki tutumu ne olmalıdır?

N.T.: Savaş ve şiddet...

Gerilla şehit düşünce halkın eli bağlanmış oluyor. Yani kimse artık şiddet neye

yol açıyor. Neye hizmet ediyor, hangi amaçla yürütülüyor, sorgulayamaz duruma geliyor. Bir gerillanın şehit olması tartışmanın önünü tamamen kapatıyor. Sorgulama ortamını ortadan kaldırıyor. Oysa Kürt halkının şu gerçeği bilmesinde fayda var. Şimdi Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra PKK'nin artık silahlı mücadeleyi sürdürmesinin koşulu kalmadı, kalktı ortadan. Kaldı ki gerilla mücadelesinin kendisi de siyasal mücadeleyi ön plana çıkartmıştır. Yani siyasal mücadele yöntemleriyle Kürt sorununu çözmenin imkanını yaratmıştır. Ondan sonra gerilla savaşında ısrar etmenin mantığı yok. Çünkü halkın kendisi zaten sahnede. Sen siyasetle savaştan çok daha ileri düzeyde mevzi elde edebiliyorsun. PKK'nin kendisi de, Abdullah Öcalan'ın kendisi de 90'dan sonraki savaşın yanlış olduğunu, bir sapma olduğunu söylüyor. Şimdi 93'ten sonra Kuzey Kürdistan'da biz siyasetten serhıldana ağırlık verseydik, ama taktik gereği değil. Gerçekten stratejinin kendisi siyasal mücadeleye dönmüş olsaydı, buna uygun bir siyasal yapılanma ortaya çıksaydı, Kuzey Kürdistan'da ki tablo çok farklı olabilirdi.

Bu kadar mevzi kaybedilmeye bilirdi, bu kadar kitle sessizlik şurada dursun, şu anda kendi eliyle, kendi gücüyle çözümü gerçekleştirebilirdi. Bunun koşulları vardı. Fakat biz, PKK içerisinde iken; tamam savaşı durdurmuşsun, gerillayı geriye çekmişsin o zaman siyasal mücadele ve siyasal örgütlenmeye ağırlık vermeliyiz dedikimiz an, şu gerçeğe karşılaştık; siyasal mücadele ve siyasal örgütlenmeden Türk devleti müthiş korktu. Anında PKK'ye ordunun, genelkurmayın avukatlar vasıtasıyla bir müdahalesi oldu. Öcalan'ın talimatlarını dağa taşıran avukatlar vasıtasıyla Genel Kurmay'ın bir müdahalesi oldu. Biz şuna karar vermek istedik. Mücadelenin siyasallaştırılması gerekiyor. PKK'nin siyasallaştırılması gerekiyor. Kuzey Kürdistan bütün gücüyle Güney'in kazanımlarına

sahip olmalı, Kuzey Kürdistan, PKK, gerilla, Amerika'nın Ortadoğu müdahalesini sonuna kadar desteklemeli. Bunları kararlaştırdığımız anda, bir müdahale ile bütün bu kararlar askıya alındı. İçerden müdahale oldu. Bu müdahale Genel Kurmay tarafından Öcalan'a dayatıldı. Öcalan şu talimat göndererek şunu işlediler; "yeniden bizim savaşı başlatmamız gerekiyor." Niye? Şunun için, Türk devleti baktı ki PKK'ye müdahale edilmezse giderek ulusal çizgiye yeniden kayıyor. Güneyi destekleyecek bir pozisyon alıyor. Kuzeyde de terörden vaz geçerek siyasal mücadele ve siyasal örgütlenmeye ağırlık veriyor. Orada kendi sonunu gördü. Ama savaş kararlarını aldırarak, bahsedilen şiddet eylemlerine başvurarak Türk devleti şu kazanımları elde etti. Türkiye'de terör var. Terörün kökünün kazınması için ordunun her zaman inisiyatifli olması gerekiyor. Militarizm PKK'nin şiddetini gerekçe yaparak devlete egemen olmayı sürdürdü. Oysa AB'yu uyum süreci ile birlikte ordunun rolü ve konumu biraz sorgulanır hale gelmişti. Şemdinli'deki olaylardan sonra ilk defa Genel Kurmay Başkanlığına atanan bir generale bile nerdeyse soruşturma kararı verildi. AB'den Türkiye'ye dayatmalar başladı. Ordunun konumu azaltılmalı diye. Şimdi militarizm gücünü kaybettiği oranda Türkiye'de demokrasi gelişir. Şiddet eylemleri gerekçe göstererek bütün bu tartışmaların önü alındı.

Güney Kürdistan'da bağımsızlığa doğru hızla bir gidiş var. Kerkük'te bir referandum yapılacak. Türkiye Güneye müdahale için bütün kozlarını yitirmiş durumda, müdahalede edemiyor. Geçmişte istediği zaman müdahale edebiliyordu. Geçmişte KDP ve YNK zayıftı her türlü tavizi veriyordu. Şimdi ABD ile ittifak halinde olduğu için Türkiye'ye artık taviz de vermiyorlar, boyun da eğmiyorlar, müdahalesine de izin vermiyorlar, ABD'de müdahale etmiyor. O zaman öyle güçlü bir silah Türki-

ye'nin elinde olmalı ki ne Amerika itiraz edebilsin ne de dünya. Bu nedir, şiddet gerekçesidir. Amerika 11 Eylül gerekçesiyle, terörizm gerekçesiyle Afganistan'ı vurdu, Irak'a girdi. PKK'nin yeniden silaha başvurması da terör eylemi olarak kabul edildi. O zaman Amerika'nın Irak'a girme hakkı varsa Türkiye'nin de Güney'e girme hakkı vardır, Kerkük'e girme hakkı vardır. Neden PKK Güney'de üstleniyor. Türkiye'nin bundan daha büyük bir kozu var mı. Onun için Türkiye Öcalan'ın vasıtasıyla yeniden savaşmayı dayattı.

PKK dışındaki Kürt örgütleri şiddete karşı nasıl bir tavır almalı?

N.T.: Gerçekten bağımsızlık isteyen, federasyon isteyen bir güç içerisinde yer alan her hangi bir örgüt silahlı mücadeleyi de savunabilir. Ama nasıl bir silahlı mücadele? Koşulları var mı? Savunduğu bağımsızlığa, federasyona hizmet ediyor mu, bakmak lazım. Eğer bize sorarsanız PWD'nin şöyle bir düşüncesi var, hizmet etmiyor. Şu an da siyaset yapmanın, propaganda yapmanın koşulları var. Gazete çıkarmanın koşulları, televizyon açmanın koşulları var. Yüz binlerce insanın katılacağı bir miting yapabilirsin. Örgütlenebiliyorsun, tartışabiliyorsun. Bu koşullarda biz federasyonu savunuyoruz, bağımsızlı-

Güney Kürdistan'da bağımsızlığa doğru hızla bir gidiş var. Kerkük'te bir referandum yapılacak. Türkiye Güneye müdahale için bütün kozlarını yitirmiş durumda, müdahalede edemiyor. Geçmişte istediği zaman müdahale edebiliyordu. Geçmişte KDP ve YNK zayıftı her türlü tavizi veriyordu. Şimdi ABD ile ittifak halinde olduğu için Türkiye'ye artık taviz de vermiyorlar, boyun da eğmiyorlar, müdahalesine de izin vermiyorlar, ABD'de müdahale etmiyor. O zaman öyle güçlü bir silah Türkiye'nin elinde olmalı ki ne Amerika itiraz edebilsin ne de dünya. Bu nedir, şiddet gerekçesidir.

ğış da aslında ret etmiyoruz ama mevcut koşullarda en gerçekçi çözümün federasyon olduğunu savunuyoruz. Bunun koşulları, mücadele etmenin koşulları siyasal anlamda varken, savaş bu anlamda tersinden Türkiye'nin eline müthiş bir koz veriyorsa, ahmakça bir savaşta ısrar etmenin anlamı nedir. Hizmet etmiyor. Ulusal sorunu çözmeyi eğer amaç edinmişsen, ısrar etmenin o zaman ne anlamı var. Hele birde askeri de değil, eğer savaş olursa bunun birde kuralı vardır. Terörizmi biz her koşulda ret ediyoruz, zarar veriyor, ahlaken de kabul etmiyoruz artık.

Savaş koşulları doğsa bile askeri tarzda BM'nin de, bir ulusun kendini savunurken tanıdığı çerçeve neyse öyle bir mücadele olur. Şimdi buna da gerek yok. Bunun dışında PKK'nin geliştirdiği şiddet bir gerilla savaşı, halk savaşı değil midir? Türkiye'nin devletinin, ordusunun Güneye müdahaleye koz vermek için teşvik ettiği, tahrik ettiği aslında şiddet oldu.

Bunun PKK ayağı var. PKK sadece Türkiye istiyor diye böyle eylemler yapıyor. Birde PKK bu eylemleri şunun için yapıyor. Öcalan'ın şöyle bir stratejisi var. Yani şiddete başvurarak eylem yaparak, Öcalan'a özgürlük vermezsen, Kürtlere değil, Öcalan'ı özgür bırakmazsan, onun özgürlüğünü sağlamazsan bizde seni ikide bir böyle vururuz. Tamamen terörizme dayalı bir mantık, Amacı yok, siyasal amacı yok.

Kürt örgütleri bunu ret etmeli, bunun mantığı yok. Bazı sitelerde yazılar yazılıyor “yaşasın TAK.” diye. Aslında TAK, PKK’dır. PKK’nın diyelim ki kendisini zor durumda bırakmamak için oluşturduğu bir örgütlenme. Bunlar intikam amacıyla sözde eylem yapıyor, sadece Kürt hareketine zarar veriyor. Dedğim şeydir aslında, “muhatap Öcalan, İrade Öcalan, Ancak onunla çözüm olur.” Onunla çözüm nedir, onunla çözüm Kemalizmin çözümüdür. Onula çözüm Kürt ulusunun çözümü değil. Diyor ki, bana devlet hakkı da versen istemiyorum. Ordular versen ben bu gün yarın Ankara’yı ele geçirebilecek güce sahip olsam bile almayacağım. Senin Kürtlükle alakan yoksa, Kürtlerin hakkını savunma durumun yoksa, o zaman gerçekleştirilen eylem sadece bireysel özgürlüğü ve savunması içindir. Bir ulusun kaderi bireye indirgenmez. Dolayısıyla eylemlerin amacına bakmak gerekiyor. Amacı Kürt halkının amacına uygun düşmüyor. Bütün Kürt hareketlerinin bu eylemleri kabul etmemesi gerekiyor. Yani bazı askerler ölmüş bundan dolayı diyelim ki bazı insanlar darbe yemiştir. Hitap ediyor duygularına. İntikam bir çok insanın hoşuna gidebilir ama öbür taraftan Türk devleti bundan müthiş avantaj sağlar, zarar verir Kürt mücadelesine. PKK’nın kendisine de zarar verecek, işte şimdi kuşatılmış durumda yarın öbür gün hedeflenecek, binlerce gerillanın ölmesi, vurulup şehit düşme tehlikesi var. Kendisini dünyanın hedefi durumuna getirdi. Onlara da faydası yok, Kürt halkına hiç faydası yok. Onun için Kürt sorununa çözüm isteyen bütün güçlerin, gerçekten Kürt sorununun çözümünden yana olan bütün örgütlerin bu şiddete karşı çıkması gerekiyor. Dolayısıyla terörizme karşı, şiddete karşı açıkça tavır alınmalı, onlarla bağını tamamen koparmalı, birlik oluşturulurken bir maddede şöyle olmalı; birlik terörizme karşı olacak.. Kürt halkının çıkarlarına hizmet etmeyen şiddetin,

Türk devletinin çıkarlarına hizmete den eylemleri yapmanın Kürtlükle alakası yoktur. Buna karşı net tavır koymalı, ikircikli değil. Buna karşı bütün gücünü siyasete vermeli.

Türkiye’de bir çok örgüt grup kendisini toparlamaya çalışıyor. Bu olumludur da. Buna kimsenin diyeceği de yoktur. Saygılıyız. Ama bütün bu örgütlerin ya da bu çaba içerisinde olan yeniden kendisini toparlamaya çalışan gruplara ricamız şu; bu çalışmaları sürdürürken birlik çalışmalarının önünü alarak değil, birlik çalışmalarına bir alternatif olarak ele almamaları gerekiyor. Kendi aralarında birlik oluşturuyorlarsa, yeniden örgüt olmak istiyorlarsa o örgütlenmenin esas amacı birliğe daha güçlü örgütlü katılmak olmalı. Bir başkasının ideolojisi, dünya görüşü farklı olabilir. Geçmişte olduğu gibi bir hastalıklarını terk etmek gerekiyor. İdeolojik ayrılıkları birlik çalışmalarının önüne de almamalı, bu yanlıştır. Birisi sosyalist, birisi komünist, birisi İslamcı olabilir, bunları birleştirecek tek şey Kürtlerin kendi kaderlerini tayin hakkıdır. Hepimizi birleştiren, eğer Kürtsek, Kürt mücadelesine destek vermek istiyorsak önde olan odur. Birisi proleterya diktatörlüğünü savunuyor. Tamam Kürtler özgürleşsin, kendi ulusal haklarını elde ettikten sonra, onunla birlikte bu mücadeleyi sürdürürler, bu stratejik bir yaklaşımdır. Yok ben yurtsever bir Müslüman ile birleşmem, ben laikim; bu bir Kemalist tuzaktır. Kemalizmin laiklik mantığıdır. İdeolojik ayrılıkları dünya görüşleri farklıdır diye bunu birlik önüne almamaları gerekir.

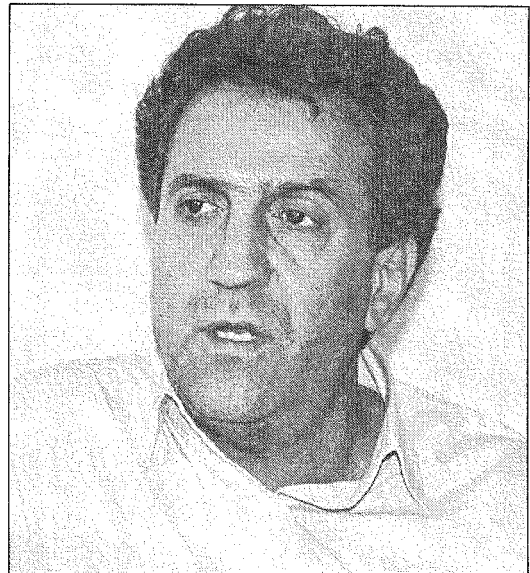
Yeni oluşumlar birlik önünde engel olmamalı, tam tersine daha çok birliği teşvik eden, daha güçlü örgütlü katılımı sağlayan bir sonuca yol açmalı. Kuzeydeki mücadele daha çok sol kökenlidir, dolayısıyla bu Müslüman kesim hep ihmal ediliyor. Oysa Türkiye’nin geçmişine baktığımızda kendisini solcu gösteren CHP, Kemalistler aslında İslamcılardan çok daha gericidir, daha

çok şovendir. Devlet İslamcı Kürt kesimini AKP vasıtasıyla alternatif bir güç olarak örgütlemek istiyor, hızla geliyor. Eğer yurtsever demokrat kesim inisiyatifi kullanamazsa yarın öbür gün Kuzey Kürdistan'da demokratik değil İslamcı bir alternatif güç doğar. Ama bunu kullanan Kürtler olmayacak, bunu kullanan Türk devleti olacak. Bundan dolayı birlik çalışmalarının en önemli görevi, yurtsever, İslamcı Kürt kesimini mutlaka bu cepheye, bu birlik çalışmalarının içine katması gerekir. Bu konuda devrimci, sosyalist, komünistlerin ve demokratların duyarlı olması, bu konuda dışlayıcı bir tavır içerisinde olmaması gerekir.

Birlik çalışmalarının çok fazla tartışmalara boğulması tehlikelidir. Tartışmalar devam ettikçe dağılmada gerçekleşebilir. Bundan dolayı kariyerleri, ideolojik çalışmaları tali planda yürütmek gerekiyor.

Tartışmaların giderek somut bir örgütlenmeye dönüşmeli. Bizce en uygun şudur; kimse kendi dünya görüşünden vaz geçmiyor, vaz geçmesine de gerek yok. Mesela ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı, demokratik uzlaş, ulusal sorunun ön plana alınması, Güneyin savunması, buna benzer temel ilkeleri esas alarak zeytin dalı tarzında bir birlik olabilir. Bunun ismi kongrede olabilir, güç birliği olabilir, meclis olabilir, ya da parti olur, dayatmak koşulu ile. Komünistinden, liberaline, demokratına, İslamcısına herkesi kapsayabilen ama terörizmi, tekelci zihniyeti, iç çatışmaları reddeden, gerçekten Kürt sorunun çözümünü esas alan güçlerin birliği giderek örgütlenmeye dönüşmeli, bir çatı örgütüne dönüşmeli, sonra bu çalışma hızla kitleselleşmeli, bunlar olursa önümüzdeki dönemde inisiyatif tamamen böyle bir oluşumun eline geçebilir.

Yekîtiya Hêzên Neteweyî yên Kurd û Rola Kurdan di Rojhilata Navîn de

Endamê Serokatiya PDK-Bakur Rojhad Amedî

Hevpeyvîn; Dicle Amedî

Bi qasî ku em dibînin, di van demên paşîn de ji bo yekîtiyek fireh pêk bê, di nav rêxistinên Kurd de tevgerêk tê dîtin. Wek, protokol û daxuyaniyên hevbeş yên PSK, PWD ve KDP-Bakur ku ji raya giştî re hat belavkirin.

Hun van hewldan û xebatên di derbarê yekîtiya navbera Kurdan de çawa dinirxînin û armanca vê protokolê çi ye?

Rojhad Amedî; Nuha rastiyeke heye ku ew rastî jî ji aliye kurdan ve tê qebûlkirin, ew rastî jî ev e: bêhêzistina kurdan e, di vî warî de em kurdên Bakûr pir zeif in, me he- ta nuha di vî warî de gavên cidî neavêtine, her çendî tarîxekî me yî siyasî ya 40 salî heye, em ji 40 salan vir de li Bakurê Kurdistanê, di tevgera azadîxwazê kurd de me cîyê xwe girtiye, kîjan rêxistin dibe bila bibe, lê

Ji van beyanat û daxuyaniyên me diyar dibe ku em bi hevdu re samîmî ne. Em ji hevdu natirsîn, viya gelek muhîm e. Gava meriv li ser taslakek lihev bê û tu problemek tunebe, di siyasetê de ev tişt gellek mihîm e. Dema em li salên berê dinêrin, em dibînin ku du rêxistinên bixwestan li ser babetek, bihevdu re belavokek hevbeş belav bikan, du-sê roj li ser gengeşî dikirin. Êdî ew dem derbas bû. Niha PSK dikare ji me re bêje, hun wek PDK-Bakur li ser navê me hemuyan daxuyaniyek belavkin. Em jî belavdikin û tu pirsgrêkek jî dernakeve. Lewra, ew ji me û em jî ji wan piştrast in. Eynî tişt, em jî bi dilekî rehet û bi baweriyek qeyîm dikarin ji wan daxwaz bikin. Ev yek, gellekî mihîm e.

dîsa heta nûha me nikariye siyaseteke serketî ya li gor şaxê Bakurê Kurdistanê pêwîst e, me nekirî ye.

Em rêxistin û partiye Kurdan divê pêşiya hemû tiştî, ev rewşa hanê ji ber çavên xwe derbas bikin.

Yanê ev 30-40 sal e, me çi kir, em ji kuderê hatin, em gihîştine kuderê? Divê em vê rewşa hanê ji ber çavên xwe derbas bikin. Em wek partiya Demokrata Kurdistanê Bakûr, dema ku li vê rewşê dinêrin, em dibînin ku siyaseteke kurdistanî, li Bakurê Kurdistanê bi ser neketî ye. Bê xeyrî netewatî û siyaseteke ku berjewendiya Kurd û Kurdistanê tê de hebe, hêj ser neketî ye.

Li gor qenata me, sedema herî girîngê ew ye ku yekîtiya û yekgirtina hêzên kurdan li Bakurê Kurdistanê pêk nehatî ye. Ev ji me re bûye qenaat û ji bo gelek Kurdan jî bûye qenaat, ji bona vê yekê, em van yekdu salên dawî gavên cidî davêjin û em hesdikin ku partî û rêxistinên kurdan nêzî hevdu bibin. Yanê yekîtiya hêzên Kurdistanîyan pêk bînin.

Ji bo vê yekê, me gava yekemîn bi PSKê re avêtiye. Me bi Partiya Sosyalistên Kur-

distan re Protokolek, bi hev re pêkanî. Gava ku me vê Protokolê çêkir, em ji alîkî ve li hev hatin ku bi hev re bixebitin, ji aliyê din ve me bernamêyek danî pêşiya xwe ku em vê yekîtiya hanê berfirehtir bikin. Bi rêxistin û partiye din re jî bi axivîn û wan jî bikişînin nav yekîtiya xwe.

Ez bawer dikim randûmana vê xebata me hinek hêdî diçe, lê dîsa jî randûmana wî heye û çiqas dem derbas dibe, em bihev re germtir dibin û di vî çerçevoyê de me ligel PWDê jî diyalogek daniye. Belki bala we jî kişandiye, me li ser rûdan û bûyerên Başûr û Bakur, bi hevdu re belavokan belav kiriye û wê ev cureyên belavok û beyanatên mê, berdewam bikin.

Ji van beyanat û daxuyaniyên me diyar dibe ku em bi hevdu re samîmî ne. Em ji hevdu natirsîn, viya gelek muhîm e. Gava meriv li ser taslakek lihev bê û tu problemek tunebe, di siyasetê de ev tişt gellek mihîm e. Dema em li salên berê dinêrin, em dibînin ku du rêxistinên bixwestan li ser babetek, bihevdu re belavokek hevbeş belav bikan, du-sê roj li ser gengeşî dikirin. Êdî ew dem derbas bû. Niha PSK dikare ji me re bêje, hun wek PDK-Bakur li ser navê me hemuyan daxuyaniyek belavkin. Em jî belavdikin û tu pirsgrêkek jî dernakeve. Lewra, ew ji me û em jî ji wan piştrast in. Eynî tişt, em jî bi dilekî rehet û bi baweriyek qeyîm dikarin ji wan daxwaz bikin. Ev yek, gellekî mihîm e.

Li gor we sedemê bi serneketina yekîtiya û îtifaqên ku heta niha hatine çêkirin, çi ne? Wê ev protokola we tesîrek çawa li nav Welat çêbibe?

Rojhad Amedî: Niha min got, ev karê me hê nûha û heta niha me li nav welat tiştek zêde nekiriye. Heta niha gellek yekîtiya hevgerin çêbûne, lê piraniya wan li derveyî welat ango li Ewropa hatine çêkirin. Ji bo-

na ku lingekî van hevgirtinan, li nav Welat tunebûn, ev yekîti û hevgirtin bi serneketin. Herçiqas em têde tunebûn jî, lê yekîtiya hêzên bakur li Ewrûpayê hebûn. Ji ber me bawerdikir ku wê yekîtiyên ku pêk bân, divê lingek wan li nav Welat be. PSK, partiyek ku li welat xebat, kar û barê wan heye, lingekî wan li Welat e. Em wek PDK-Bakur, rîşek me li welat heye, em dikarin ji bo rîzagarîya gelê Kurd kar bikin û di nav refê rizgarîxwaz de cîh bigrin. PWD jî rîşek wan li nav Welat haye. Ji ber vê yekê jî, em gihîştine wê qenetê ku divê ev yekîti, li Welat çêbibe û di jiyana tekoşîna rizgarîxwaz de cîh bigre.

Niha rêxistin û partiyên din jî gihîştinê wê qenetê û dibêjin bila yekîti, di nav Welat de çêbibe. Ji vê yekê jî, hêdî hêdî hêzên xwe dikşînin nav welat û dest bi kar û barê rêxistinî kirine. Ev bala me jî dikşîne û ez bawer dikim, em ê di demek kurt de li gel wan biraderên din jî biaxifin. Yanî me şertê tefaqa xwe, wek xebatek Kurdistanî danî pêşîya xwe, û di vî warî da hinek karûbar û xebatên cidî hatine kirin. ez bawer dikim, em ê demek nêzîk de baştir bikevin pêşî. Lewra, di nav vê 20 salî de li hundirê welat texrîbatên pirr mezin hatine çêkirin, di nava van texrîbatan de divê em siyasetekî dostane bikin ku tu hêzekî kurd û şexsiyetekî kurd neyêşînin. Em usa siyasetek bikin ku herkes karibe xwe îfade vike. Ev jî, pirr zehmet e lê, me vê tiştî ji xwe re kiriye bername. Yanî niha gava mirov dibêje hundirê Welat, bi zêdeyî kar û barê yasayî tê bîra mirovan, lê rastiyeke heye niha em bêjin ne partiyên legal ango yên yasayî. Ji aliyek ve em naxwazin xwe têkilê karûbarê wan bikin, em dibêjin bila ew karûbarê xwe bikin. Ji aliyek din ve, em bixwazin û nexwazin jî, ev hemû bihev ve girêdayî ne. Ji bo vê yekê jî, xebatek hevbeş lazim e. Ev minaqeşe, nûn dest pê kiriye him li hundirê welat û him jî li derveyê Welat. Em dibêjin, bila her alî xwe zelal bike, bila partiyên xwe yên legal çêbikin, sosyalist dibin ew dizanin, liberal dibin ew diza-

nin, îslamî dibin ew dizanin em ne mecbûrin, em nikarin hemû Kurdan di bin çadirek legal de kom bikin. Ew wext û ew dem derbas bû. Lewra, ev dibe sistemek yekpartî û ev jî tiştek baş nîn e. Bila zêdetir partî çêbibin, zerara vê yekê ji gelê Kurd re tune. Lê gava hilbijartin çêbibin, divê ewçax mirov hêza xwe bike yek, îtîfaq çêbike ku serbikeve. Mesela partiyên Îtalî, ji zûve vê yekê di-kin, wek îtîfaqa şaxa zeytunê. Mirov dikare bi vî awahî bikeve hilbijartinan. Wek nimûne, kîjan partî li kîjan bajar xurt be, divê yên din hemû li wir alîkarî û piştgirî bidin wê partiyê. Ev nimûne, mirov dikare ji bo tevê bajaran bikar bîne.

Ger di vê çerçevoyê de em piçek li ser bişuxulin, ez bawer im em ê tiştek baş bi-dest bixin û biserbikevin.

Di pêvajoya projeya ji nûve avakirina Rojhilata Navîne de rola Kurdan çi ye?

Rojhat Amedî; Niha Rojhilata Navîn herêmekî ji her alî ve pirr pirr dewlemend e. Lê eva piştî çend sedsalan e, em dibînin ku problem hene ku ev problem, hê jî çare-

ser nebûne. Îro di Rojhilata Navîn de problemekî pirr pirr mezin heye ku navê wî problema Kurd e, problema Kurdistanê ye. Ji ber ku pirsra Kurd, pirsra Ereban e, pirsra Farisan e û pirsra Tirkên e ev dibe pirsra Rojhilata Navîn. Ji bona vê yekê divê ev problem çareser bibe. Heta ku ev problem çareser nebe, li Rojhilata Navîn îstîqrar peyda nabe û demokrasî jî nayê vê herêmê.

Problemek din jî heye, problema Îsraîl û Filîstînê. Lê ev problem, êdî jî problemiya neteweyiyê derketiye û buye problemek din. Ereb naxwazin Îsraîl di Rojhilata Navîn de bimîne. Herçendî dinya hemû gihîştîye wê qenetê ku dibêjin bila Filîstîn jî bibe dewlet, lê hinek hêzên ereb hene ew hebûna Îsraîl jî qebûl nakin, ji destê wan bê wê dewleta Îsraîl ji holê rakin. Ev problem, li pêşîya çareserkirina pirsra Kurdî astengek mezin e.

Emerîka û Ewrûpa jî, gihîştine wê encamê ku divê ev pirsgerêkên Rojhilata Navîn, çareser bibin. Ger çareser wê bibe problema Emerîkayê jî û Ewrûpayê jî. Ji bona vê yekê, wan destê xwe avêt pirsgerêka Rojhilata Navîn. Bi taybetî Emerîka, bernamêyê û projeyekî Rojhilata Navîn daniye pêşîya xwe. Di vî bernamêyê de, çespondina demokrasîyê heye û gihîştina mafê rewşa yê gelê Kurd heye. Piştî ku Emerîka ket Rojhilata Navîn, li Başûrê Kurdistanê gellekî rola wî çêbû û di çerçevoya vê bernamê de Kurdên Başûr, gav bigav, siet bi siet him di warê siyasî de û him jî di warê aborî de bipêşketin. Em bixwazin, nexwazin ev tesîr li ser me jî çêbû. Ev tesîr, ligel Başûr li hersê perçeyên din jî çêbû. Di viya de jî diyar dibe ku pirsra Kurdî, pirsra hemû Rojhilata Navîn e. Çi li Hewlêrê bibe, Kurdên Amedê jî girêdide. Ji bo vê yekê jî, divê em hemû Kurd xwe di viya de bibînin û li gor wî tevbigerin. Çênabê ku em bibijîn, em Amedî ne, Mehdî ne û ev yek me girênade. Divê em siyasetek usa bimeşînin ku zerar nedin pêşkeftinên Başûr û ya herî mihîm, em wê

bernameyê têk nebin. Wexta ew bernamê, di Rojhilata Navîn de têk biçe, him dinyaya medenî û him jî gelên Rojhilata Navîn zerar dibînin.

Viya nayê wê mehnê ku Emerîka û Ewrûpa, têra her tiştî dakin. Lê li gor qeneta me, him Emerîka û him jî Ewrûpa ger li Rojhilata Navîn aqîf bin, ew belayên ku heta niha bi ser Gelê Kurd re hatine, wê êdî neyên.

Îro di Rojhilata Navîn de problemekî pirr pirr mezin heye ku navê wî problema Kurd e, problema Kurdistanê ye. Ji ber ku pirsra Kurd, pirsra Ereban e, pirsra Farisan e û pirsra Tirkên e ev dibe pirsra Rojhilata Navîn. Ji bona vê yekê divê ev problem çareser bibe. Heta ku ev problem çareser nebe, li Rojhilata Navîn îstîqrar peyda nabe û demokrasî jî nayê vê herêmê.

Divê Kurd rolek çawa bileyzin?

Rojhad Amedî; Kurd, ji wextê Selhadînê Eyûbî û heta niha qedir û qîmetê milletê din zanibûne û dixwazin, bi hemû milletên din re bihev re bijîn û di vî warê de gav bigav avêtine. Belgeyên wan hene. Wextê Selhadînê Eyûbî de şerê din hebû li seranserê Ewrûpayê 200 hezar însan hatin kuştin. Lê, di wextê Selhadînê Eyûbî de li tevê xelqên vê herêmê, di nav aşitiyê de û bihev re dijiyan. Ji bona vê yekê Kurd, xizmeta di vê çerçevoyê de xizmeta demokrasîyê û bihevdurejîyanê dakin. Nimûneya herî baş îro jî, li başûrê Kurdistanê û li Iraqa Giştî herçendî Kurd xwe îdare dakin jî, lê dixwazin bi gelên din re bijîn. Lê, zirufên ku Şîî û Sunî tede dijîn, rê nade ku Kurd bikaribin alîkariya wan bikin.

Ya girîng bo me ev e ku Kurd ji bo bicîhkirina demokrasîyê li Iraqê, rola xwe bi-

leyze. Hemû dinya jî, vê ked û hewldana kurdan dibîne û dibêjin ku kurd, li Iraqê temînata demokrasiyê ne. Ji ber vê yekê em Kurdên Bakur jî, dikarin li Tirkîyê vê rolê bicîh bînin. Herkes dizane ku Kurdan, heta niha bi çavek neyartî li gelên din nenêrtiye û siyasetek radikal li beramberê wan nemeşandine. Em viya nabêjin, tarîx dibêje û îsbata wî jî heye. Lê mixabin, dişminê Kurdistan, vî tiştî nabînin û dibêjin, Kurd nikarin bibin xwediye dewlet û xwe îdare bikin. Lê li ber çavê hemû dinyayê ye ku em dikarin, bê kêmahî û heta ji wan pirr pirr baştir xwe îdare bikin û nimuneya vê yeke jî di holê de ye. Belkî di dinyayê de Kurdistan yekemîn cîh e ku File, Misilman, Êzidî û Hayudî bihev re dijîn û rêz ji mafên hevudû re nîşan didin. Li kê derê ev yek heye. Îrlanda, navenda Ewrûpayê ye û yek mîlet e, lê li wir Katolîk û Protestan şerê hevdu dikan. Li Hindîstanê, misilman û Hindû şerê hevdu dikan. Lê li Kurdistanê olên cur becûr hene û di nav aşitiyê de dijîn. Çima? Bi rastî jî Kurd demokrat in û hebûna hevudu û pirrengiyê qebûl dikan.

Kurd, eynî xweşdîtiniyê û qedirzanînê li dijî kêmetewên din jî bikar tînin. Di dema pêvajoya sundxawrina parlementerên Parlementoya Kurdistanê de, parlementerên Tirkmen rabûn û bi zimanê tirkî sund xwarin û hemû parlementerên Kurd, ji wan re çepik lêxistin. Lê mixabin, gava Leyla Zana yê di parlementoya Tirkîyê de got, 'ez vê sundê ji bo biratiya Kurdan û Tirkan duxum' wê girtin û avêtin zindanê û wê perîşan kirin. Ev jî dide nîşandan ku Kurd çiqas mirovperwer in û çiqas demokrat in û dixwazin bi hemû mîletan re di nav demokrasiyê û di nav aşitiyê de bijîn.

Hun di debarê tundiya li Tirkîyê de çi difikirin? Li gor we, ev pêvajoya navbera Kurdan û Tirkan ber bi kûve diçe?

Rojhad Amedî; Niha çawa ku pirsra Kurd li Başûr bipêşdikeve û tesîr li ser hemû perçeyên din yên Kurdistanê datîne, ev

hemû dijminên Kurdistanê jî têk dibe. Li Tirkîyê, dewlet naxwaze ku Kurd çi li Başûrê Kurdistan û çi li perçeyên din bi pêş bikevin. Ji bo Kurd bi pêş nekevin, çi ji destên wan tê bikar tînin. Bi taybetî ev du-sê sal e eşkere bû ku siyaseta Tirkîyê ya li dijî Kurdan, ya li Rojhilata Navîn, îflas kir. Ji bona vê yekê, ketiye pey provokasiyonên cur becur. Sala borî li Şemzînan destpêkirin û pişt re li Batmê, Silopî û li Şirnex dom kirin. Lê ji bo hatin eşkerekirin ku ev kar, karê dewleta kur e, hinek pêşiya wan hat girtin û bi paş ve ling avêtin.

Lê, diyar e ku eva têr nekir, niha jî li Amedê vê tiştî kirin û 11 kurdên bêguneh ku pîraniya wan zarok in, hatin qetilkirin, demek berê jî zarok hatibûn kuştin. Viya jî dide nîşandan, cihê ku rejimên toltîter hebin, zarok tên kuştin. Ev kar, kareke gellek kirêt e. Herçiqas rêxistinek bi navê TÎTê vê bûyera kirêt girtiye ser xwe jî, lê li pişt vê bûyerê dewleta Tirk bixwe heye.

Divê Kurd çiqas li dûrê tundiya bisekinin?

Rojhad Amedî; Li gor qeneta min, divê Kurd hertim birayên xwe yên Başûr ji xwe re bikin nimûne, eger dewleta Tirk radibe û bi rîya hinek sazî û dezgehên xwe yên veşartî van karana bikartîne, divê em Kurd di vî warî de hesas tevbigerin û neçin zarokên Tirkan nekujin û divê em siyasetek akilane bikarbînin. Ev nayê wê mehnê ku Kurd, li dijî hemû cureyên kirêtiyên dewleta Tirk bêdeng bimînin. Lê ew jî, hedekî wî heye û divê Kurd bikaribin xwe biparêzin. Ka ev çawa dibe? Ev jî, divê rêxistinên Kurd vê pîrsê jixwe bikin.

Li gor qeneta me, di van şert û zirufan de divê Kurd, li dijî provokasiyonên dewleta Tirk hişyarbin û nebin aletê provokasiyonên wan. Jixwe armanca wan ev e ku Kurdan bîkşînin nav pêvajoyek provokatîf. Divê Kurd ji van cureyên çalekiyan birevin û bi akilane tevbigerin. Lewra, feydeya Kurdan di vê yekê de ye. Ger em nebin

aletê provokasyonên wan, ewçax em dikarin di taxa navneteweyî de dewleta Tirk bi van kiryarên wan yên kirêt, mehkum bikin. Ger em karibin siyasetek weha bimeşînin, ev serkeftink gellek mezin e.

Ev 20 sal e ku Tirkiye dixwze li temamê dinyayê, Kurdan wek terorîst bide nîşandan. Niha em jî dikarin bi çekên wî, li wî bidin û ruyê wî yê reş û terorîstî bi alemê bidin nîşandan û wî di taxa navneteweyî de şermazar bikin.

Ji bo rizgarî û azadiya Gelê Kurd, divê rê rolax çî bin?

Rojhad Amedî; Ji bona ku Kurd bi karibin, welatê xwe rizgar bikin û welatê wan bibe dewlet, li beriya hertiştî divê, yekîtiya Kurdan pêk bê. Kurd, bîyekîtî nikarin tu gavek bavêjin û ev ne mimkun e. Ji bo vê jî, divê mirov di vî warê de înat bike. Li tu derek dinyayê, partiyek an rêxistinek bi tenêya serê xwe nikare biserkeve. Em dibînin ku li Kurdistanê, partî an rêxistinek tune ku biserêxwe, karibe vê barê bigre ser milê xwe. Usa bizanibin ku li Başûrê Kurdistanê, malbata Barzaniyan û PDK nêzîkê sed salîye ku li başûr, li rojhilat û li bakur xebat kirine û bisedhezaran şehîd dane û dîsa jî nikarin biserêxwe îdareya sê milyon kurd bikin. Lê wê li bakur çawa partiyek biserêxwe karibe rêberiy 20 milyon kurd bike.

Piştî ku PDK, ligel vê temamê hêz kura-hiya tekoşîna xwe, pêwistî dibîne û piçûk mezin, tevê partî û rêxistinan re yekîtî çêdike, divê em jî usa bikin. Lewra, barê me hê

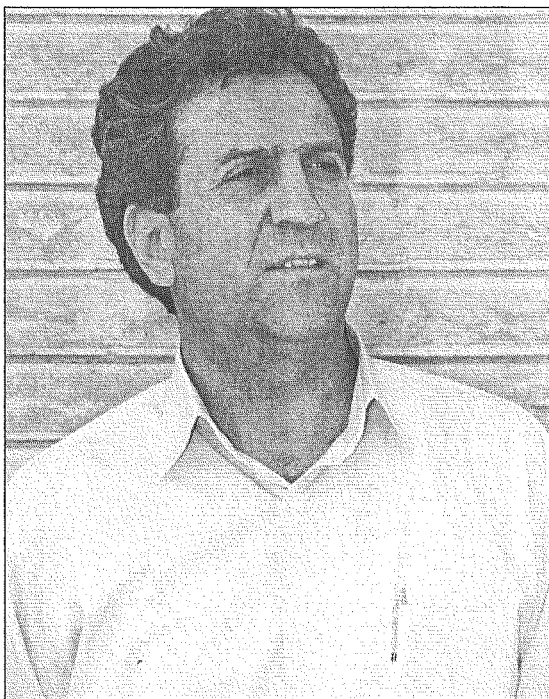
girantir e.

Yek, divê çî piçûk mezin, di nav tevê partî û rêxistinan de yekîtî hebe.

Dudu, divê em karibin di nav taxa navneteweyî de cihê xwe bigrin, di warê dîplomasiyê de xebatên mezin bikin û lobiyên xwe çêbikin. Wek tê zanîn, li seranserê dinyayê lobiyên yahudiyan, ermenîyan û heta yên Tirkan hene. Lê mixabin, em Kurd heta niha me nikaribûye lobiyên xwe çêbikin. Divê em jî lobiyên xwe çêbikin.

Ya sêyemîn, ger em nikaribin bibin yek

jî, divê em li dijî hevdu wek rêxistinî û wek siyaset rane-westin, hev neyşînin, rê li hevdu negrin, rêz û hurmet li hebûna hev bigrin. Divê di serî de em viya pêk bînin.

Wek tê zanîn, Endamê Konseya PKKê Duran Kalkan jî di hevpeyvînek xwe de behsa girîngiya yekîtiyê kiribû û xwestibû ku hemû partiyên Kurd bîne bahev. Hun vê bangewaziya PKKê çawa di-

nirxînin û hun wek PSK, PWD û PDK-Bakur, tîkiliyên we bi PKKê re heye an na?

Rojhad Amedî; Niha PKK, li gor qenetê me sedan sed bi xeta Îmralityê ve girêdayîye. Xeta Îmralityê, xet kişandiye li ser Kurd û Kurdistanê. Wexta tabloyek usa li pêşîya me hebe, em bawer nakin ku em karibin bi PKKê re îtifaqek uas pêk bînin. Lê, eger roj hat û PKKê got, tîkiliya me bi xeta Îmralityê re tune, wê demê tu astengek namîn e ku em bi PKKê re îtifaq an jî yekîtî çênekin.

Mixabin di vî warî de hê me di nav partiyên Kurdan de konseptek pêk neaniye. Ev zeîfiya me ye. Lê em wek PDK-Bakur, usa fikir dîkin ku baştir e, mirov wan hêzan bi serê wan bihêle û ew kar û barê xwe bikin. li gor qenetê min ya herî baş ev e.

We got em ê siyaseta xwe bikşînin Başûrê Kurdistanê û li bakurê Kurdistanê dest bi xebatê bikin. Ev tevgera we wê çawa be? Gelo hun dixwazin partiyek legal ava bikin?

Rojhad Amedî; Mixabin di vî warî de hê me di nav partiyên Kurdan de konseptek pêk neaniye. Ev zeîfiya me ye. Lê em wek PDK-Bakur, usa fikir dîkin ku baştir e, mirov wan hêzan bi serê wan bihêle û ew kar û barê xwe bikin. li gor qenetê min ya herî baş ev e.

Wek PDK-Bakur, hun ê xebatek çawa bidomînin?

Rojhad Amedî; Xebata me heta niha çawa hatiye meşandin, wê weha dom bike. Niha jî xebatên me dom dîkin. Em qîmetek mezin didin yekîtiya hêzên kurdan û di vî warî de xebatên me dom dîkin.

HAK-PAR

2. Olağan Kongresi

Hak ve Özgürlükler Partisi (HAK-PAR) 2. Olağan Kongresi 12 Kasım'da Ankara'da yapıldı.

HAK-PAR Kürt sorunun çözümü için düşündüğü projesinin federasyon olduğunu açıkladı ve programına aldı.

Federal çözüm programda şu şekilde formüle edildi "Hak ve Özgürlükler partisi, Kürt sorununda ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını ilkesel olarak be-

nimser. Sorunun çözümü için, Türkiye'nin Kürt ve Türk halkının eşitliğine dayalı demokratik ve federal bir tarzda yeniden yapılanmasını savunur."

Kürt kimlikli legal partilerde bir ilk olan bu adımın, Kürt hareketinin geleceğinde de önemli izler bırakacağını düşünüyoruz.

Bu kongrede yapılan üç konuşmayı ilginize sunuyoruz;

Federasyon çıkmaz sokaktan Ana caddeye çıkmak ve el ele yürümektir

Genel Başkan Vekili Fehmi Demir'in 2. Olağan Kongre'de yaptığı Konuşma.

Sayın Divan
Sayın Konuklar,
Değerli basın mensupları,
Sevgili delege ve partili arkadaşlarım;
Konuşmama başlamadan önce, 21. yüz
yılında hala insanca yaşama koşulları sağla-
namadığından, sağlıklı kentlerde ve konut-
larda oturma hakkı verilmediğinden yağın
yağmur sularının yol açtığı sel nedeniyle
yaşamını yitiren insanların yakınlarına
baş sağlığı diliyorum.

Bu ülkede savaşa devasa bütçe ayırırlar,

ısrarla yürüttükleri kirli savaşta , ormanları
yakmaktan da çekinmeyenler bu felaketin
de sorumlusudurlar.

Bu gün burada Türkiye'nin demokratik-
leşmesi adına, Kürt sorununun çözümü adı-
na çok önemli bir gelişmeye tanık olacağız.

Türkiye'de ilk defa bir legal parti Türki-
ye'nin ekonomik olarak gelişmesini frenle-
yen,uluslar arası ilişkilerde onu yalnızlaştı-
ran, siyaseten 2. sınıf ülke konumuna çeken
bir sorunun yalnızca adını koymakla yetin-
meyeceğiz ama ona ilk defa, evet ilk defa

çözüm formülünü önereceğiz.

Öyle bu güne kadar yapıla gelmiş; ezop diliyle, dolaylı yöntemlerle konuşmayacağız;

Kürtler olarak,

Çok farklı kesimlerinin bir araya gelerek kurdukları HAK_PAR olarak Türkiye’de büyük acılara neden olan, anaların ağlamasına neden olan bir sorunun, Kürt sorununun adını koyacağız ve açık, somut çözüm projemizi sunacağız.

Bu nedenle tarihi bir kongrede bulduğumuzun bilinci ile hepinize hoş geldiniz diyorum.

Saygılarımızı sunuyorum.

Bilindiği gibi; geçen yüz yıl çift kutuplu olarak şekillenen ve soğuk savaşın egemen olduğu dünyamız, sosyalist sistemin dağılmasından sonra tek kutuplu hale gelmiştir. Tek sistemin mutlak egemenliği altında dünya tek kutuplu hale gelmiş ve küreselleşme süreci ne girmiştir.

Dünya’nın bu yeniden şekillenme süreci tüm halkları etkilemiştir. Bu değişim hem olumlu hem de olumsuz etkiler yaratmıştır.

Dünyamız bu yeni dönemde hala bir arayış ve değişim içindedir.

Soğuk savaş dönemine ve iki kutuplu dengeye göre oluşan yapılanma değişmek zorunda kalıyor.

Bu değişimin kolay olmadığı ve sancılı olduğu da bir gerçek.

Bugün dünya da savaş, ırkçılık, yoksulluk ve bölgeler arası dengesizlikler hala büyük bir sorundur. Kuzey ülkelerinin yaşadığı refah toplumuna karşın, güney ülkelerinde yoksulluk ve açlık ciddi bir sıkıntıdır. Bu yoksulluk tüm dünyaya sorun olarak yansımaktadır.

Dünyamızda, bu çağda bile kültürler, inançlar arası gerilim giderilebilmiş değildir.

Yer yer etnik boğazlaşmaları ibretle izliyoruz.

Küreselleşme ve değişim döneminin dünyasında çok olumlu gelişmelerde yaşanmaktadır. Artık diktatörlükler, baskıcı rejimler kendi varlık nedenlerini izah ede-

miyorlar. Dün devletlerin iç işleri diye savsaklanan demokrasi dışı uygulamalar ve insan hakları ihlalleri savunulamaz durumdadır. Bugün dünyanın herhangi bir yerindeki insanlık dışı uygulama ve hak ihlali dünyanın diğer bir tarafında duyulmakta ve tepki görmektedir.

Ayrıca, dünyamızda özgür uluslar, barış ve demokrasi içerisinde yaşama ve bir araya gelme çabası içindedirler. Bunun en önemli ayağı da yüzyılımızın projesi olan Avrupa Birliği (AB) girişimidir. AB projesinin önümüzdeki dönemin en önemli birliği olacağı aşıkardır.

Dünyada ki bu değişim sürecinin bölgemiz üzerinde de önemli etkileri olmuş ve olacaktır.

Soğuk savaş dönemi nedeniyle kutupların çıkarı gereği görmezden gelinen birçok gelişmenin çözümüne ilişkin girişimler yaşanmaktadır.

Bölgemizde soğuk savaş denklemine göre oluşan dengeler değişmektedir. Soğuk savaş denklemine yaşama şansı bulan diktatörlüklerin, önümüzdeki dönemde yürü-yemeyeceği görülmektedir. Statüko bozuluyor.

Artık bölgemizdeki devletler bu döneme, yeni güç dengelerine göre kendilerini uyarlamak zorundadırlar. Değişimi göremeyenler, değişime uygun yeniden yapılanamayanlar kaybedeceklerdir.

Türkiye de, dünyada ki bu değişim sürecinin doğrudan etki alanındadır. Türkiye’de soğuk savaş döneminde demokrasi ve insan haklarına saldırıyı gelenek haline getirenler ile darbelerle ve korkularla toplumu yönetenler dünyada ki bu değişimi algılayamamakta, tam tersine tavır almakta, direnç göstermek çabası içine girmektedirler

. Ama onlar ne kadar ayak sürerse sürsün tarihin akışını geri döndüremezler.

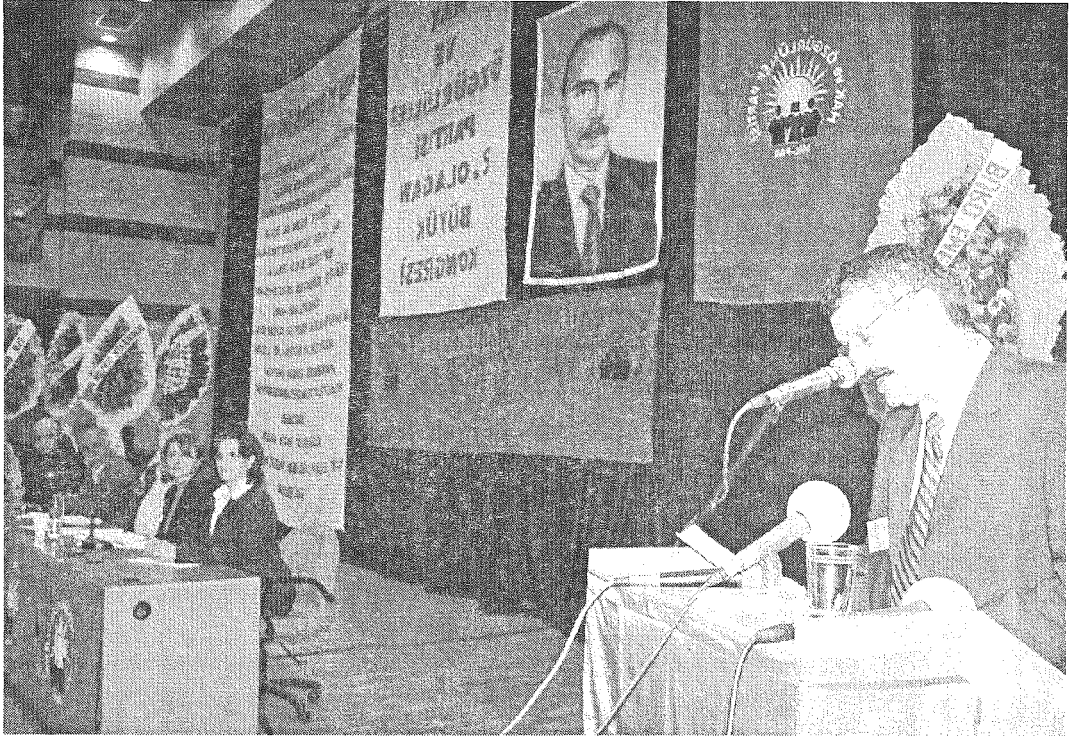
Türkiye, AB müzakere süreci ile ciddi bir değişim sürecine girmek zorunda kalmıştır. AB süreci Türkiye’deki tutucu güçler içinde ciddi bir telaşa yol açmıştır. Tutucu güçlerin tepkisinden çekinen, demokrasi, insan hakları ve AB sürecini içselleştire-

meyen AK PARTİ hükümeti de sürekli bir tökezleme içindedir. Bu nedenle bu hükümet uyum sürecinde anayasa ve yasalarda bir çok değişiklik yapmasına rağmen temel sorunlar konusunda hiçbir adım atmamıştır. Türkiye'nin en temel sorunu olan Kürt sorununda da söylemden öteye gidememiştir.

Başbakan Ankara da ve Diyarbakır'da

runun çözülmesi konusunda atacağınız adımlara başta demokratik dünya ve Kürtler olmak üzere toplumun geniş kesimlerinden destek gelecektir. Aksi yöndeki tutum sizi de diğer sistem partileri gibi tarihin çöplüğüne itecektir.

Türkiye'yi yönetenler artık toplumu kapalı kapılar ardında oluşturulan kuşklar ve

“kürt sorunu vardır,bu sorun benimde soru-
num ,dur demiştir” ancak statükocu güçle-
rin tepkileri karşısında geri adım atmakla
kalmamış, SUSMUŞTUR.

Çözüme ilişkinde Türk, Kürt ve dünya
kamuoyunun beklentilerine rağmen her
hangi bir proje ortaya koymamıştır.

Buradan tekrar sesleniyorum ve soruyor-
um; sayın başbakan Kürt sorununun çözü-
müne yönelik projeniz var mıdır?

Varsa açıklayınız.

Burada AK PARTİ hükümetine de sesle-
niyorum. Eğer gerçekten AB üyesi olmak
istiyorsanız statükoculara takılmadan, ev-
rensel değerlere AB hukukuna uygun adımları
küçük parti hesaplarına kurban etme-
yin.

Ülkenin demokratikleşmesi ve Kürt so-

korkularla yönetme alışkanlıklarını terk et-
melidirler.

Öte yandan, dünyada ve bölgemizde
yaşanan bu gelişmeler 40 milyon nüfusu ile
bölgenin en kalabalık, yerleşik halkı olan
biz Kürtler üzerinde de önemli gelişmelere
yol açmıştır.

Bölgemiz önemli doğal kaynakları, pet-
rolü bünyesinde barındıran semavi dinlerin
doğuş merkezidir. Bu iki neden bölgemizin
önemini artırmaktadır.

ABD'nin Irak'a müdahaleleri sonucu
bölgemizde Kürtler açısından da yeni bir
durum oluşmuştur.

Kürt halkı, Irak Kürdistanı'nda özgür-
leşme sürecine girmiştir. Bu süreci Kürt li-
derleri doğru değerlendirmiş ve bu süreçte
doğru roller oynamışlardır. Bunun sonucu

olarak da bugün Irak Kürdistanı federal bir yapıya kavuşmuştur.

Artık Irak Kürdistan Yurtseverler Birliği lideri Mam Celal TALABANİ Irak Cumhurbaşkanı'dır.

Irak Kürdistan Demokrat Partisi Lideri Kek Mesut BARZANİ Irak Kürdistan Bölge Başkanı'dır. Bu gelişmeler sadece Irak Kürtleri için değil, tüm Kürtler için tarihi değerdedir. Her Kürt bu parçadaki kazanımlara titizlikle sahip çıkmalıdır.

Ayrıca, bu yıl Irak'ta Kerkük'ün statüsü anayasa gereği referandumla belirlenecektir. Bu referanduma kadar politikalarını Kürt karşıtlığına göre oluşturan bölge devletleri provokasyon ve tehditlerine devam edeceklerdir. Bu süreçte biz Kürtler dünya ve ülke kamuoyunu doğru bilgilendirmek için büyük duyarlılık içinde olmalıyız.

BOP' la başlayan, Ortadoğu'daki bu gelişmelerin önümüzdeki dönemde İran ve Suriye'yi de ciddi yönde etkileyeceği açıktır. Bu gelişmeler artık bu iki ülkedeki inkarcı diktatörlükleri de tehdit eder noktadadır. Bu devletlerin sınırları içinde yaşayan Kürtlerin de bu sürece uygun yapılanıp olumlu sonuçlar çıkarması gerekir.

Bugün Türkiye Kürtleri açısından da önemli gelişmelere gebe bir süreç yaşanıyor. Bu süreç sonunda Kürt hareketi yeni politika ve yapılanmaya ihtiyaç duyabilir. Gelişmeler karşısında hazırlıklı ve öngörülü olmalıyız. Kürt halkının temel çıkarları bakımından birlikte hareket etmek ve daha etkili siyasal bir güç oluşturmak hem olanaklı hem de gereklidir. Bunun için Hak-par' ı, yapabildikleri ve yapamadıklarıyla Kürt yurtsever hareketinin ortak odağı haline getirebiliriz. Bilinmeli ki, daha güçlü bir Hak-par Kürt ulusal mücadelesi için daha büyük ve önemli görevleri yerine getirebilecektir.

Türkiye'yi yönetenler artık şunu iyice anlamalılar ki 80 yıllık red-inkar ve şiddet

politikaları çözüm değildir. Çözüm Kürt halkının haklarını tanıyan, hak ve eşitliğine dayalı federal bir yapılanmadır. Federasyon bölmek, bölücülük değildir.

Aksine birliğin birlikte yaşamının yoludur.

Güçlü, gönüllü ve onurlu bir birliğin...

Bugün dünyanın bir çok güçlü devleti farklı federal devletlerden oluşmaktadır.

Halkların gönüllü birlik içinde yaşamının başka formülü bugün için yoktur.

Türkiye'de Kürtleri yok sayan ve haklı taleplerini şiddetle bastıran yöntem çıkmaz sokaktır. Bu çıkmaz sokakta Kürtler kadar Türkler de hapis durumdadır. Federasyon çıkmaz sokaktan Ana caddeye çıkmak ve el ele yürümektir.

Kürt halkı açısından son dönemde PKK ateşkesinin önemli bir gelişme olduğunu düşünmekteyim.

PKK bu ateşkesi taktiksel olarak düşünmemeli. Bunu silahlı mücadeleye tümünden son vermeye dönüştürmelidir.

Türkiye'yi yönetenler de kibirli davranmayı bırakmalıdırlar. Siyasi bir genel af da dahil olmak üzere bu sürecin silah bırakmayla sonuçlanması için olumlu çaba sarfetmelidirler.

Kürtlerin, tüm sınıf ve tabakalarının ulusal demokratik talepleri ortaktır. Gün birlik beraberlik günüdür. Tüm Kürt yurtsever güçleri ulusal demokratik talepler etrafında bir araya gelebilmeyi başarmalıdırlar. Küçük hesaplar yapmanın, ayrıntılara takılmanın zamanı değildir. Biz bunu başardığımız zaman; değişimden, dönüşümden yana dünya güçleri ve Türkiye demokrasi güçleri ile de ortak zeminlerde buluşabilir, çağın gerektirdiği demokratik çözümleri hayata geçirebiliriz.

Aksi tutum hepimize zaman kaybettirir.

Gün oturmak, gün köşemize çekilmek günü değildir. Gün el ele birlikte özgürlük, barış ve demokrasiye koşma günüdür.

BİRLİK, ÖZGÜRLÜK, DEMOKRASİ İÇİN HAK-PAR BAŞARABİLMEK İÇİN GÜCÜMÜZ VAR

HAK-PAR Genel Başkan Adayı Bayram Bozyel'in kongrede yaptığı konuşma

Değerli konuklar,
Değerli basın mensupları,
Sayın Divan,
Sevgili delegeler,
Değerli partili arkadaşlarım,
Hak ve Özgürlükler Partisi 2. Büyük
Kongre'sine hoş geldiniz.

Hepinizi sevgi ve saygı ile selamlıyor,
Kongremize gösterdiğiniz ilgiden dolayı te-
şekkür ediyorum.

Huzurunuzda, Partimizin kurucusu,
fikri önderi ve kuruluştan bu yana Genel
Başkanı Sayın Abdülmelik Fırat'ı saygı ile
selamlıyor, partimize ve halkımızın davası-

na sunduğu eşsiz hizmetinden dolayı kendi-
lerine teşekkür ediyorum. Geçirmekte oldu-
ğu rahatsızlığından dolayı acil şifalar dili-
yorum.

Bir önceki PM ve diğer organ üyelerine,
yaptıkları çalışmalardan dolayı ayrıca te-
şekkür etmeyi borç kabul ediyorum.

Kongremizin, daha şimdiden partimize,
halkımıza ve demokrasi güçlerine hayırlı
olmasını diliyorum.

Sevgili arkadaşlar,

Konuşmama, dünyanın genel gidişatına
ilişkin kısa bir değerlendirme ile başlamak
istiyorum.

Dünya Değişiyor

Küreselleşme ve yerelleşme süreçlerinin eş zamanlı etkisi altındaki dünyamızda, Kürt halkının mevcut statüsüzlüğü ve ulusal haklardan yoksunluğu kabul edilemez ve daha fazla sürdürülemez.

Küreselleşme sürecinin bizim açımızdan en önemli yanı, düne kadar etkinlik alanı ülke ve bölgesel sınırları aşmayan ulusal, etnik ve diğer sorunların uluslararasılaşması, bunlara ilişkin çözüm arayışlarının da uluslararası bir boyut kazanmasıdır.

Öte yandan, soğuk savaş dönemi iki kutuplu dünya güç dengelerine feda edilen ve bu çıkar kavgası tarafından gölgede bırakılan ulusal ve bölgesel sorunlara yaklaşım biçimi önemli oranda değişiyor. Geline aşamada bu tür sorunlar daha çok temel hak ve özgürlükler, demokrasi ve istikrar parametreleri içinde değerlendirilmeye başlanmıştır. Bu tablo Kürt soru-

nu için de geçerlidir. Düne kadar soğuk savaş denklemlerine feda edilen ve bölge ülkelerinin birer iç güvenlik sorunu olarak kabul edilen Kürt sorunu yeni süreçle birlikte daha geniş ölçekli boyutlar kazanma yolunda hızla evirilmektedir.

Yerelleşme süreci ise; küreselleşmenin yol açtığı tekdüzeliği dengeleyen, halkların, etnik ve dini azınlıkların, daha dar kapsamlı toplulukların kendi özgün renkleri ve varlıkları ile tekdüzelik kazanan dünyamızda yer alma, var olma ve bu varoluşun özgürlüklerini güvenceye kavuşturma sürecidir.

Bu süreç tam da Kürt halkının var olma ve bu varlığın güvencelerini oluşturma mücadelesine denk düşüyor.

Bu farklı ve fakat birbirini tamamlayan süreçlerin ve en önemlisi de Kürt halkının halk olmaktan kaynaklanan haklı, meşru ve insani ulusal hakları uğrunda yürüttüğü mücadelesinin meyvesi olarak Irak sınırları içindeki Kürt halkı özgürlüğüne kavuşmuş, bu özgürlük, hazırlanan Irak Anayasası'nın ışığında şekillenen federal, demokratik Irak ile hem resmiyet hem de meşruiyet kazanmıştır.

Türkiye'de de Kürt sorununun çözüm olanakları daha da olgunlaşmış, halkımızın ulusal demokratik hakları uğrunda yürüttüğü mücadele düünden farklı olarak bu gün çok ileri bir noktaya ulaşmıştır.

Türkiye'de Kürt halkının haklı taleplerine ilişkin sürdürüle gelen inkar ve baskı politikası iflas etmekle kalmamış, aynı zamanda ülkeyi içerde ve dışarıda tıkanma noktasına getirmiştir. Türkiye'nin bundan böyle Avrupa Birliği, ABD ve Ortadoğu ile ilişkilerinin seyri, esas olarak Kürt sorununda izleyeceği tutuma endeksli olarak şekillenecektir.

Önemli gelişmelerin eşliğindeyiz

Bu gelişmelerin etkisi ile Türkiye'de de Kürt sorununun çözüm olanakları daha da olgunlaşmış, halkımızın ulusal demokratik hakları uğrunda yürüttüğü mücadele düünden farklı olarak bu gün çok ileri bir noktaya ulaşmıştır.

Türkiye'de Kürt halkının haklı taleplerine ilişkin sürdürüle gelen inkar ve baskı politikası iflas etmekle kalmamış, ay-

nı zamanda ülkeyi içerde ve dışarıda tıkanma noktasına getirmiştir. Türkiye'nin bundan böyle Avrupa Birliği, ABD ve Ortadoğu ile ilişkilerinin seyri, esas olarak Kürt sorununda izleyeceği tutuma endeksli olarak şekillenecektir. Kürt sorununun çözümünde irade zafiyeti yaşayan Türkiye'yi yönetenlerin, başkalarının bu soruna müdahil olmasından şikayetçi olma hakkı yoktur.

Bilindiği gibi bir süre önce Türkiye'nin baskısı üzerine ABD özel bir Koordinatör atadı. Bunu Türkiye ve Irak hükümetlerinin atadığı koordinatörler izledi. Bu üç ülkenin temsilcilerinden oluşan üçlü mekanizmanın

görevi PKK'yi silahsızlandırmak olarak gözüktüyor. Ancak sorun PKK'yi silahsızlandırmanın ötesindedir. Esas olarak el atılması ve masaya yatırılması gereken Kürt halkının içinde bulunduğu durumdur. Bu sorun çözülmeden, halkımıza temel hakları teslim edilmeden PKK'nin dağdan indirilmesi bir şey çözmez.

Öte yandan dış etkenlerin baskısı ile başlatılan ateşkes sürecinin Kürt sorununa ilişkin çözüm olanaklarını kolaylaştıracağına kuşku yoktur. İçeride ve dışarıda sorunun çözümüne yönelik sürecin, bundan böyle daha da hızlanacağını öngörmek ve buna uygun hazırlıklar içinde olmak gerekir.

Yeni seçilecek Parti Meclisi ile birlikte, olası bütün gelişmelere karşı alternatifli hareket planları hazırlanacak, gelişmelerin seyrini etkilemek için aktif bir tutum içinde olunacaktır.

HAK-PAR açık mücadele tarihinde kilometre taşıdır

Hak ve Özgürlükler Partisi'nin kuruluş ilkeleri açık-legal demokratik Kürt hareketi bakımından yeni bir dönemi işaret ediyor. Geçmiş legal demokratik mücadele birikim ve deneyleri ışığında HAK-PAR, programının merkezine Kürt sorununun eşitlikçi çözümünü koyarak yeni bir aşamayı gerçekleştirdi.

1.Olağan Kongre sonrası başlattığımız federasyon tartışmaları ile Türkiye'de Kürt sorununa ilişkin bir tabunun kırılmasına önemli bir katkıda bulunduk ve Kürtler ne istiyor sorusuna net, somut bir yanıt geliştirdik.

Federal çözüm modelini savunmamızın birinci nedeni, bu modelin halkımızın ulusal demokratik haklarını güvenceye alacağına olan öngörümüzdür.

Federal çözümü, Kürt halkı bakımından hak eşitliğini öngördüğü için savunuyoruz.

Kürt ve Türk halklarının eşitlik temelinde, bir arada yaşamasını garantilediği için federasyonu savunuyoruz.

Kürt halkına Türkiye'deki siyasal yaşa-

ma katılım olanağı verdiği için federal çözümü savunuyoruz.

Çokuluslu ülkelerde farklı toplumların siyasal sisteme katılımına olanak veren demokratik ve çoğulcu bir model olduğu için savunuyoruz.

Dünden bugüne dünyada uygulanabilirliği ispatlanan ve uluslararası hukukta kökleşen bir trend olduğu için savunuyoruz

Kürt sorununun çözümü için, federasyon çözüm önerisini benimsemek ve programına koymakla Partimiz, açık ve legal demokratik Kürt mücadele tarihinin politik seviyesi bakımından yeni bir çıta belirlemiştir. Federasyon çözüm önerisi Kürt sorununun çözüm arayışlarına ve ufuk belirsizliğine yapılmış tarihi bir müdahaledir. Partimiz federasyon çözüm önerisi ile Kürt sorununda yeni bir inisiyatif geliştirmiş, bu yöndeki arayışları cesaretlendirmiş, hızlandırmış, çözüme ilişkin tartışmaları renklendirip zenginleştirmiştir.

HAK-PAR, federasyon tezi ile Kürt tarafına bir netlik, belirginlik ve kararlılık kazandırmıştır.

Önümüzdeki dönemde yapmamız gereken şey; federasyon çözüm önerisini Türkiye kamuoyunun sağduyulu çoğunluğu bakımından daha anlaşılır ve hazmedilir hale getirmek, buna ilişkin korku ve önyargıları kırmaktır. Türkiye'deki bütün kesimlere federal çözüm modelinin parçalamak yerine birliği sağlayan, bir arada yaşamayı garantileyen derinlikli, katılımcı, çoğulcu, demokratik bir sistem olduğunu ısrarla anlatmalı ve kavratmalıyız.

Biz Kürt halkı bakımından bir çıta belirlemiş durumdayız. Bundan böyle yapılması gereken şey, Kürt sorunu ile ilgili iç ve dış bütün tarafları, kendi tutumlarını ortaya koymaları ve çözüm tablosuna kendi açılarından netlik kazandırmalarını teşvik etmek, cesaretlendirmek ve zorlamaktır. Bu tablonun netleşmesi bakımından bütün kesimlerle etkileşim ve diyalog içinde olma, herkesi dinlemeye ve herkesle birinci elden konuşmaya hazır olduğumuzu belirtiyoruz.

Öte yandan, Kürt halkının ulusal demokratik haklar mücadelesinin aynı zamanda Türkiye’de kalıcı bir demokrasinin inşasına sunduğu katkı unutulmamalıdır. Kürt halkının özgürleşmesi Türk halkının zararına değil, tersine toplumun şoven ve militarist yargılardan kurtulmasına katkıda bulunacaktır. Türkiye’de demokrasinin yerleşmesi ve gelişmesi ise Kürt halkının özgürleşme sürecini kolaylaştıracaktır.

Unutulmamalı ki HAK-PAR olarak sadece Kürt halkının ulusal demokratik hakları için mücadele etmekle kalmıyoruz, aynı zamanda Türkiye’nin demokratikleşmesi için de risk alıyoruz ve almaya devam edeceğiz.

HAK - PAR’ın politik ve örgütsel birliği derinleştirilecektir.

HAK-PAR, sadece program hedefleri bakımından değil, aynı zamanda iç işleyişi ve oluşturduğu çoğulcu model bakımından da ileri bir örnek oluşturuyor.

HAK-PAR, Kürt halkının ulusal, demokratik, ilerici ve değişimci bütün mücadele birikimini sahipleniyor ve temsil ediyor

Gelenen aşamada ulusal perspektiften sapma içinde olan bir çizgi hariç, Kürt ulusal demokratik güçlerinin ezici bir çoğunluğu HAK-PAR’da Kürt halkının özgürlük mücadelesi için kader birliği yapmış durumdadır. Bu kader birliğinde eksik kalan halkaların yerlerine oturtulması çabaları

HAK-PAR, Kürt halkının ulusal, demokratik, ilerici ve değişimci bütün mücadele birikimini sahipleniyor ve temsil ediyor

Gelenen aşamada ulusal perspektiften sapma içinde olan bir çizgi hariç, Kürt ulusal demokratik güçlerinin ezici bir çoğunluğu HAK-PAR’da Kürt halkının özgürlük mücadelesi için kader birliği yapmış durumdadır. Bu kader birliğinde eksik kalan halkaların yerlerine oturtulması çabaları önümüzdeki dönemde tamamlanacak. Bu mücadele birliği, halkımızın haklı davasının başarıya ulaşması için tarihi bir öneme sahiptir. Ancak bu alanda yapılması gerekenler hala bitmiş değil.

önümüzdeki dönemde tamamlanacak. Bu mücadele birliği, halkımızın haklı davasının başarıya ulaşması için tarihi bir öneme sahiptir. Ancak bu alanda yapılması gerekenler hala bitmiş değil.

Önümüzdeki iki yıllık dönemde bizi bekleyen ertelenemez görevlerden birisi, Kürt ulusal demokratik güçlerinin mücadele birliğinin yanı sıra, onun politik, kültürel

ve örgütsel birliğini sağlamak ve derinleştirmektir. Ortak ulusal perspektiflere sahip halkımızın mücadelecı güçlerinin sırf geçmişten kalan psikolojik ve örgütsel yargılarla ayrı durmaları ve kendilerini farklı tanımlamalarının hiçbir haklı gerekçesi yoktur.

HAKPAR somutunda gerçekleştirdiğimiz mücadele birliğine rağmen, mevcut durumumuzu değiştirme ve dönüştürme, politik ve örgütsel birliğimizi derinleştirme ve köklü bir ortak politik kültür yaratma ih-

tiyacılı giderilmiş değil.

Mevcut parçalı durumumuz halka güven vermek, enerjimizi etkin kullanmak, sürece daha etkin ve atak müdahale etmek ve en önemlisi de bir halkın mücadele örgütü olarak kurumlaşmak bakımından sorunlar içeriyor.

Geçmiş iki kutuplu dünya koşullarının dayatması ve ürünü olarak şekillenmiş farklı Kürt yapıları ve gelenekleri bakımından bugün için ayrı durmayı gerektiren koşullar

ortadan kalkmıştır. Yapılacak şey farklı ve ayrı kanallarda akan Kürt birikim ve geleneklerini ortak bir kanala akıtmak ve yeni bir geleneğe dönüştürmektir.

Bu çerçevede, önümüzdeki döneme ilişkin temel görevlerimizden birisi; HAK-PAR'ı evrensel demokratik değerleri referans alan, Türkiye için çağdaş normlara dayalı demokrasiyi, Kürt halkı için kendi kaderini tayin hakkı çerçevesinde federal çözümü savunan; toplumsal adaleti, dayanışmayı ve sorumluluğu önemseyen Kürt siyasal güçlerinin merkezi, kalıcı politik örgütüne-partisine dönüştürmektir. Söz konusu örgütsel ve politik birliği gerçekleştirmek buna uygun araçları, yol ve yöntemleri gerektirir. Özetle bu merkezi ve kalıcı birliği sağlamaya dönük bir hareket planı geliştirmek ve uygulamaya geçirmeye başlamak önem taşır. Söz konusu süreç gerçekleşinceye kadar HAK-PAR, Kürt hareketinin parçalı durumunun giderilmesinde, önyargılara dayalı güvensizliklerin aşılmasında, mevcut yapılarımızın özgün sorunlarını aşip dönüşmesinde eşgüdüm sağlayabilir, bu alanda merkezi bir rol oynayabilir ve oynamalıdır da

HAK-PAR, ulusal birlik konusunda

stratejik bir yaklaşıma sahiptir

Öte yandan, dün olduğu gibi, farklı örgüt ve görüşlere sahip ulusal demokratik güçlerin ulusal eksenli birliği sorunu, stratejik bir görev olarak önümüzde durmaya devam ediyor. Geçen bir yıl boyunca Kürt Ulusal Demokratik Çalışma Grubu adı altında yürütülen çalışmalar ulusal birlik yönünde ortaya çıkmış önemli bir iradeyi ve kararlılığı temsil ediyor.

HAK-PAR olarak, partimiz dışındaki küçük-büyük, zayıf-güçlü ayrımı yapmaksızın bütün ulusal şahsiyet ve yapıları önemsiyor ve Kürt halkının nihai özgürlüğü için bunlarla her tarzda etkileşim, diyalog ve birlikler içinde olmaktan hem zevk duyuyoruz hem de bunu ulusal bir görev olarak kabul ediyoruz.

Kürt Ulusal Demokratik Çalışma Grubu olarak yürüten sürecin tam ve kapsamlı bir ulusal birlik kurumuna dönüşmesi için geçen dönemde olduğu gibi bu dönemde de yapıcı, sorumlu davranmaya devam edeceğiz.

Öte yandan, HAK-PAR olarak, şuan için Kürt hareketine egemen olan çizgiye ve anlayışa değinmekte yarar var.

Bu kesim ne yazık ki son yıllarda ulusal

demokratik çizgiden sapmakla kalmadı, aynı zamanda bu çizginin flulaşması ve karartılmasına direkt ya da endirekt katkıda bulundu. Bu halkımız bakımından sevinilecek bir şey değil, elbette. Öte yanda bu çevreye hakim anlayış kendi kitlesini bize, genel olarak da ulusal demokratik yelpazenin etkisine kapatmak için sistemli bir çaba içinde oldu, kendi dışındaki kesimlere karşı haksız bir karalama kampanyası yürüttü.

Önümüzdeki dönemde de Kürt hareketini etkileyen yanlışları, Kürt halkının birliğine ve özgürlük mücadelesine hizmet etmeyen anlayış ve politikaları eleştirmeye, teşhir etmeye devam edeceğiz.

Ancak bu çizgiye egemen olan yanlış anlayışı eleştirirken, bu eğilimin etki alanındaki Kürt yurtsever potansiyelini kazanma ve Kürt ulusal demokratik saflara çekme perspektifini yitirmemeliyiz. Yanlış politikalar ile bu politikaların etki alanındaki yurtsever birikimi birbirinden özenle ayırmalıyız. Yanlış ve giderek Kürt halkının davasına zarar veren politikaları eleştirirken, o eksendeki geniş yurtsever birikimi incitmemeye, kendimizden soğutmamaya özen göstermeliyiz. Uzun vadede bu çizgideki kitlemizi yurtsever çizgiye kazandırmak, olanaklar ölçüsünde bu kesimi etkilemek ve yurtsever bir çizgiye çekmek için ekin bir politika izlemeliyiz.

HAK-PAR, demokrasi mücadelesinde taraftır

HAK-PAR olarak Türkiye demokrasi güçleriyle geçen dönemde yeterli etkileşim ve diyalog içinde olamadık.

Kürt sorununun çözümü ile Türkiye'nin demokratikleşme süreci arasındaki yaşamsal ilişkiyi tespit etmek tek başına yetmez. Aynı zamanda bu söyleme uygun ilişkiler içinde olmak gerekir. Türkiye'de demokrasi ve değişim güçleri ile gerici ve statükocu kesimler arasında kıyasıya bir mücadelenin olduğu açıktır.

Kürt halkının özgürlük mücadelesi, Türkiye ölçekli demokrasi mücadelesini besle-

yen bir dinamığe sahiptir. Türkiye demokrasi güçleri ise özgürlük isteyen halkımızın dostu ve siyasi müttefikidirler.

Bu çerçevede önümüzdeki görevlerden birisi de; Türkiye'nin demokrasi ve değişim güçleriyle etkin bir diyalog, işbirliği ve güç birliği içinde olmanın yol ve yöntemlerini bulmak, etkileşim sürecinin mekanizmalarını yaratmak ve örmektir.

Doğal olarak bu ilişki ve diyalogda ideolojik paydalar yerine, Kürt sorunun çözümünü gözeten, demokratikleşme programları ve ilkeleri esas alınacaktır.

Kürt halkının özgürlük taleplerini programının merkezine koyan ve esas olarak bu misyonu üstlenen HAK-PAR, Türkiye ölçekli demokrasi mücadelesinde tarafsız değil, tersine bir taraftır. Ve onun yeri demokrasi güçlerin tarafıdır.

HAK-PAR, Kürtlerin kazanımlarını destekliyor

HAK-PAR, bütün parçalardaki Kürtlerin kendi aralarında yakın, kardeşçe ilişki ve dayanışmasından yanadır. Bu çerçevede diğer parçalardaki Kürt halkının kazanımlarını destekliyor ve bundan memnuniyet duyuyoruz. Somut olarak da Irak ta Kürt halkının federal Irak ile taçlanan kazanımlarını selamlıyor ve destekliyoruz.

Irak'ta Kürt halkının özgürlüğüne kavuşması, bölgede özgürlük umudunu güçlendirmiş durumda. Saddam rejiminin yıkılması ile halkımızı kuşatan çemberin bir kanadı kırılmıştır. Bu yeni durum, özel olarak Irak'ın, genelde de bölgenin demokratikleşmesi bakımından önemli bir kapı aralamıştır.

HAK-PAR olarak diğer parçalardaki halkımızın kazanımlarını desteklemenin en iyi yolunun, bulunduğumuz alanlarda Kürt halkını örgütlemek ve ulusal hakları için etkin mücadele etmekten geçtiğine inanıyoruz. Ancak bu şekilde onların üstündeki dış baskıyı hafifletebilir, onlara destek sunabiliriz. Bu desteği, kendimizi diğer kardeşlerimizin yerine koyarak, onlar adına misyon-

lar yükleyerek yapamayız.

Kürtler arasındaki ilişkilerin kardeşlik, eşitlik, karşılıklı saygı, içişlere karışmama ve dayanışma çerçevesinde, kişilikli bir temelde yürütülmesine özel bir önem veriyoruz.

HAK-PAR, AB sürecini Kürt tarafı olarak önemsiyor

Kuruluşundan itibaren HAK-PAR, Türkiye'nin mevcut kabuğunu

kırması ve demokratikleşmesi bakımından AB sürecini önemsemiştir, bunu yakından izledi. Türkiye'de AB sürecini kendi olanakları içinde derli toplu olarak tartışan ve sonuçları bir rapor halinde iç ve dış kamuoyuna ileten tek parti, denilebilir ki HAK-PAR oldu..

Bizim açımızdan AB'nin uzun vadeli geleceği, yapısal sorunları ve Türkiye'nin tam üye olup olmayacağı konusu ikinci derecede önem taşır. Parti olarak dış aktörlerin tek tek ülke ve bölgesel sorunların çözümündeki rolünü biliyor, süreci bu eksende değerlendiriyoruz.

Avrupa Birliği, Türkiye ile yürütülen müzakereler süreci ile bu ülkenin değişim ve dönüşümünde önemli bir rol oynadı ve oynamaya devam ediyor.

Türkiye'de militarizmin etkinliğinin kırılmasında, evrensel hukuk ilkelerinin hayata geçirilmesinde, insan haklarının etkin olarak işlenmesinde, Kopenhag kriterleri çerçevesinde olsa bile azınlık haklarının hayat bulmasında, AB önemli bir rol oynadı ve süreç ilerledikçe bu devam edecek.

HAK-PAR olarak bu süreci yakından iz-

lemeye devam edeceğiz. Kürt halkının haklarını ve taleplerini bu sürece taşımak ve AB'yi sorunun çözümüne dahil etmek için çabalarımızı sürdüreceğiz. Giderek Kürtleri temsil etmek, bu süreçte etkin bir taraf olarak yer almak için aktif bir politika izleyeceğiz.

HAK-PAR Büyük Ortadoğu Projesi'ni yakından izliyor

11 Eylül saldırılarının sarsıcı etkisi ile dünyanın süper devleti ABD, öncelikle Afganistan ve Irak'a müdahalede bulunmuş, ardından da Kuzey Afrika ve Ortadoğu'yu içeren ve Büyük Ortadoğu Projesi olarak adlandırılan bir inisiyatif geliştirmeyi kararlaştırmıştır.

Bu proje, esas olarak köktendinciliği besleyen nedenleri gidermeyi, otoriter despot rejimleri değişime zorlamayı ve bölgenin demokratikleşmesini öngörüyor.

Böyle bir projenin hayat bulması hiç kuşkusuz olumludur. Bölgedeki statükonun yıkılması, antidemokratik rejimlerin değişmesi ve bölgenin demokratikleşmesi bölge ve dünya barışı ve istikrarı kadar, Kürt halkı için de yeni avantajlar sunuyor. Bölgede-

ki taşları yerinden oynatan ve yeniden dizilişine kapı aralayan bir dönemde Kürt halkının örgütlü olarak ve güçlü bir biçimde bu süreçte müdahil olması ve ağırlığını hissettirmesi son derece önem taşır.

Bu sürecin önemi tespit etmek, sürecin taşıdığı sıkıntıları dilendirmeye ve eleştirmeye engel değil.

Başta BOP'un başarı şansı olmak üzere, dünyada kalıcı bir barış ve istikrarı tesis etmenin yolu; adil, eşitlikçi yeni bir dünya düzeni öngörmekten geçiyor. Dünyayı şiddetten arındırmanın, köktenci eğilimleri besleyen zemini ortadan kaldırmanın, barış ve istikrarı kalıcı kılmmanın yolu uluslararası bir inisiyatif geliştirmekten geçer.

Filistin ve Kürt sorunu gibi dünyanın belli başlı ulusal sorunlarını çözmeden, kaynakların adil paylaşımını sağlamadan dünyada kalıcı bir istikrar tesis edilemez. Silahlanma yarışına son vermek, dünyadaki açlık, yokluk ve diğer toplumsal sorunlara çözüm üretmek dünyamızın geleceği bakımından yaşamsal önem taşımaktadır.

Dünyayı adil, demokratik ve yaşanabilir bir hale getirmeliyiz. Bunun için uluslararası ilişkiler, eksiksiz demokrasi normlarını referans almalı ve daha çok insanileşmelidir. Uluslararası belli başlı kurumlardan olan Birleşmiş Milletler Örgütü, Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu, temel insani hakları temel alan bir dünya konseptine göre yeniden dizayn edilmelidir.

HAK-PAR politikalarının, toplumun geniş kesimleri tarafından ilgi ve sempati ile karşılandığından en ufak bir kuşku da yok. Öte yandan geçmiş mücadele bağlarımız ve deneylerimiz ile oluşmuş önemli toplumsal ilişkilerimiz, kadro ve yandaşlarımızın yanı sıra, önemli kitle dayanaklarımız var. HAK-PAR'ın temsil ettiği birikim ve mirasın Kürt toplumunun hafızasında saygın bir yer tuttuğuna inanıyoruz. Sorun bu ilişkileri, kitle birikimimizi derleyip toparlamak ve hızla örgütlemektir

HAK-PAR'a ilişkin elitler ve gruplar partisi imajını hızla gidermeli, enerji ve birikimimizi esas olarak, Kürt halkının HAK-PAR programı etrafında örgütlendirmesi çabalarına vermeliyiz.

hızla örgütlemektir

HAK-PAR'a ilişkin elitler ve gruplar partisi imajını hızla gidermeli, enerji ve birikimimizi esas olarak, Kürt halkının HAK-PAR programı etrafında örgütlendirmesi çabalarına vermeliyiz.

Örgütlenme ve kitleselleşmenin ilk aşamasının gençlikle buluşmaktan geçtiğini kendi deneyimlerimizle biliyoruz. Gençliğin dinamizmi, enerjisi, coşkusu ve heyecanı ile beslenmeyen bir politik hareketin kendini yenileme ve kitleselleşme şansı zayıftır.

Önümüzdeki dönemde, gençliğe dönük çalışmalarımızı hızla derleyip toparlamalı ve bu yönde yeni açılımlar sağlamalıyız.

Aynı sorun kadın örgütlenmemiz için de geçerli. Kadınlara dönük özel çalışma programları ile önümüzdeki dönemde yeni bir süreç başlatmalıyız.

Örgütlenmeye ilişkin çalışma programımızın ilk etabı mevcut birikimimizin ve kit-

HAK-PAR hızlı bir örgütlenme sürecine giriyor

HAK-PAR politikalarının, toplumun geniş kesimleri tarafından ilgi ve sempati ile karşılandığından en ufak bir kuşku da yok. Öte yandan geçmiş mücadele bağlarımız ve deneylerimiz ile oluşmuş önemli toplumsal ilişkilerimiz, kadro ve yandaşlarımızın yanı sıra, önemli kitle dayanaklarımız var. HAK-PAR'ın temsil ettiği birikim ve mirasın Kürt toplumunun hafızasında saygın bir yer tuttuğuna inanıyoruz. Sorun bu ilişkileri, kitle birikimimizi derleyip toparlamak ve

lemizin örgütlenmesi üzerine şekillenmelidir. Kongre sonrası ilk 6-12 aylık zaman dilimini kitle ilişkilerimizin bulunduğu en az 20 ilde örgüt ağımızı nicel ve nitel olarak kurmaya ayrılmalı, ardından da bu ağı bütün Kürt illeri ve beli başlı metropol illere taşımamız. Hedef, örgüt ağımızı geliştirmek, örgütlülük düzeyimizi yükseltmek olmalıdır.

Geçen dönemde yeterince işlemeyen yurtdışı (Avrupa) örgütümüze yeni bir işlerlik, dinamizm kazandırmamız. Avrupa'daki Kürt kitlesinin niceliği ve niteliği göz önüne alındığında bu örgütlenmenin önemi daha da artmaktadır. Avrupa'daki Kürtlerin örgütlülüğü Avrupa Birliği'nin Türkiye ile tam müzakereler sürecini başlatmış olduğu bu aşamadan sonra farklı ve önemli bir boyut kazanmıştır. Kürtlerin tek tek ülke ve hükümet bazında ama özel olarak da Avrupa Birliği organları ile geliştireceği ilişkiler Kürt sorununun çözüm arayışlarına yeni bir ivme ve yön kazandırabilir.

Seçim politikamızı halkımızın haklı talepleri belirleyecek

Gelecek yıl (2007) içinde Türkiye'de hem cumhurbaşkanlığı seçimi hem de genel seçimler yapılacak. Türkiye daha şimdiden bu iki seçimin atmosferine girmiş durumda.

Partimizi ilgilendiren daha çok genel seçimlerdir. Gelecek yıl yapılacak seçimlerin Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkilerde, Ortadoğu'da ve Kürt sorununda önemli gelişmelerle yüz yüze olduğu bir dönemde yapılması ayrı bir önem taşımaktadır. Parti-

miz bu sıcak gelişmelerin gölgesinde yapılacak seçim sürecini önemsemeli, halkımızın haklı taleplerini bu sürece taşımak için örgütsel düzeyini hızla yükseltmeli, olası diğer gelişmelere karşı şimdiden hazırlıklı olmalıdır.

BAŞARABİMEK İÇİN HEM UMUDUMUZ HEM DE GÜCÜMÜZ VAR.

Artık hem kendimize, hem mücadele gücümüze, hem de başarabileceğimize olan inanç ve güvenimizi tazeleme zamanıdır.

Halk olarak zor dönemleri aşarak bugünlere ulaştık.

HAK-PAR'ın kuruluşu bu zorlu süreçte bir dönüm noktasıdır.

HAK-PAR 1. Kongresi'nde iç ve dış kamuoyuna Kürt tarafı olarak net mesajlar gönderdik.

HAK-PAR 2. Büyük Kongresi ise; gücümüze, birliğimize ve kazanacağımıza olan inanç ve güveni pekiştirme kongresidir.

HAK-PAR 2. Büyük Kongresi; var olma, ayakta kalma ve toparlanma aşamasından kitlelerle buluşma ve iktidar perspektifini güncelleştirme aşamasına geçiş kongresidir.

2. Büyük Kongre, halkımızın özgürlük ve demokrasi mücadelesinde somut kazanımlar elde etmek için bir starttır.

Biz Ortadoğu'nun en eski ve mücadeleci halkıyız. Özgürlük ve demokrasi istiyoruz. Özgürlük ve demokrasiyi kazanmak için birlik olacağız ve o zaman mutlaka başaracağız.

Gücümüzü birleştirdiğimiz zaman başaramayacağımız hiçbir şey yoktur.

Bu ÷lkede yaşayan K÷rtler, sorunun demokratik, barışçıl çöz÷münden yanadır

HAK-PAR Genel Başkan Adayı Sertaç Bucak'ın kongrede yaptığı konuşma

Değerli arkadaşlarım, demokrasi bir erdemdir. Demokrasisini geliştiren toplumların çağımızda nasıl ileriye gittiklerine her gün yaptıkları ilerlemelerle bizler tanık oluyoruz.

Ülkemizde, demokrasi sorunu henüz daha çöz÷mlenemedi. Ama Hak-Par gibi sosyal bir davanın çözümüne aday olan bir partinin, demokrasiyi içselleştirmesi, demokratik yöntemlerle mücadelesini sürdürmesi ve bu anlamda örnek bir parti olduğunun göstergesi, bugün burada bu yola baş koyan iki arkadaşın demokratik mücadelesi bizim bu

demokrasi yolunda tüm eksikliklerine rağmen önemli bir adım attığımızın da bir göstergesidir. Ben benimle birlikte bu mücadelede ortak olmak isteyen ve bu mücadelenin içinde olan Bayram Bozyel arkadaşıma da bu mücadelesinde başarılar diliyorum.

Değerli arkadaşlar, ben size programımızda belirtilen genel şeylerle ilgili bir şeyler söylemek istemiyorum. Çünkü genel başkan icraatçı olmalıdır. Onun görevi partinin diğer organları, il örgütleri, delegeleri, üyeleri ile birlikte partinin programının hayata geçmesi için icraatçı olması gerekir.

Ben kendimi genel başkan adayı olarak bu partinin programının icraatçısı olarak görüyorum. O açıdan daha çok parti programında söylenenleri tekrar etmektense önümüzdeki dönemde bana göre yapılması gereken bazı çalışmalara, bazı işlere dikkat çekmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, bir partinin başarılı olması için partinin örgütlü olması, kitlelerle buluşması onun birincil hedefi olmalıdır. Biz ne zaman coğrafyamızın bütün illerine Hak-Par il teşkilatlarını açarsak, halkımızın tüm kesimleri ile buluşursak, işte o zaman biz bir şeylerde söz sahibi olma hakkını elde edeceğiz. Onun için önümüzdeki dönemde Hak-Par'ın genel başkanından organ üyelerine kadar temel görevi Hak-Par'ı ülkemizin en ücra köşelerine kadar taşımak ve onu kitlelerle buluşturmak olacaktır. Bunun için bu mücadelede özellikle ülkemizdeki bazı özellikleri göz önüne almamız gerekiyor. Halkımızın önemli bir çoğunluğu gençlikten oluşuyor. Hak-Par bunun için özellikle de genç insanların partimizde, partimizde olmazsa sivil toplum kuruluşlarında örgütlenmesi için çaba harcamalıdır ve gençliğe güven verebilmek için gençliğin sorunlarını organlarında tartışabilmesi için Hak-Par'lı gençlerin parti meclisinde temsil edilmesi bana göre yeterli değildir. Çok önemli bir sayıda gençler parti meclisinde temsil edilmelidir ve geleceğin başkanları başkanlık kurulunda başkan yardımcılığı görevi üstlenerek, bu görevlere hazırlanmalı ve toplumumuzun bu en dinamik kesimlerine sorumluluk vermeli ve onlara güvenmeliyiz.

İkinci önemli şey ben bugün bu salona bakıyorum, kaç tane kadın arkadaşımızın delege olduğunu bilmiyorum. Ama toplumumuzun yarısının da kadınlardan oluştuğunu unutmamamız gerekir. O açıdan önümüzdeki dönemlerde diyorum, fazla iyimser olmamak gerekir. Ama önümüzdeki en kısa dönemde bu salonda temsil edilen delegelerin yarısının kadın arkadaşların olması konusunda parti önümüzdeki dönemde bir program koymalı ve toplumumuzun bu

önemli kesiminin de kendi içinde örgütlenmesi lazımdır. Bunun için de partinin tüzüğünde kota sistemini önümüzdeki kongrede yaşama geçirmesinin çok önemli olduğunun altını çizmek istiyorum arkadaşlarım.

Kendi iç düzenini sağlayan bir partinin temel bir görevi daha vardır. Hele bizim gibi tüm hakları red edilmiş bir halkın siyasi partisi olarak bizler bu mücadelemizde bu yurtsever mücadelede coğrafyamızın tüm dinamik güçlerini partimizde toplayabilirsek partimizde, toplayamazsak onların oluşturduğu partilerle birlikte bir uzlaşma siyaseti, bir ulusal siyaset gütmek zorundayız. Yani özellikle içinden geçtiğimiz bu dönemin özelliklerini de göz önüne alarak ulusal birlikte, çok renklilikte bir örnek oluşturan Hak-Par'ın bu örneğinin siyasi yaşamda, siyasi mücadelede halkımızın içinde ete kemiğe bürünmesi gerekiyor. Bu açıdan önümüzdeki dönemde Hak-Par, var olan ya da kurulacak olan bizim gibi tüm partilerde bizim coğrafyayı kurtuluşunu, esenliğini, özgürlüğünü önüne koyan tüm partilerle kardeşlik ilişkisi içinde olmalıdır, onlarla uzlaşma zemini aramalıdır ve ulusal birliğin gerçekleşmesini parti çıkarımızın da önüne koyarak bu konuda önemli bir çaba harcamamız gündemde olduğunun da belirtmek istiyorum. Çünkü bu bizim partimizin programının esprisine uygun bir çalışma olacaktır.

Değerli arkadaşlar, coğrafyamızın iç dinamiklerinden konuştuk. Biliyorsunuz Hak-Par bir sınıf partisi değildir. Coğrafyamızda yaşayan tüm sınıf ve katmanların partisidir. Hak-par, yalnız yoksul Kürt köylülerinin, işçilerinin, emekçilerinin değil Kürt sermayesinin de kendisini içinde ifade edebileceği bir parti olmalıdır. Bunu şunun için söylüyorum, bizi 80 yıldır yönetenler ülkemizin ekonomik kalkınması için bu güne dek hiçbir çaba harcamadılar. Onların bu konuda yakın gelecekte AB'nin ısrarlarına rağmen de bir çaba harcamayacağını tahmin etmiyorum. Geçtiğimiz dönemlerde bu ülkedeki iktidarlar çokça ekonomik paketlerden söz ettiler. Ancak ülkemizin ekono-

mik verilerini göz önüne aldığımızda, halkımızın yaşam şartlarını göz önüne aldığımızda bu ekonomik paketlerin hiçbirisinin uygulanmadığını ve masalarının üstünde kaldığını, lafta kaldığını gördük. O zaman biz bir siyasi parti olarak hep onlardan bir şeyler mi talep edeceğiz. Kuşkusuz talep edeceğiz ama kendimizde bu konuda girişimci olmamız gerekiyor. Onun için eğer bana görev verirsiniz, önümüzdeki dönemde Güneydoğu Sanayici İşadamları derneği ile partimizi buluşturmak, onları ziyaret etmek istiyorum. Onların ülke-

mizin ekonomisinin gelişmesinde hangi önerileri olduğunu ve bu önerileri biz siyasi bir parti olarak, politik istekler olarak bunları nasıl formüle edebiliriz diye sormanın da gerekli olduğunu düşünüyorum. Çünkü, bizim ülkemizde yaşayan insanların özgürlük kadar hak ve aş ve işe de ihtiyaçları olduğunu hiçbir zaman için unutmamamız gerekiyor diye düşünüyorum. Bunu bir nedenden dolayı da istiyorum. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana 28-29 isyan döneminde halkımızın büyük bir kısmı, dedelerinin, ecdatlarının topraklarından zorla göç ettirildiler. Bir kısmı da silahların sustuğu dönemde ve yahut sonraki dönemde ve içinde yaşadığımız dönemde de ekonomik nedenlerden dolayı insanların büyük bir kesimi metropollere göç etmek zorunda kalıyorlardı. Biz bu halkın mücadelesi için sorumluluk duyan insanlar bu göçü önlemek için salt siyasetle olmuyor, salt söylemekle olmuyor, bu konuda somut adımlar atmamız gerekiyor. Bunun içinde

bizim coğrafyamızın sermayedarları o ülkede sermaye birikimini sağlarsa, o ülkede yatırım yaparsa, bizim insanlarımız devlet istese de o insanlar göç etmek zorunda kalmayacaklardır. Ben onun içinde bu kesimlerin yerlerinin Hak-Par olduğuna inanıyorum.

Değerli arkadaşlar, bizim de taraf olduğumuz bir AB süreci yaşanıyor. Bu AB sürecinin özellikle de bizim insanlarımız için olumlu sonuçlanmasının önemli katkıları olacaktır. Ama bizim bu süreçte bir şeyi göz ardı etmememiz lazımdır. Bu konuda Hak-Par bugün karara bağlanan programı ile halkımızı bir statüye kavuşturmuştur. Bu statü çok önemlidir. O da halkımızın kendi kendini yönetme istemini yani federasyonu programına almıştır. Federasyon AB sürecinde de bizim için çok önemlidir. AB sürecindeki demokratikleşme, hak ve özgürlüklerin yerine getirilmesi ve AB sürecinin getireceği diğer bir takım katkılar çok önemlidir. Ama bundan önce önemli bir şey var-

dır. O da bizim statüye sahip olmamızdır. Eğer biz statüye sahip olmazsak, kendi kendimizi yönetmeye talip olmazsak hiç kimse bizim AB süreci noktalandıktan sonra bizim istemlerimize cevap vermez ve biz ilgi alanı olmayız. Bunu bir örnekle daha da anlaşılır hale getirmek istiyorum. Benim uzun bir süre yurt dışında yaşadığım ülke Federal bir cumhuriyet olan Federal Almanya idi ve bu ülkede yaşayan insanların %98'i Alman'dır. Ama Brüksel'de sadece Federal Almanya cumhu-

riyetinin temsilciliği yok. Federal Almanya cumhuriyetini meydana getiren 16 federasyonun da temsilcilikleri vardır. Eğer bu halk statüyü önüne koymazsa Hak-Par'ın programına sahip çıkmazsa ve biz bu yolda bizimle birlikte mücadele eden arkadaşlarımızı statüko ikna edersek ve bu süreç başarıya ulaşırsa ve biz başarıya ulaşırsak federatif cumhuriyetin temsilciliği de Brüksel'de olacaktır, bu somut bir istemdir arkadaşlarım. Bunu şunun içinde söylüyorum. Bugün bizim halkımızın da AB süreci içinde taraf olmasını istemek haklı bir istemdir. Ama istemlerle iş yürümüyor, somut olmak gerekiyor. O açıdan partimizin bu programı somuttur ve biz statüyü benimsetmeyi, halkımızın tüm bireylerine benimsetmek için uğraş vermeliyiz. Yani çözüm Demokratik Cumhuriyet değil, Kürt halkının kendi kendisini yönetmesi meselesidir ve bu konuda arkadaşlarımızı ikna etmeliyiz diyorum.

Biz bu süreçte AB'nin nimetlerinden de

...Biz TC'nin komşularıyla iyi ilişkiler içinde olmasından yanayız. Komşularıyla düşmanlık gütmemesinden yanayız. Ama ne yazık ki Türkiye de çok eski bir gelenek var. Komşular Kürtleri ezdiği müddet içerisinde, komşularıyla hep ittifaklar kurulmuştur. Biz buna literatürümüzde hep kutsal ittifak diyorduk. Kürtlere karşı Haçlı seferleri diyorduk. Biz bugün de Türkiye'nin uluslar arası normlar içerisinde ve özellikle de AK parti hükümetinin komşularıyla iyi ilişkiler içinde olmasını istiyoruz. Bunu istediğimiz için Türkiye'nin komşularından biri olan Federal Irak cumhuriyeti ile ve onun anayasal olarak tanınan Federe Kürt Yönetimi ile de iyi ilişkiler içinde olmasını istiyoruz...

faydalanmalıyız. Örneğin Federal Almanya da federasyon ile ilgili çok değerli çalışmalar yapan, bilimsel bazda destekleyen ve bu süreci çok hep ilerletmek için çalışmalar yapan bir federal enstitü var. Bu enstitü de bilim adamları çalışıyorlar ve federatif sistemin gelişmesi için katkılar sunuyorlar. Eğer bizde bu sürecin içindeyssek, bize birilerinin bir şeyler vermesini beklemeyelim. Federasyon sorununu AB içinde yaşama

geçiren bu konuda bilimsel faaliyetler yürüten enstitülerle, bilim kurumlarıyla ilişkiler içinde olalım, onların gelip bize deneyimlerini aktarmaları için olanaklar hazırlayalım. Onların öğrencileri olalım ki onların deneylerini iyice sinayıp bu ülkede federasyon nasıl kurulmuş onu da biz Ortadoğu da gösterelim.

Değerli arkadaşlar, biz TC'nin komşularıyla iyi ilişkiler içinde olmasından yanayız. Komşularıyla düşmanlık gütmemesinden yanayız. Ama ne yazık ki Türkiye de çok eski bir gelenek var. Komşular Kürtleri ezdiği müddet içerisinde, komşularıyla hep ittifaklar kurulmuştur. Biz buna literatürümüzde hep kutsal ittifak diyorduk. Kürtlere karşı Haçlı seferleri diyorduk. Biz bugün de Türkiye'nin uluslar arası normlar içerisinde ve özellikle de AK parti hükümetinin komşularıyla iyi ilişkiler içinde olmasını istiyoruz. Bunu istediğimiz için Türkiye'nin komşularından biri olan Federal Irak cum-

huriyeti ile ve onun anayasal olarak tanınan Federe Kürt Yönetimi ile de iyi ilişkiler içinde olmasını istiyoruz. O ülkenin iradesine saygılı olmasını istiyoruz. Sayın Dışişleri Bakanı komşularından akrabalarından bahsediyor, Türkmenlerden bahsediyor. Pe-ki bu ülkede yaşayan 20 milyonun kardeşleri sınırın öbür tarafında yaşayan, demokrasiyi yaşama geçiren ve orada tüm dini ve ulusal azınlıklara haklarını veren ki bunların hepsi bu ülkenin ayıbıdır. Çünkü bu ülke bunları 80 yıldır Avrupa'nın tüm ısrarlarına rağmen geliştirememiştir. Ama Kürtler Ortadoğu'da en zalim hükümet olan Saddam diktatörlüğünü yaşamalarına rağmen demokrasiyi 10 yıl gibi kısa bir dönem içinde sınanmış ve geçmişin acılarından ders çıkarak tüm bu azınlıklara dinsel ve ulusal haklarını tanımıştır. Bizim Türkiye'ye tavsiyemiz, komşuları ile yalnızca iyi ilişkiler yapmasınlar. Onların toplum yaşamında gerçekleştirdikleri demokrasiyi, tahammülü, diğer halklara saygıyı da komşularından öğrensinler. Bu bağlamda 2007 yılı önemli bir

yıldır. Bizim için de önemli bir yıldır. Bizler de bu konuda çok duyarlı olmalıyız. Komşu bir ülkede anayasa gereği yani bunun hukuksal altyapısı da var, gerekçesi de var, uluslar arası hukuka da uygun bir şey, Kerkük'ün statüsüne ilişkin referandum yapılacaktır ve ben burada uyarıyorum; hiçbir devletin, özellikle de Irak'ın komşularının Irak'ta yaşayan halkların özgür iradesine, onların işlerine müdahale etme hakları yoktur ve biz bu konuda duyarlı olacağız, ayakta olacağız arkadaşlar.

Bölgemizde, yaşadığımız coğrafyada diğer bir önemli sorun arkadaşlar, silahların sustuğu bir dönemdeyiz. Bu dönem bu ülkede yaşanan sorunların çözümlenebilmesi için, bizlerin bunun çözümü için birliktelikler oluşturabilmemiz için uzlaşma yapabilmemiz için, kendi aramızda demokratik bir çözüm geliştirmemiz için, biri birimize tahammül edebilmemiz için, biri birimizi karşıt değil, ayrı ayrı görsek de aynı hedefe koşan insanlar olarak görmemiz için, HAK-PAR önümüzdeki dönemde, silahların sus-

tuğu dönemin iyi değerlendirilmesinden yanadır.

Fakat bu sürecin başarıya ulaşabilmesi için, bu ülkenin 80 yıllık statükocuları, bu sorunu salt bir güvenlik sorunu olarak görenlerin, ellerindeki bütün kozları alabilmek için halkına güvenmeyi ve silahları görebilme cesareti de gösterilmelidir. Ve silahların gömülebilmesi için bir ulus olarak hepimiz seferber olmalıyız. Ve bu talebi sürekli olarak öne sürmeliyiz.

Biz şiddetin olmadığı yerde, silahların konuşmadığı yerde, fikirler konuşur, militarizmin olmadığı yerde, silahların konuşmadığı yerde insanlar rahat düşünebilir. Yarını kurmak için geçerli uzlaşmayı ve çözümü gerçekleştirebilirler. Bu ülkede yaşayan Kürtler sorunun demokratik barışçıl çözümünden yanadır. Onun için bu sorunun çözümünü salt güvenlik olarak görenlerin, salt statükoda görenlerin ellerini zayıflatmak için ve sorunumuzun haklı bir sorun olduğunu, siyasi bir sorun olduğunu ve siyasi çözümden yana olduğumuzu ve siyasi haklarımızı demokratik yöntemlerle almakta kararlı olduğumuzu gösterebilmek için, onlardan beklemeden, biz kendimiz girişimde bulunmalıyız, inisiyatif sahibi olmalıyız. Bu ülkede 80 yıllık yönetimden kaynaklanan ön yargıları da bertaraf edecektir. Türkiye’de yaşayan kardeş halkların, demokratik ve barış güçlerini seferber edecektir. Onların, bu ülkeyi 80 yıldır geriye götüren demokrasiyi geliştiremeyen güçlerin yanında değil, bizlerin yanında olmasına olanak verecektir.. Bu fedakarlığı, bu ilişkiyi, bu siyasi kararlılığı, demokrasiye bağlılığı, barışı desteklemek içinde bu konuda adım atmamız gerektiğini düşünüyorum. Bu açıdan programda da daha önceleri konuşan arkadaşların bazı istemleri oldu. Mesela Genel affı konuşun. Bunun için bazı çalışmalar yapmalıyız. Bazı terimlere karşı bu ülkede hassasiyetler oluşmuş. Siz o terimleri de kullanmadan, bilimsel verilere de dayanarak böylesi bir talebi yaratmanın koşullarını araştırmalıyız ve bunun içinde çaba sarf et-

meliyiz de diye düşünüyorum.

Son olarak bir konuya daha değinmek istiyorum. Oda bizim yurtdışında yaşayan insanlarımızın sorunu. Biliyorsunuz Türkiye’de alışlagelmiş, bir terim var, “Gurbetçiler” diye. Biz çağdaş ve demokratik bir partiyiz. Bizim gurbetçiler sorunumuz yok arkadaşlar. Bizim “suç” ordumuz var. Yurtdışında göçmen işçi ve ailelerinin, bunlarında önemli bir nüfusunu oluşturan Kürt göçmen işçi ve ailelerinin sorunları vardır. Biz bu sorunların çözümünde yurtdışında yaşayan Kürt göçmen işçi ve aileleri ile onların sorunlarıyla ilgilenmemiz gerekiyor diye düşünüyorum. Ama bu sorunun asıl sahipleri onlardır. Biz onlarla dayanışma içerisinde olabiliriz. Onlara yaşadıkları ülkelerde siyasi partilerde aktif olmalarını önerebiliriz, onların o ülkelerde parlamentolara girmelerini önerebiliriz. Onlara o ülkelerde bizim halkımızın ulusal demokratik mücadelesiyle daha iyi bir dayanışma örgütlemeleri konusunda önerici olabiliriz. Onlar bizim doğal taraftarlarımızdır. Doğal taraftar olmaları yetmiyor. Bu doğal taraftarların aynen bizler gibi yapmak istediğimiz, çok akıllı politikaları yürütmesi gerekiyor.

Bir konuda çok açık olmamız gerekiyor. Bu insanlar bu ülkeyi isteyerek terk etmediler. Büyük bir kesimi ekonomik nedenlerle 1980 öncesi terk etti. 1980 sonrası bu ekonomik nedenlerin arasında tabii ki siyasal nedenlerde vardır. Onu demek istemiyoruz. Ama 80 sonrası da birçok insanımız ülke dışına gitmek zorunda kaldı. Şuradaki bir gerçeği görmemiz gerekiyor. Oda şu Orada yaşayan insanlarımızın çocukları orda doğdu, orada yaşıyorlar ve onların yaşam alanı orasıdır. Bu gerçekliği görmemiz lazım. Eğer bir gün ülkemiz özgür olursa ve bir gün bizde istemlerimize kavuşursak bunların büyük bir bölümü yine gelmeyecektir. Onlara bu konuda da kızmamalıyız, çünkü onların yaşam alanı artık orası. Onlar sadece ülkeleri ile ilişkisini koparmasınlar. Diğer diasporada yaşayan halklar gibi halkıyla örnek bir dayanışma göstermelidir. Bu

konuda bir önerimiz olursa, bu konuda onlarla sıcak bir diyalog içerisinde olursak bu partinin görevini yerine getirmiş olduğuna inanıyorum. Yoksa onlar orada yaşıyorlar, onlar orada kendi iradeleri ile neleri nasıl yapacakları konusunda kendileri karar vermektedirler. Bu onların işidir. Biz onlarla sıkı bir diyalog içerisinde olabiliriz. Orada yaşayan Kürt çocukları bizimde çocuklarımızdır. Onların da orada başarılı olması. Bizim mücadelemize ve halkımızın yurtdışında tanınmasına büyük katkıları olacaktır. Yani onlar, bizim hiçbir çaba sarf etmeden bu halkın mücadelesine destek olabilecek önemli bir sermayedir. Bu sermayenin de kıymetini bilebilecek, onlara somut politik adımlarla gidebilecek bir siyaseti HAK-PAK benimsemeli ve onunda programına almalıdır diye düşünüyorum.

Değerle arkadaşlar kendimle ilgili kısa bir bilgi vereyim

Adım Sertaç Bucak

1970 yılında Federal Almanya'ya öğrenim için gittim.

Petrol Mühendisiyim. Büyük uluslar arası tröslerde çalışmak istemedim. Bu halkın mücadelesine 1970'den 2002 yılına kadar yurtdışında destek sunmaya çalıştım.

1983 yılında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığından atıldım.

2002 yılında ülkeye döndüm. Şimdi sizlerle birlikteyim. Bundan sonraki dönemde de sizlerle birlikte mücadele etmek istedim. Demokratik bir gelenekten geliyorum. Hem Avrupalıyım hem Kürdüm. Bu iki özellikten aldığım deneyimler var çalışmalar var.

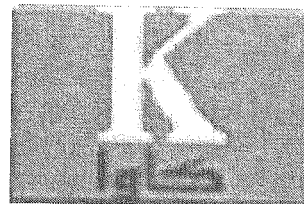
Kürtçenin 3 şivesini kullanıyorum. Evde Kürtçenin Zazaca şivesini konuşuyoruz. Yurt dışında diğer arkadaşlarla çalışma içerisinde olduğum için Sorani lehçesini de öğrendim. Kurmancıyı de biz burada kendi ailemiz içinde gelen misafirlerle konuşuyor-

duk. İstanbul şivesini iyi konuşmamın nedeni şudur. Benim Şehit babamın çok önem verdiği bir şey vardı. Bize derdi ki "konuştuğunuz her dilin hakkını vererek konuşun" Türkçeyi de Siverek şivesiyle, Urfa şivesiyle konuşmamızı ret ederdi. Türkler İstanbul şivesini yüksek Türkçe olarak görüyorsa o zaman bizde bu dili öyle konuşalım, çünkü bu bizim becerimizi gösterir derdi. Bizde Türkçeyi mektepte öğrendik

Yurtdışında uluslar arası planda çok yoğun çalışmalarım oldu. Hem uluslar arası sivil toplum örgütlerinde, hem de devletler arası kurumlarda. Örneğin Avrupa Parlamentosu, Avrupa konseyi ve de Birleşmiş Milletler gibi organlarda sizlerin bir neferi olarak çalıştım. Bundan sonra bu çalışmalarımı kendi ülkemde sürdürmek istiyorum. Şuanda Siverek'te ikamet ediyorum. Arkadaşlarım bana İstanbul'a, Ankara'ya gel dediler, ben İstanbul'u ve Ankara'yı Avrupa gibi görüyorum, kendi memleketimde yaşamayı daha doğru buluyorum. Yakında da Diyarbakır'a taşınacağım.

Buraya gelen arkadaşlara teşekkür ediyorum, bana oy verecek arkadaşlara teşekkür ediyorum, bana oy vermeyecek arkadaşlara teşekkür ediyorum. Sizin kararlarınızın doğru olacağına inanıyorum. Bayram arkadaş da ben de bu çalışmaların neferiyiz, aramızda fark yok. Biz hangimiz bu dönemde seçilirse seçilsin, diğerimiz onu destekleyeceğiz. Bundan kimsenin şüphesi olmasın. Bu demokratik kültürü bu partiye somut olaylarla da kazandırmamız gerektiğini düşünüyorum, demokratik kültür önemlidir. Sonuçlar ne olursa olsun HAK-PAR delegeleri, HAK-PAR'ın değişik organlarının çalışmalarına aktif bir şekilde katılmalıdırlar. Onun için sizlere şimdiden söylüyorum kolları sıvayın, yapılacak çok iş var. Hepinize başarılar diliyorum.

Du Konferansên Girîng

Li paytextê Swêdê li Stockholmê, di 10ê Sibata 2007-an de li ser dîroka Kurdistanê konferansê hat lidarxistin.

Konferansa ku ji aliyê Federasyona Komeleyên Kurdistanê ve hatibû amadekirin, bi beşdarbûna axaftvanên wek ji Kurdistanê Bakur Sekreterê Giştî yê Partiya Sosyalista Kurdistan-PSK yê berê Kemal Burkay, ji Kurdistanê Rojhilat siyasetmedar Ahmed Kakemenî, ji kurdên Ermenîstanê dîroknas prof. Dr. Celîlê Celîl, ji Kurdistanê Başûr huqûqnas û Parlamenterê Kurd Dr. Nûrî Talebanî û ji Kurdistanê rojava dîroknas Dr. Abdulbasit Seyda hat lidarxistin.

Herweha, Navenda Rewşenbîrî ya Kawa jî, bi alikariya Serokatîya Zankoya Selhaddînê, di navbera rojên 10 û 13ê Sibata sala 2007-an de li Hewlêrê bi navê "Bîrî Nete-wî" konferaseke 4 rojî li darxist.

Konferans, bi beşdarbûna axaftvanên

wek, Sekreterê Giştî yê Partiya Sosyalista Kurdistan-PSK Mesud Tek, ji Zaningeha Silêymanî Doxtor Mîhemed Mixoyî, ji Zaningeha Selhaddînê Dr. Şêrzad Necar, Berpirsê Senterê Roşenbîrî ya Kawa Selah Bedreddîn, ji Zaningeha Tênesî ji Dewleta Yekbûyî ya Amerîka Dr. Kurmanc Gundî, Rêvabîrê Navenda Lêkolînê ya PDKê Cafer Îbrahîm, Mamostayê Zaningehê Holland Dr. Cebbar Qadir, Sekreterê Giştî ya Kome-la (Îran) Abdullah Muhtedî û Sekreterê Giştî yê Rêkevtin Nalîn Qember, Serokê Forumê Demokrasî ya Kurd Feridun Yazar, hat lidarxistin.

Em, axaftina Sekreterê Giştî yê Partiya Sosyalista Kurdistan-PSK yê berê Kemal Burkay û Sekreterê Giştî yê Partiya Sosyalista Kurdistan-PSK Mesud Tek ku di konferansên navbirî de hatibû kirin, pêşkêşê we dikin.

Kemal BURKAY:

“Di dema îslamê de Dewletên Kurdî”

Dîrok ne tenê dewlet çêkirin e, ne tenê şer û feth û nav û dengê hukumdaran e. Her usa jî bajarvanî ye, avadanî ye, berhemdarî ye di warê zanîn û hunerê da. Di bajarvanîya Mezopotamya, Anadol û Îranê da me Kurdan roleke mezin lîstîye.

Xwîşk û birayên delal,
Îro babeta me dîroka Kurd e. Li ser dîroka Kurd cara pêşîn e ku di konferanseke han da qise dikim. Ji xwe konferansên me piranî li ser siyasetê, carina jî li ser zman û edebîyatê ne; lê yên ser dîrokê ne bûne adet, yan jî gelek kêr in. Spas ji rêvebirên Federasyona Kurd ra ku civîneke han amade kirin û gazî me jî kirin.

Berî ku li ser babeta xwe bisekinim, dixwazim behsa bûyereke mihîm yên van rojên dawî bikim. Wekî hûn jî zanin, dîrokzanê Kurd ê namdar, Prof. Şekroyê Xudo çend roj berê li Moskowê çû heqîya xwe. Şekro Kurdekî jîr, dilgerm û zanayekî hêja bû li ser dîroka Kurd. Bi mirina wî me rewşenbîrekî baş winda kir. Lê kar û xebata wî û berhemên wî her bimînin. Neslên teze navê wî jî, wek yên dinê ku ji zman, edebîyat û dîroka Kurd ra xizmet kirine, wê bi hurmet bînin bîra xwe.

Dîsa ez bêm ser mijara îro. Belê, mijara me dîroka Kurd e. Gelo em Kurd dîroka xwe çiqas dizanin? Yan çiqas giranîyê didin

dîroka xwe? Mixabin, Kurdên ku firsend ne dîtine ne çûne mekteban, baş perwerde ne bûne bila li wir bimîne, lê Kurdên ku xwendine, jîmnazyum û zenîngeh xilas kirine, heya gelek Kurdên “nivîskar” û “rewşenbîr” jî, mixabin dîroka xwe baş nizanin.

Ez çend caran rastî hevalên nivîskar û siyasetmedar hatim ku, hayê wan ji dîroka Kurd tune. Du caran di înternetê da rastî nivîsên usa hatim ku, digotin “Kurdan dewlet çênekirine...” Carê jî hevalekî huquqnas û siyasetmedar dîsa usa nivîsandibû; digot “herçiqas me Kurdan tu dewlet çênekirîye jî em gelekî baş in, me xirabî ne kirîye...”

Bi rastî, ez li himber van gotinan şaş û metel mam. Gelo çawa dibe, ma hayê van hevalan ji dîroka Kurd tune? Min ew kes rexne kirin û min li ser vê babetê nivîsand. Xuya ye hayê wan ji dîroka Kurd tunebû!

Lê herdu heval jî, li cîyê ku kêmasîya xwe bibînin û qebûl bikin, ji min aciz bûn û acizîya xwe bi nivîskî jî nîşan dan...

Belê, heya nivîskar û rewşenbîrên me jî qîmetê nadine dîroka xwe, xwe nawestînin

ku vê dîrokê nas bikin, baş hîn bin. Malûm e, Kurdistanê Başûr jê derxe —ew jî vê dawîyê bû xwedî îmkânên baş- dibistan û zanîngehên me Kurdan tunin ku zmanê Kurdî, her usa jî dîroka Kurdî hînî

me bikin. Wek nimûne, me Kurdên Bakûr di mektebên dewleta Tirk da xwend. Zman zmanê wan, dîrok, dîroka wan bû. Dîrokek ku li ser vir û derewan çêbûbû. Ji destpêka dîroka mirovîyê digirtin her tişt wek malê xwe nîşan didan. Wekî hemû nebe jî, piranîya dewletên dinyayê wan çêkiribûn!

Gor vê dîrokê Hîtîten Anadolê Tirk bûn! Ûrartu Tirk bûn! Hûn Tirk bûn û hukimdarê wanê bi nav û deng Atilla jî, yek ji wan Tirkên namdar bû! Dewleta Cengîz û Têmor Tirk bûn! Heya Silheddînê Eyûbî jî Tirkekî tamam bû!

Hewce ye ku ez bêjîm? Hîtît qewmeke Aryan bûn û tu eleqê wan bi Tirkan ra tune. Hurî û Urartû jî Aryan bûn û li ser coğrafya Mezopotamya Bakûr û Kurdistanê hukim kirin. Dema ew hebûn, hîn navê Tirkan li dinyayê tunebû. Atilla Macar bû, Cengîz Moğol bû û Têmor jî Teter...

Asya welatê bi dehan, belkî bi sedan xelkan e. Tirk yek ji wan in û yek ji wan irqên “zer”in, mîna Çînî, Korî, Japon, Mongol. Teter û hwd.. Her usa jî di dîrokê da gelek dereng derketin ortê..

Lê gor wan kitêb û mamosteyên Tirkan, em Kurd jî xwe tunebûn. Ne zmanê me hebû ne dîroka me! Helbet me tu dewlet jî çênekiribû! Di mekteban da serê zarokan, her usa jî serê me Kurdan bi van derewan tijî dikirin. Malbatên me jî piranî nezan bûn ku me hişyar bikin. Yê ku bizane jî ditirsiya ku diji van derewan derkeve.

Ku em mezin bûn, di nav me da hin kes hêdî hêdî di derheqa van derewan da hişyar bûn. Bi taybetî di salên 1960 vir da Kurdên Bakûr jî komele ava kirin, weşan derxistin û

di derheqa zman û dîroka Kurd da jî hat nivîsandin û kitêb derketin. Em pê hesîyan ku em Kurd yek ji wan xelkên berê ne ku di destpêka dîroka nivîskî da xwe nîşan daye. Me di dîrokê da, berî Îslamîyê û piştî Îslamîyê gelek dewlet çêkirine. Ew dewletên me ne bi derewan, lê bi rastî çêbûne!

Zmanê me jî, dîroka me jî gelek kevn û dewlemend e û divê em pê serbilind bin. Bona vê yekê jî divê zmanê xwe baş bi kar binin û vê dîroka xwe nas bikin...

Neyarên me dema zmanê me û dîroka me vedişêrin, pîçûk dibînin, helbet armançek wan heye. Ew bi vî awayî dixwazin me bihelînin, wek millet winda bikin. Gelê ku zmanê xwe qels û winda be, dîroka xwe nasneke, nasnama xwe jî winda dike.

Dîrok jî wek zman, yek ji stûnên hebûna me ye.

Dîrok ne tenê dewlet çêkirin e, ne tenê şer û feth û nav û dengê hukumdarên e. Her usa jî bajarvanî ye, avadanî ye, berhemdarî ye di warê zanîn û hunerê da. Di bajarvanîya Mezopotamya, Anadol û Îranê da me Kurdan roleke mezin lîstîye.

Îro êdî em baş dizanin ku, bav û kalên me ji hezaran sal berê li ser axa Kurdistanê jîyane. Lolo, Qasî, Gutî û Eleman, Subarîyan û Hurrîyan (Ku hemdemên Şumîr û Babîlîyan bûn) 4-5 hezar sal berê li ser axa Kurdistanê îroyîn, Mezopotamya Bakûr û li Zagrosan, ji dor Gola Wanê heya Meletyê, ji Kerkûk heya Antakyê jîyan, nivîsên mixî û hîyeroglîfî bi kar anîn, qesr û qele û bajar ava kirin. Piştî wan Xaldî (Ûrartû), Mîdî û yên din tên.

Îro dîsa baş eşkere bû ku di dinyayê da şorişa neolîtîk li ser axa Kurdistanê dest pê kirîye. Ango mirovan cara pêşîn 10-11 hezar sal berê li dor çemê Dicle, li Rewandûzê û li hêla Dîyarbekrê pez û kûçik kedî kirine, ceh û genim çandine, xanî çêkirine û gund ava kirine...

Belê, îro wek berê nîn e. Êdî di derheqa dîroka Kurdan da gelek malûmatên zanistî, gelek şop û berhem hene û bi destê bîyanîyan û bi destê Kurdan gelek kitêb çap bûne. Em Kurd êdî dikarin dîroka xwe baş hîn bin

û bi vê dîroka kevn û dewlemend serbilind bin.

Helbet ne tenê ji bo serbilindî, her usa jî divê em dîroka xwe baş bizanin ku ji şaşî û kêmasîyên xwe dersan jî bistînin. Gelê ku dîroka xwe baş nezane, nikare dahatûya xwe jî baş rêz bike.

Xwendevanên delal, ez bêm ser babeta xwe ya vê konferansê. Bebeta min Dewletên Kurd in di dema Îslamê da.

Lê berî ku behsa van dewletan bikim, divê bi Kurtî behsa Kurdan û Kurdistanê bikim ya berî Îslamîyetê.

Min li jorê, piçek behsa dema antîk kir.

Malûm e, Mîdî jî wek bav û kalên Kurdan têne qebûlkin. Mîdî dora hezar salî BÊ (Berî Êsa) gihan rojavayê Îranê û Kurdîstana îro, di sala 612 da (BÊ) Nînova girtin, dewleta Aşûr hilweşandin, di eynî demê da welatê Xaldfîyan jî dagîr kirin, heya Çemê Xalîcê (Kizilirmak) çûn. Împaratoriya Îranê Mîdan avakir û piştra kete destê Farisan (Persan). Helbet Mîdî gelê pêşîn ne bûn li Kurdistanê, lê xuya ye bi gelên heyî ra (Xaldfî û Naîrî) kelîyan.

Di dema sefera Ksenofonê Grêkî da, mintîqa Başûrê Gola Wanê, ango Kurdistanê Merkezî wek Gordîene (Kurdîyene) di hate nasîn û li vir Kardûk dijîyan ku hema hema temamîya dîrokzanan dibêjin ew Kurd bûn.

Mîdan, piştî ku hukimdarî wînda kirin jî di dîroka Îranê da rol û graniya wan tim hebû. Mîdya heya hatina Ereben Îslam hebûna xwe parast.

Hukumdarîya Persan bi destê Îskenderê Mezin hate ruxandin û Kurdistan demekê kete bin destê wan. Piştî Makedonîyan Ro-

Belê, îro wek berê nîn e. Êdî di derheqa dîroka Kurdan da gelek malûmatên zanistî, gelek şop û berhem hene û bi destê bîyanîyan û bi destê Kurdan gelek kitêb çap bûne. Em Kurd êdî dikarin dîroka xwe baş hîn bin û bi vê dîroka kevn û dewlemend serbilind bin.

Helbet ne tenê ji bo serbilindî, her usa jî divê em dîroka xwe baş bizanin ku ji şaşî û kêmasîyên xwe dersan jî bistînin. Gelê ku dîroka xwe baş nezane, nikare dahatûya xwe jî baş rêz bike.

gê ev ol di hêla Kurdistanê da, cîyên ku di bin destê wan da bûn, wek Mêrdîn, Farqin, Dîyarbekir, bi taybetî di nav Ermenîyan da xurt bû..

Di sedsala 7. da jî Ereben Îslam Kurdistan û Îran fetih kirin.

Malûm e, Misilmanî piştî derketina xwe, bi rîya feth û şer ber bi çar alî zû belav bû. Hîn di sala 633 da (BÊ) ordiyên Erebi, ber bi bakûr û rojhilat çûn û şerê Îranîyan kirin. Hingê Îran di bin hukumdarîya Sasanîyan da bû. Şerê pêşîn ê mezin di navbera Erebi û Îranîyan da di sala 637 da li dora Dîclê, li Qadîsiyê çêbû û Îranî şikîyan, hukumdar Yezdegerdê III. xwe avête Mîdyayê. Piştî wê Ereban hêla Mûsilê dagîr kirin û ber bi bakûr û rojhilat çûn, Kurdistanê Başûr ket bin destê wan.

Di navbera Ereban û Îranîyan da şerê duyayan ê mezin di sala 642 da, di dema Xelîfe Omer da li nêzî Hemawendê çêbû û dîsa Erebi serketin. Dîrokzanê Erebi El Balazurî dibêje ku hêla Şehrezorê ber xwe da, lê fermandarê Erebi Utba di 643 da zora wan

mî hatine mintiqê. Li Îranê jî berê Part (Eşkanî), piştra jî Sasanî hukum bi dest xistin. Di vê demê da Kurdistan di navbera împaratoriya Îran û Romîyan da ma, parçe bû, bi sed salan bû warê şer û şewatê.

Piştî ku dîne Êsa (Xaçparêzî) derket, di hêla Sûrîyê, Anadolê û Kurdistanê da jî belav bû. Li vê mintiqê bi taybetî mezheba Suryanî bû. Romî berê dijî Xaçparêzî bûn û cezayên mezin dane wan. Lê piştra ku Xaçparêzî qebûl kirin (di dema Konstantîn da, sedsala 4'an) hin-

bir û dijî Kurdan şer kir, gelekî wan kuşt û ev mintiqe heta Azirbaycanê zêft kir.

Di sala 936 da Ereban li Yarmukê bi ordîya Bîzansê ra ketin şer û ew şikandin, Sûrîye bi dest xistin. Piştî wê heya sala 939 carina bi şer, carina bi hevhatin Cizîr, Nisêbin, Mêrdîn, Heskîf, Ruha, Farqîn, Amed (Dîyarbekir), Egîl, Bitlîs û Xelat bi dest xistin. Amedê li himber wan pênc meh ber xwe da.

Şerê Kurdan û Ereban piştî wê jî nesekinî. Cî û cî Kurdan misilmantî bi zora şûr qebûl kirin, lê li hin cîyan jî bi Ereban ra li hev hatin. Razî bûn ku beş û bac bidine Ereban, alîkariya leşkerê wan bikin, wan jî soz dan ku ji ol û adetên Kurdan ra hurmet bikin. Lê piştî ku leşkerê Erep diçû, Kurd cardin vedigerîyan ser ola xwe yê berê, ku Zerdeştî bûn.

Ev lec û berxwedanên Kurdan nêzî sê sedsal ajot û di vê demê da mirov dikare bêje Kurdistan kelfiya. Li mintiqe Kurdistanê gelek serhildan çêbûn, wek serhildanên Babek, Daysam û ya Reşikan (Zînc) ku Kurdan jî piştgirîya wan kir. Bîr û bawerîyên wek Xaricî, Hurremî, Yêzdî li gelek cîyên Kurdistanê derketin ortê yan jî li wir xurt bûn.

Di sala 750 da Eba Mûslîmî Xorasanî ku bi eslê xwe Kurd bû, pêşengîya şorişekê kir dijî Emewîyan, zora Xelîfe Merwan bir û li Bexdayê xelîfetî teslîmî Abbasîyan kir.

Piştî Abbasîyan jî şer û pevçûnên Kurdan ne sekinî, heya destpêka sedsala 10. Hingê êdî Kurd westîyan, Misilmanî qebûl kirin û vîcar jî ew parastin dijî Xaçparêzan û yên dinê..

Her usa jî van serhildanên Kurdan hêza Xelîfeyên Ereb sist kir û li vir û wê Kurdan dewletên serbixwe yan jî nîv serbixwe çêkirin.

Tarîxa Kurd Şerefname, dewlet û mîrekîyên Kurdan dike sê beş: Beşa yekem ew in ku dewletên serbixwe avakirine û dîrokzan wan wek sultan û padîşa bi nav dikin. Şerefxan dibêje ewana pênc in:

1- Merwanî; Hukumdarên Cizîr û Dîyarbekirê ne;

2- Xanedanê Hasanweyh; hukumdarên

Dînawer û Şehrezorê;

3- Lorên Mezin; hukumdarên Fedlawî;

4- Lorên Piçûk;

5- Eyyûbî; hukumdarên Misir û Şamê...

Beşê duvem her çiqas, wek sultan û padşayan dewleteke serbixwe çênekirine jî, carina bi navê xwe pere derxistine û xutbe dane xwendinê. (Hukumdarên Erdelan, Hekkarî, Îmadîye-Badînan, Cizîra Botan). Beşê sêwem jî mîr û hukumdarên dinê ne. (Şeref Xan di kitêba xwe, beşa çaran da behsa Mîrekîya Bitlîsê dike.)

Dîrokzanê Kurd Mehmet Emîn Zekî jî di kitêba xwe ya "Tarîxa Kurd û Kurdistanê" da tevî vana, hin dewletên Kurd ên dinê jî wek xanedanên serbixwe nîşan dide:

-Şeddadî;

-Benî Înaz (mîladî 986-1116)

-Şebankare (li Farsê, di sedsalên 11-14 da sê sedsal hukim kirîye);

-Salarîyên Ezirbaycanê (mîladî 910-1030)

-Mîrên Erdelanê (hîcrî 617-1284);

-Zend (hîcrî 1167-1202)

-Mîrekîya Horasanê (hîcrî 643-785)

-Brahuyîyên Belucîstanê (hîcrî 1172-1300)

Guhdarên delal, helbet, babet fireh e û waxt jî kême. Bona vê yekê ezê di nav van dewletan da behsa yên sereke bikim.

Dewleta Şeddadî.

Her çiqas di Şerefname da behsa Şeddadîyan nabe jî, di çavkanîyên dinê da ev dewlet tê nîşan dan wek dewleteke mezin yê Kurd. Mirov dikare bêje dewleta Şeddadî, di dema Îslamê da dewleta Kurd ya herî pêşîn e ku li beşekî Bakûrê Kurdistanê û li Azirbaycan û Arranê ava bûye. Tevî Azirbaycanê, Ermenîstan û Gurcîstan jî di bin hukumdarîya wan da bûye (Tevî Tebrîz, Tiflîs, Qerebax û Nahcîwan).

Avakirê dewletê Benî Şeddad e ji qebîla Rewadî. Gor gelek çavkanîyan, Eba Mûslîmî Xorasanî û Sileheddîn Eyûbî jî ji vê qebîlê ne. Payîtextê wan ê pêşîn bajarê Dabil

(Dwîn) bû, nêzî Erîwanê. Piştra Gence kirin payîtextê xwe.

Hin çavkanî destpêka vê dewletê 951 nîşan didin ku heya dawîya sedsala 12, anga 250 sal devam kirîye. Ji vê malbatê 14 kes sultanî kirine. Lê hîn di despêka sedsalê 10 da ew li vê heremê xwedî mîrayetî bûn û mîrê wan Yaqûp As Şadya bû (901-928) û bi navê xwe pere derxistibû. Gor van çavkanîyan dewleta Şeddadî qasî sê sedsal hukum kirîye.

Bazîl Nîkîtîn dibêje piranîya nifûsê minîqê Ermenî bû. Lê malûmatên dinê nîşan didin ku di wê demê da, bi taybetî minîtiqa Azirbaycan û Aran da Kurd pir bûn. Ji xwe Tirk hîn ne hatibûn minîtiqê û tu eleqeyê navê “Azirbaycan” (Adirbaycan) bi Tirkan ra tune. Gor gelek çavkanîyên Grêkî, Erebb û Ermenî wê demê ev minîtiqe warê eşîrên Kurdan bû. Kurdan dijî êrîşên Ereban gelek şer kirin û bi wan ra peyman çêkirin ku ola xwe biparêzin û cejnên xwe jî bi serbestî bikin. Dîsa, di sala 944 da, Kurdan dijî êrîşa Îris û Wîkîngan bajarê Barzayê (Barda) parastin.

Tirkên Oguz di destpêka sedsala 11 da hatin vê minîtiqê, di sala 1054 da Tebrîz girtin, lê hukma Şeddadîyan li minîtiqeyên dinê berdewam kir. Di sala 1072 da hukumdarîya Şeddadîyan bû du beş, payîtextê beşekê Gence, ya dinê jî bajarê Anî bû. Di sala 1088 da hukumdarê Tirk Melîkşah Gence zeft kir, lê beşa Anî heya sala 1199 berdewam kir; hukumdarê dawî Kay Sultan bû.

Şeddadîyan li vê heremê gelek avadanîyên balkêş çêkirin. Yek ji wan pira mezin li ser Erezê bû. Bajarê Anî, ku Mînorskî dibêje “Bajarê hezar û yek dêran e”, baş paras-

tin, li wir mizgeftên xweşik jî ava kirin. Dîroknivîserê bi nav û deng Îbn ul Esîr ji bo Genceyê dibêje ku “bajarê bajaran bû li welatê Arranê.” Yakut Hamawî jî dibêje li vî bajarî gelek edîb, zana û mihendîz civîyabûn.

Dewleta Hasnawî (Hasanweyh)

Ev dewlet li Cîbalê, anga li ser axa Kurdistana Rojhilat (Îran) di sala 959 (mîladî) ava bû. Avakirê vê dewletê Hasanweyhê Kurê Hûseyîn ji eşîra Barzikanî (Barzinî) bû.

Bazîl Nîkîtîn dibêje piranîya nifûsê minîtiqê Ermenî bû. Lê malûmatên dinê nîşan didin ku di wê demê da, bi taybetî minîtiqa Azirbaycan û Aran da Kurd pir bûn. Ji xwe Tirk hîn ne hatibûn minîtiqê û tu eleqeyê navê “Azirbaycan” (Adirbaycan) bi Tirkan ra tune. Gor gelek çavkanîyên Grêkî, Erebb û Ermenî wê demê ev minîtiqe warê eşîrên Kurdan bû. Kurdan dijî êrîşên Ereban gelek şer kirin û bi wan ra peyman çêkirin...

Hingê li Bexdayê Buheywî li ser hukim bûn. Hasanweyh, tevî Ruknuddewleyê hukumdarê Buheywî tevî sefera Horasanê bû, di vê seferê da nav û dengê xwe da bihîstin. Piştra pêwendîyên wan xirab bû, di nav wan da şer derket û Hasanweyhî ji bin sîya wan xilas bûn. Ev dewlet her usa jî hemdemê dewleta Şeddadî bû; Şeddadîyan li bakûr, Hasnawîyan li başûr, li minîtiqa Şerezor, Dînawer heya Hemedan û Nîhawendê hukim kirin.

Piştî Mirîna Hasanweyhê kurê wî Bedr bû hukimdar (979). Di dema wî da dewleta Hasnawî xurttir bû, ber bi başûr û rojhilat firehtir bû; Ahvaz, Hûzîstan, Berûcerd û Esadabad jî kete nav sînorên wan. Bedir di sala 1015 da di şerê Qela Koscîdê da hat kuştin û kurê wî Tahir cîyê wî girt.

Piştî Tahir xanedana Hasnawî giha dawî û hukim kete destê Îyaran. Ew jî qebîleyeke din bûn ji eynî eşîrê. Wana 130 sal li minîtiqa Şerezor û Kîrmanşah hukim kirin. M. Emîn Zekî wan wek “Dewleta Înaz” bi nav dîke.

Gor M. Emîn Zekî, Buheywîyên ku wê demê li Bexdayê hukim dikirin, ew jî bi eslê xwe Kurd bûn. Berê li Başûrê Behra Hazarê ciwar bûbûn. Di destpêka sedsala 10. da Navçe û Başûrê Îranê bi dest xistin û piştra jî li rojava Cîbal (Kurdîstan) û Fars girtin û piştî wê jî Bexda zeft kirin û dewleta Buîd (Buheywî) ava kirin, li Bexdayê sed Salî zêdetir hukim kirin (945-1055). Xelîfeyê Abbasî di bin sîya wan da û bê tesîr bû, wek şeyxulîslam... Cîgerxwîn jî di “Tarîxa Kurdistan” da dibêje ku ew Kurdên Dimbîlî bûn.

Dewleta Merwanî

Xanedana Merwanîyên Kurd li dawîya sedsala 10 xwe nîşan da û li Farqîn (Silîwan) û Amedê (Diyarbakir) hukim kirin. Di derheqa vê dewletê da di çavkanîyên Bîzansî û Ereban da gelek malûmat heye. Lê her usa jî dîroknivîserê Kurd Îbn’ul Ezraq, ku bi xwe jî ji Farqînê ye û di dema Merwanîyan da jîyaye, bi navê “Dîroka Amed û Meyafarqînê” kitêbek taybetî ji bo Merwanîyan nivîsandîye.

Avakirê dewletê ji eşîra Humeydî bi navê Bad (Baz) bû. Hin çavkanî dibêjin Badê kurê Dostik berê şivanek bû, hin kes li dora xwe kom kirin û herêma Hîzanê û derdora wê kir bin hukmê xwe. Di sala 985 da (mîladî) çû ser Farqînê û bajarê bê şer teslîm bû. Piştî wê jî Nisêbîn û Cizîr zeft kir û hukimdarîya xwe êlan kir. Hingê di navbera wî û hakimên Bexdayê Buheywîyan da şer derket; lê Bad zora wan bir, piştra jî ajote ser Mûsilê. Li hev hatin û Çîyayên Tûr Abdîn bû sînore herdu dewletan.

Bad piştra bi Hemdanîyan ra kete şer, di şer da hate kuştin û brazîyê wî Ebû Alî Hasan bû hukimdar. Hemdanî şikestin û vekişîn Şamê. Ebû Alî bakûrê Sûrîyê ji dest Bîzansîyan girt. Navê bavê Ebû Alî Hasan, Merwan bû. Bona vê yekê ji vê dewletê ra gotin Merwanî.

Di sala 993 da li hêla Xelat, Ercîş û Bargirîyê jî di navbera Merwanî û Bîzansîyan da şer çêbû, lê Bîzansî şikestin û bi şunda

vekişîyan, di navbera herdu alîyan da peyman çêbû ku deh sal şerê hevdu nekin. Bi vî awayî di welatê Merwanîyan da aramî çêbû.

Di sala 998 da li bajarê Amedê xelk dijî Ebû Alî rabû, ew kuşt û Ebû Tahîr Dîmne ji xwe ra kire mîr. Textê Merwanîyan jî ket destê birayê Ebû Alî, Saîdê bavê Mansûr. Amedê jî ev yek qebûl kir û xutbe bi navê Ebû Mansûr hate xwendin.

Mîrê Amedê Dîmne bajar 28 sal îdare kir. Xelk jê razîbû. Di dema wî da sûrên diyarbekrê hatin bilindkirin û li alî rojhilat qesrek çêkir, ji qesrê heya çemê Dîclê rîya avê vekir. Bi Xelîfeyên Bexda û Misrê ra û bi Împaratorê Bîzansê ra pêwendîyên baş çêkir.

Ebû Mansur jî li Farqînê 13 salan hukim kir. Wî jî bi Xelîfe ra û hukimdarên derdorê ra pêwendîyên baş çêkir, sûrên Farqînê xurt kirin. Lê Ebû Mansûr di sala 1011 da bi destê wezîrê xwe Şêro hat kuştin. Birayê wî Ehmed zora Şêro bir û bû hukimdar.

Ehmed bîn Merwan 52 sal hukim kir. Di sala 1025 da Mîrê Amedê Dîmne hat kuştin û mifteyê bajêr teslîmî Ehmed Bîn Merwan kirin. Dema wî bi aşîtî derbaz bû. Li Farqînê û derdorê gelek qesr, mizgeft, nexweşxane, kerwansaray, çarşî, hemam û baxçe ava kirin. Ji dûr va av anî bajêr. Li ser çemê Ambarê pira bîst derî çêkir. Li dor çemê Erqenîsê bajarê havîngeh Nasrîye ava kir.

Li qesra wî gelek mirovên zana û hozan civiyabûn. Li Amed û Farqînê kitêbxane rast kir.

Di sala 1043 da ordîyeke Tirkîyan bi 10.000 suwarî hêla Diyarbekrê talan kirin û dora Farqînê girtin. Lê piştra şevêkê fermanîyên wan bi hev ketin, hevdu kuştin. Kurdan jî êrîşê birin ser wan, leşkerê wan belav kirin, beşek jî hêşîr girtin.

Ehmed Bîn Merwan di sala 1062 da çû heqîya xwe û kurê wî Nîzameddîn bû hukimdar. Di dema wî da êrîşên Tirkîyan ji Îranê ber bi Anadolê zêde bûn. Tirkmenan ji hêla serhedê heya Meletîyê diçûn û talan dikirin. Bona vê yekê Bîzansîyan Merwanî gunekar kirin û di sala 1063 da êrîş kirin,

dora Amedê girtin. Lê Kurdan zora Romîyan birin û ew revandin.

Di sala 1072 da li hêla Milazgirê di navbera Alpaslanê Selçûkî û împaratorê Bîzanî Romen Dîyojen da şerekî giran çêbû. Romî şikîyan û rîya Anadolê li ber Tirkên ve bû. Di vî şerî da Kurdan jî piştgirîyeke baş dane Selçûkîyan. Ji çarekê ordîya Alpaslan ji Kurdan pêk dihat.

Lê ev yek ji bo Kurdan baş nebû. Berê hêla serhedê kete destê Tirkên. Piştra, di sala 1084 da êrîşî ser Amed û Farqînê kirin. Herdu bajararan jî nêzî salekê baş ber xwe dan, lê li Amedê xelayî çêbû û avên Farqînê hatin birîn, herdu bajar jî mecbûr man teslim bûn (1085). Bi vî awayî dawîya dewleta Merwanî hat.

Dewlata Eyûbî

Di nav xanedanên Kurd da yên bi herî nav û deng dane Eyûbî ne. Wana li Şam û Misrê, her usa jî li Kurdistanê hukim kirin. Di dema Sileheddînê Mezin da sînorên vê dewletê ji Trablûs heya Şerezorê, ji Xelat heya Yemenê dirêj dibû.

Hukumdarîya Eyûbîyan ber bi dawîya sedsala 12 xwe nîşan da û piştî ku demên xwe yên herî geş derbaz bûn jî hin milên wê, li hin welatan heya nîvê sedsala 14. hukim kirin.

Bapîrê Sileheddîn, Şadî Bîn Merwan, xelkê bajarê Dwînê (paytextê Şeddadiyan), ji qebîla Rewadî, eşîra Hezbanî bû. Kurên wî Necmeddîn Eyûb û Şêrgoh li vir hatin dinyayê. Piştra koç kirin hatin Bexdayê û Selçûkîyan Parêzgerîya qela Tîkrîtê da wan. Piştra jî ketin xizmeta Zengîyan, atabegên Mûsilê. Sileheddîn hingê hate dinyayê (1138).

Necmeddîn û Şêrgo tevî hin seferên Îmadettîn zengî bûn û di zeftkirina bajarê Baalbekê da alîkarîya wî kirin. Necmeddîn Eyûb bû parêzgerê Baalbekê. Di wê navberê da Îmadettîn mir û kurê wî Nûreddîn Zengî bû hukimdar. Di dema wî da bi alîkarîya Necmeddîn û Şêrgo bajarê Şamê jî kete destê Zengîyan û Necmeddîn bû Walîyê Şamê

(1154). Şêrgo jî bû fermandarê ordîyê, her usa jî parêzgerê Humsê.

Di wan salan da frengan êrîş dibirin ser Misrê û Xelîfeyê Fatimî El Adîd ji Zengîyan alîkarî xwest. Hingê Şêrgo bi ordîya xwe sê caran çû Misrê, Freng qewirandin û di çûna dawî da wezîr Şewra kuşt û bû wezîrê Xelîfe (1169). Çend meh derbaz nebûn, Şêrgoh çû heqîya xwe û Sileheddîn, hîn di 31 salîya xwe da bû wezîr.

Sileheddîn di sala 1071 da dawîya selteneta Fatimîyan anî, xutbe bi navê Abbasîyan, ango Xelîfeyên Bexdayê da xwendin û bi xwe li Misrê hukim bi tevayî girte destê xwe. Piştî Mirîna Nûreddîn Zengî dest danî ser Şamê û bi vî awayî Sûrîye û Iraq jî kete destê Eyûbîyan, heya çemê Feratê.

Yemen di sala 1174 da bi destê birayê Sileheddîn, Turan Şah hate zeftkirin. Birazîyê Sileheddîn, Ferh Şah jî bi ordîyekê çû zeftkirina Maxrîb (Bakûrê Afrîka) û heya Trablûsê (Libyayê) çûn, ev der jî dest Frengan girtin.

Sileheddîn di sala 1178 da jî Heleb ji dest Zengîyan û bê şer girt. Piştra ji cîhad vekir, li Libnan û Filistînê bi Xaçparêzan ra kete şer û vî şerî bi salan ajot, bû sedemê Seferên Xaçparêzan. Lê di dawîyê da Eyûbî bi ser ketin, ev mintiqe, tevî Qudsê ket destê Misilmanan. Lê Sileheddîn ne hişt ku li Xaçparêzan tu zulm bê kirin. Wî, wek serok û fermandarkî di van şeran da gelek bi nav û deng da, wek "Sileheddînê Mezin" hate bi navkirin. Tevî hêla Şerezorê li Başûr, ji Cîzîrê heya Xelatê, Bakûrê Kurdistan jî di nav sînorê dewleta Eyûbî da bû.

Sileheddîn di sala 1193 da çû heqîya xwe. Tirba wî li Şamê ye. Tê qebûlkirin ku Sileheddîn him wek fermandarkî, him jî wek serokekî xwedî hesletên gelek baş bû; jîr û jêhatî, lê bi merhemet û edalet bû. Di dema wî da li Misrê û Şamê avadanî gelek pêşve çû, gelek tişt hatine çêkirin wek mizgeft, medrese, qesr û qela...

Piştî Sileheddîn kurê wî Melîk El Azîz bû Sultanê Misrê, apê wî Melîk el Adil jî bû walîyê Şamê.

Di dema Eyûbîyan da di navbera Kurdan û Tirkan da bi taybetî li ser qontrola Kurdistanê gelek şer derketin. Wê demê li hêla Mûsilê Zengî, li hêla Xarpit û Dîyarbekrê Artuklu û ber bi rojava jî Selçûklû hebûn. Şerê Kurdan û Tirkmenan bi salan ajot. Şerê ku di sala 1185 da derket li Sûrîye, Dîyarbekir, Cizîr, Mûsil, Xelat, Azirbaycan û Şehrezor çêbû û du salan ajot. Lê Kurd di van şeran da bi serketin û qontrola mintiqê bi dest xistin.

Beşekê giran ji eskerê Eyûbîyan ji Kurdan, beşek jî ji Tirkan pêk dihat. Di sala 1187 da dema Sileheddîn ji bo cîhadê gazî Kurdan kir, eşîrên Kurdan tevî ordîya wî bûn. Di warê eskerî û îdarî da di miqamên bilind da gelek Kurd cî digirtin. Yek ji wan Kurdê Hekkarî Ebûl Heyca bû, ku ferman-dar bû û piştra bû Walîyê Qudsê.

Eyûbîyan her usa jî qîmet dane karê ticaret, zireet û zanistîyê. Di zemanê wan da ticaret bi taybetî bi bajarên Îtalyê ra geş bû. Her usa jî aristokratên Ewrûpî gelek orf-adet ji Eyûbîyan girtin, ku sîstema armayan (nîşan û sembolên eskerî û hukimdarî) ji wan in. Di qesrên Eyûbîyan da gelek mirovên zana, wek dîrokzan, zmanzan û hozan civîyabûn. Yek jê Îbn ûl Esîr e, yek Îbn Halîkan e, ku herdu jî Kurd in. Ebûl Feda ku di warê dîrok û erdnîgarî (cografya) da zana bû, bi xwe jî malbata Sultanên Eyûbî bû.

Hukumdarîya Eyûbîyan li Misrê heya sala 1254 devam kir. Hingê eskerên ku jê ra digotin "Memlûk" (koleman) serî hildan û hukim bi dest xistin. Yemen di sala 1230 da ji dest derket. Heleb û Şam di sala 1260 da, Hums di sala 1262 da ji dest derketin. Mîrayetîya wan ê Hamayê ya herî emirdirêj **bu** û di bin sîya Memlûkan da heya sala 1341 xwe parast.

Dewleta Selçukî ya Mezin ku li Îranê ava bûbû, di dawîya sedsala 12 da belav bû

Beşekê giran ji eskerê Eyûbîyan ji Kurdan, beşek jî ji Tirkan pêk dihat. Di sala 1187 da dema Sileheddîn ji bo cîhadê gazî Kurdan kir, eşîrên Kurdan tevî ordîya wî bûn. Di warê eskerî û îdarî da di miqamên bilind da gelek Kurd cî digirtin. Yek ji wan Kurdê Hekkarî Ebûl Heyca bû, ku ferman-dar bû û piştra bû Walîyê Qudsê.

û Harzemî derketin, Îran dagîr kirin. Pir ne borî êrîşa Moxolan dest pê kir di bin serokatîya Cengîz da. Moxolan berê xwe dan Îranê û Kurdistanê. Piştî wan jî, ber bi dawîya sedsala 14 da Teter hatin di bin serokatîya Têmurê Leng da. Ev êrîşgerên han wek kuli û qimil her der talan kirin, hilweşandin û hukumdarîya Eyûbîyan ji Kurdistanê rakirin û rê nedan avakirina dewleteke teze. Lê mîrayetîyên Kurdan li gelek cîyan ber xwe dan, xwe parastin. Êrîşên Mongol û Teteran wek Refên kuli û qimil hatin û derbaz bûn, lê vîcar jî Kurdistan ket navbera du dewletên mezin, dewleta Osmanî û Îran. Wan bi sedsalan li ser Kurdistanê şer kirin û li dawî jî ew di nav xwe da parçe kirin.

Dewleta Lorên Mezin (Hukumdarên Fedlawî) (1161-1423)

Malûm e, Lorîstan di Kurdistanê Rojhilat da ber bi başûr heremeke mezin e ku li wir Kurdên Lor û Bextiyar dijîn. Gor Şeref-namê ew dewlet li Lorîstanê çêbû û hukimdarê pêşî Ebû Tahir bû ji malbata Fedlawî.

Ebû Tahir berê di xizmeta Atabagê Selçûkîyan yê eyaleta Faris da bû û wek ferman-dar çû şerê hakimê Şabankare, di şer da bi ser ket. Ji ber vê, Atabeg Sungur ew bi leşkerekî xurt şande ser Lorîstanê. Ebû Tahir carina bi şer, carina jî bi rindî Lorîstan zeft kir. Berê navê atabegîyê li xwe kir, pişt ra jî serxwebûna xwe êlan kir (1161 mîladî).

Piştî mirina wî kurê wî Hezar Esp bû hukimdar. Di dema Hezar Esp da Lorîstan gelek şên bû, dewlemend bû û di nav aşitîyê da jî. Her usa jî sînorê hukimdarîya wî fireh

bû, Xelîfê Bexdayê jî ji îdara wî kêyfxweş bû, jê ra xelat şandin û hin welatên dinê dan bin îdara wî.

Piştî wî kurê wî Tekle bû hukimdar. Di dema wî da Moxolan li ser Îranê û Kurdistanê girtin. Xulagû di sala 1258 da Bexda girt û şewitand, qetlîameke mezin kir. Tekle, ku berê ji wan ra bîat kiribû, piştra di derket, şerê wan kir, şikest û hat kuştin. Piştî wî birayê wî Alp Ergun bu hakimê Lorîstanê. Di dema wî da welat cardin ava bû û pêşve çû.

Piştî hatina Moxolan hakimên Lorîstanê ji wan ra bîat kirin, ketin xizmeta wan û bi vî şiklî text û hukumdarîya xwe parastin. Di dawîya sedsala 14 da Têmurê Leng Îran û Kurdistan dagîr kir. Di dema wî da jî Lorîyan textê xwe parastin. Lê di sala 1423 da dawîya vê dewletê hat.

Lorên Piçûk

Ev xanedanê Kurd ku li herêma Lora Piçûk derketîye di nîvê duduyan ya sedsala 12 da (1156) xwe nîşan daye. Ev herem li Başûr e, ji bajarê Huremabad heya Hûzîstanê diçe. Di Şerefnamê da tê gotin ku ev herem hingê di bin destê Xelîfeyên Beydayê da bû û eşîrên Kurd bi destê wan û Tirkên Selçûkî dihatin şêlandin, zêrandin û zulmeke mezin didîtin. Bona vê yekê li dora Şucaeddînê kurê Xurşîd yek bûn ku xwe ji vê zulm û zêrandina giran biparêzîn.

Hakimên Lorên Piçûk ji pênc sedsalî zêdetir li vê mintiqê hukim kirin. Carina bi xelîfeyên Bexdayê, carina bi sultanên Selçûkî, bi xanên Moxolan ra, bi Têmurê Leng ra, bi Safevîyan û Osmanîyan ra şer kirin, carina jî li hev hatin û xizmeta wan kirin. Lê her usa jî bo hukim, di navbera bav û biran da, kur û pismaman da şer û xwînrejî tim hebû...

Li Îranê hukumdarîya Zend (1759-1794)

Cîyê eşîra Zend, ku eşîreke Lorî ye, li nêzî Hemedanê ye, di dema Nadir Şah da sirgûnî Xorasanê bûbûn. Piştî mirina Nadir Şah vegehrîn. Kerîm Xanê Zendî zora reqîbên xwe bir û piranîya Îranê kir bin hukmê xwe, bajarê Şîrazê kir payîtextê xwe û bi vî awayî di dewleta Îranê da seltenet kete destê xanedaneke Kurd.

Birayê Kerîm Xan, Sidik Xan êrîş bire ser Besrayê û piştî şerekî 13 mehan zora Osmanîyan bir û bajar zeft kir. Besra heya dawîya hukumdarîya Zendîyan di dest Îranîyan da ma.

Di dema Kerîm Xan da ji bo pêşvebirina ticaret û zireetê, bo aramîya welat gelek kar û xebatên hêja hatin kirin. Bi xwe ummî bû, lê qesra wî bi zana û hunermendan tije bû. Bi taybetî li bajarê Şîrazê gelek mizgeft, xan û hemam ava kirin. Turbeya hozanê bi nav û deng, Sadî nu kir û turbeya Hafîz bi mermer çêkir. Mînorskî ji bo wî dibêje: "Hukumdarê herî baş bû, ku Îranê heya wê rojê dît."

Piştî mirina Kerîm Xan di navbera bira û zarokên wî da şerê hukumdarîyê dest pê kir. Zendîyan berekî va di nav xwe da, berekî va jî bi xanedanê Tirk Qaceran ra şer kirin û sist ketin. Di sala 1794 dewleta Zendî giha dawîyê.

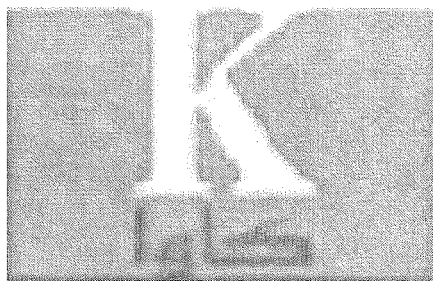
Hevalên delal,

Hîn Hukumdarîya **Erdelan, Mîrekîyên Mûkrî, Baban, Îmadiye, Cizîr, Bitlîs** û gelekên din man, ku min behsa wan ne kir. Dîroka Kurdan dewlemend e, lê mixabin waxta me nema.

Ji bo guhdarîya we ya bi sebr gelek spas dikim.

Mesut TEK:

Bîrî Netewî û kêşeya Kurd li Kurdistana Bakur Duhî, îro û sibêynê

“Em hêzên siyasî yên Kurdistana Bakur, divê di kar û xebata xwe da nîrxên serdem û guhartina parsenga hezên siyasî yên navçê, li ber çavê me bin. Ango pirtir giringî bidine diyalog, aşitî, demokrasî, mafên mirov û şeffafiyetê.”

Guhdarên hêja,

Ji bona ku gotara min bê fêhmkirin pêwîst e, ku bi kurtî behsa çend xalan bikim, ku pêvendiya wan bi bîrî netewî ve hene.

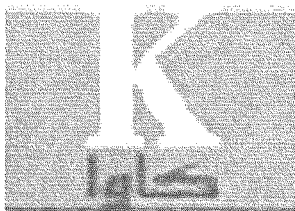
Çarçeva û bingeha hizrê neteweyî gelek fîreh e. Hizrê netewî li ser bînameyên aborî, cîvakî û ferhengî pêk têt. Hizrê netewî, ji nişkeva pêknayê, bi prosesê dîrokî pêktê û ligel hel û mercên naxweyî û navnetewî jî têt guhartin.

Bê guman bîrî netewî ya gelên azad û ya gelên bîndest ji hev cuda ne. Gava em bîrî netewiya Kurd dibêjin, divê ji bîra me neçit, em behsa bîrî netewiya gelek bîndest dikin. Ji ber ku bilî Kurdên Başûr,

gelê me hêştî bîndest e.

Li gel evê jî tişteke siruştî ye, ku têgihiştina bîrî netewî li Başûrê welatê me, ligel beşên dinê yên Kurdistanê cuda bin. Ji ber ku Başûrê welatê me azad e, kêyaneka netewî ava bûye, tişteke siruştî ye, ku ligel hizrê netewiyê, bîrî hevvelatî bûn jî pêk bê. Lê belê di hel û mercên îroyî da, divê herdu bîr û hizrê nakok nebin, beramberê yekdu nawestin, divê hevaheng bin. Pêkanîna hevahengiya navbirî, erkê Serokatiya Siyasiya Kurdistan e, zaningehan û medyayê kurdî ye, rewşenbîran e.

Gelek aliyên hizrê netewî hene wekî felsefî, roşenbîrî, hunerî, aborî û siyasî. Bi

baweriya min ji bona gelê binst qonaxa herî bilind, wate lutkeya hizrê netewî, ava kirina desthilatdariya

netewî ye. Wate damezrandina kêyanekî netewî ye, çî bi şîklê dewleta serbixwe, çî bi şîklê federasyonê û çî bi şîklê otonomiyê. Bi gotineka dinê heta ku kêşeya netewiya neyête çareserîkirinê, bîr û hizrê netewî jî kamil nabe.

Bê guman pêkanîna kêyaneka netewî, berê her tiştê berhema xebata siyasî û pêvajoya dîrokî ye. Lê gava ez kelîmeyê “siyasî” bi kar tînim, mebesta min tenê partiye siyasî û xebatên wan nîne. Mefhuma siyasî gelek fireh e û partiye siyasî tenê hecetên, amrazên vê xebatê ne.

Li Kurdistanê Bakur, tesîra geşbûna bîr û hizrê netewî li ser kêşaya Kurd gelek e. Ango di navbera bîr û hizrê netewî û kêşeya Kurd de pêvendiye gelek kûr û qehîm hene.

Herwekî min got, gelek aliyên kêşeya Kurd hene. Lê belê di axaftina xwe da ez ê pirtir behsa aliyên siyasî bikim. Ku ez dizanim ev yêka kêmasî ye. Lê ez ne lêkolîner û pîsporê ferheng û rewşenbîrî me, ne jî dîrokan im. Ez bi siyasî û mujil dibim, berpîrsê partiyeka siyasî me.

Mefhuma îro pireka zemanî ye di navbera duhî û sibeynê da. Îro berdehamiya duhî ye û ber bi sibeynê diçit. Bandora duhî li ser îro heye û tesîra îro jî li ser sibê dê hebitin. Hersê mefhuma zemanî, wate duhî, îro û sibeynê ji yekudu cuda nabin, temamerê hevudu ne. Duhî çêbûye, qewimiye û kes nikare bigore. Lê em dikarin ders û pend jê bistinin, daku îro nebite dubare kirina duhî û bi alikariya ders û pendên duhî, rêka xebata xwe ya îroyî destnîşan bikin û sibeynekê rêk û pêk damezrînin.

Wekî hemû kêşeyên netewî û civakî, kêşeya netewî ya Kurd li Bakur, xwediyê dîrokê ye. Kêşeyê Kurd li Bakurê Kurdistanê, di dema Împaratoriya Osmanî da destpêki-

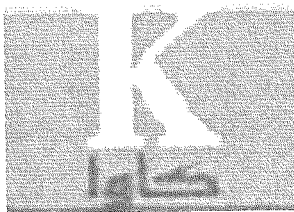
riye û heya îro hatiye. Ji ber vê çendê jî eger bixwazin behsa pîrsgirêka Kurd li Kurdistanê Bakur bikin, divê bi kurtî behsa serdemê Osmanî jî bikin. Lê belê her wekî hûn jî dizanin, babeta hanê gelek fireh e, pîr wext dixwaze û ez nikarim di gotara xwe da, bi dirêjî behsa wan bikim. Lê, ligel hendê jî, ji bona ku rewşa îroyî bi başî têbigihîn, pêwîst e hinek xalên serekî ya dema Osmanî bîne dest nîşan kirinê.

Di serdemê Osmanî da Kurdistanê Bakur bûye meydana şerê desthilatî di navbera du Împaratoriye mezî yê navçeyê da. Desthilatdarên Îranî û Osmanî, li ser Kurdistanê Bakur gelek caran şer kirin. Diyar e encama şerê hanê, ji bona Kurdistanê Bakur gelek zirarbexş bûn. Bajar û bajarokên Kurdistanê hatin wêran kirinê, aboriya Kurdistanê têkçû.

Şerê Împaratoriye Osmanî û Îranî li Kurdistanê Bakur dibû astengek li ber geşbûn û pêşveçûna komelgeha Kurd, di warê civakî û îktisadîyê da. Ji hemu tiştê giringtir ev bû, ku Kurd şerê hevdu dikirin. Hinek mîr û mîrek û aşîretên Kurd ligel Împaratoriya Osmanî hinekê dinê jî ligel Îranî bûn. Beşdarê şerê wan dikirin û bi wî awayî astengeka mezî li ber yekitiya Kurdan pêkdihat. Ku diyardeyê (fenomena) hanê dibû astengeka bilind li ber pêkhatina bîr û hizra neteweyî û bandora xwe ya negatîv li ser serhildanên netewiyên Kurd dadina.

Herwekî dizanin, him dema Osmanî û him jî di destpêka Komara Tirkîyê da gelê Kurd li Kurdistanê Bakur, gelek caran ji bona mafên xwe yê netewî û diji bîndestî û zîlm û zordariya dagirkeran, serhildan. Gelek mixabin ji ber hinek hoy û sedeman, serhildanên hanê navçeyî man, nebûne seranserî. Yek jî hoyên serekî, lawaz bûna bîrê netewî ye. Ji ber ku bîrê netewî lawaz bû, di navbera mîr û mîrek û aşîret û şexên Kurdan, ku desthilatdar û rêvabîrên civatê bûn, yekîti û hevkarî tune bû. Hinek mîr û aşîret diji dagirkeran şer dikirin, hinekê din ya bê deng diman, yan jî piştgiriya dagirkeran dikirin.

Diyardeya hanê ya xirab berdeham e.

Îro jî hinek aşîret û axayên Kurd, dijî xebata azadiyê, çekê dewleta Tirk hildane.

Xaleka din jî dabeş bûna Kurdistanê ye.

Herwekî dizanin Kurdistan cara yekê di serdama Osmanî da hate dabeş kirinê. Împaratoriye-tên Osmanî û Îran, di sala 1639'an da Peymana Qasrî Şîrîn îmza kirin. Bi gor Paymana Qesrî Şîrîn Kurdistan bû du perçe. Dabeş bûna Kurdistan û mîlîtarîze kirina sinorê Îran û Osmanî, berê hemu tiştan dest û pêyê aşîretên koçer girt. Hinek aşîretên li ser sinor, ku pêz û ajalên xwe dibire wî alî û vê aliyê sinoran, rû be rûye gelek pîrsgirêkan bûn û ev yeka jî pêşîya geşbûna ajaldariyê digirt. Sînorê hanê her usa bû astengeka mezin li ber ticaretê li herêmê da.

Em hemu dizanin, ku di her komelgehê da bîngeha bîrî netewî, pêşveçûna civakî û ferhengî û çandiyê, geş bûna aboriyê ye. Û jî ber vê yekê jî kêşana sînorê Îran û Osmanî, ku welatê me kiribû du perçe, bibû astengeka mezin li ber pêşveçûna civata Kurdistan û pêkhatina bîrî netewî.

Bi gor peymana navbirî, ligel hinek kêş û şer û pevçûnan, di nava herdu împaratoriye-tê da nîmçe aşîtî pêkhat, aramî û îstîqrar li ser sînorê Îran û Osmanî da berqerar bû. Dema herdu dewletên mezin şerê hevdu dikirin, hewcedarê mîr û mîrekên Kurdistan bûn. Lê gava nîvçe aşîtî û aramî pêkhat, gîringî û bihaya mîrên Kurdistan jî li ba herdu dewletan kêm bûn, neman. Dewleta Osmanî destpê kir kêma kirina desthilatiya mîrên Kurd, li navçeyê da. Ji bona vê armanca xwe ya kirêt nîfaq xiste nava wan, ji kêşa û rikberiyê, ku di nava mîr û mîrekên Kurda da hebûn, sûd wergirt. Divê bêjin ku sultan û paşayên Osmanî di vî warê da serketin, yek bi yek dawî bi desthilatdariya mîr û mîrekên Kurdistan anîn. Di vê karê da mezintîrîn alîkarê sultan û paşayên Osmanî, lawaz

bûna hizrê netewî bû.

Bi giştî diyardeya hanê îro jî berde-wame. Dewleta dagirker ya Tirk, ji destpêka damezrandina xwe heya îro, duberekî xistiye nava êl û eşîr û civata Kurdistan. Piştgiriya axa û aşîret û êlekî kiriye û dike, dijî axa û aşîret êlên dinê. Hemu îmkanatên dewletê, çi aborî, çi îdarî û çi siyasî, xizmeta axa, êl û aşîretên Kurdistan da ne, ku noker û piştgirê dewleta Tirk in.

Divê bê gotin kêmkarî û xeletî û şaşiya tevgera rizgarixwaziya Kurdistan û lawaz bûna bîr û hizra neteweyî jî, bûne alîkar, da-ku dewleta Tirk di vê siyaseta xwe ya gemar da serkeve.

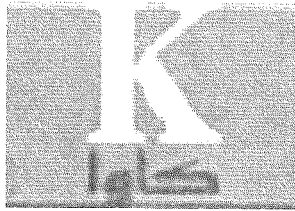
Xaleka din ya gîring, ku şayanê dest-nişan kirinê ye, ev e:

Lêkolîna bûyer û pêşhatiyên serdema Osmanî nişan didin, ku kêşeya Kurd û hikumeta navendî wekî pîrsgirêka navxweyî nemaye. Dewletên Îngîlîz û Fransîz û dewletên cîran wek Rusya û Îran hertim bûne terefek di wan kêşeyan da û dewletên hanê bi giştî dijî Kurdistan halwest girtine, alîkariya dewleta Osmanî kirine. Halwesta dewletên mezin yên rojava û cînanan di serdema komara Tirkiyê de jî her berdewam bûye. Dewleta Yekbûyî ya Amerika, Yekîtiya Sovyetan û dewletên Ewropa bi giştî piştgir û alîkarê dewleta Tirk bûne.

Hevalên hêja,

Herwekî min di destpêka gotara xwe da jî got, behsa kêşeya Kurd di serdema Osmanî da babeteka gelek fireh e û ez nikarim bi firehî bahs bikim. Him waxtê me kêma e û him jî ez ne dirokzan im. Lêkolîna rewşa Kurdistan di serdema Osmanî da karê dirokzanên kurd e. Ku şîkur bo Xwedê, îro gelek dirokzanên me Kurd hene, ku mîjûlê tarîxa Kurdistan in. Min tenê xalên gîring yên serdama Osmaniyê, ku pêyvendiya wan bi babatê min ve hene destnîşan kir.

Komara Tirkiyê û Kêşeya Kurd
Şerê Cîhanî yê yekemîn, şerê ji nuhve

belê ew jî di nexşeya dabeşkirina welatên emperyalîstan da bû. Peymana Sykos Pîko, ku di heyama Şerê Cihanî ya Yêka ji aliyê Îngîltêre Fransa û Rusya ve hatibû amade kirin, nîşana vê rasti-yê ye. Bi gor ev Peymana, Kurdistan di nava Rusya, Îngîlîz û Fransa da dihat dabeş kirinê. Her çendî Şoreşa Oktobir nehişt ku Peymana Seykos Pîko cî be cî be, lê belê Peymanên Sykos Pîko, Mondros û Sevr û Lozanê, carekî dinê nîşan didin ku çarenu-sî gelê me ji aliyê dewletên mezin ve dihat diyar kirinê.

Herwekî dizanin, di encema Şerê Cihanî ya Yêkan da Împaratoriya Osmanî ji hev belav bûn. Bi gor Peymana Sevr, ku dewleta Osmanî îmza kiribû, Kurdistan di nava dewletên serketiyên şer da carekî dinê hat dabeş kirin. Peymana Sevrê rê dida, ku di beşekê Bakûrê Kurdistanê Tirkîyê da, dewleteka serbixwe ya Ermenî were damezrandinê. Her usa Peymana Sevrê digot, di beşekê teng û piçukê Kurdistanê Bakûr da, Kurdistanê otonom wê bê ava kirinê.

Ligel kutabûna Şerê Cihanî yê Yeke-mîn, li Tirkîyê şerekî dinê, şerê rizgarixwaziya Tirk di bin pêşengiya kemalîstan da destpêkir.

Ji ber hinek hoy û sebebên, piraniya Kurdan jî beşdariya vê şerê bûn. Yek ji wan hoyon Peymana Sevr bû, ku beşekê Kurdistana

dabeş kirina welatên mustemleke û bazaran bûn. Her çendî Împaratoriya Osmanî weletakete mustemleke nebûn, le

Carekî dinê eşkere bû, ku dewletên mezin û pêşhatiyên navnetewî çarenûsa Kurdan diyar kir û Kurd careke dinê bûn qurbana berjewendiyê dewletên emperyalîst û kevnepereştên navçeyî.

Gotinek heye, dibêje “nîv tov şîn nabe, şîn be jî berhem nade” ku tov rubek betin, nîviyê nîva bît, gelo wê çi dibe?

Çarperçebûna Kurdistanê bûye astengeka mezin li ber geşbûna bîr û hizrê netewî, li ber pêşveçûna Kurdistanê di warê siyasî, aborî û ferhengî da.

nê dida Ermenîyan. Sebebeka dinê jî bîr û baweriya ayînî, ango dînî îslamî bû. Kemalîstan tebliqata evê dikirin û digotin, ku “şerê me bona parastina xelîfeyê îslam e, bona dînî îslam e” û hwd. Her usa Mustafa Kemal digot, piştî ku me welatê xwe rizgar kir, emê mafê Kurdan jî bidin.

Lê belê beşekê kurdan, dijî evê bûn, ku beşdarê şerê rizgariya Tirk bin. Ew dixwastin bi alîkariya dewletên mezin, bo minune bi alîkariya dewleta Îngîlîz, dewleteka Kurdî damezrînin.

Bi kurtî, di heyama şerê rizgarixwaziya Tirk da, hizrê netewî ya Kurd lawaz bû, refên Kurd perçe perçe bûn, munevveren Kurdan yêkdeng û yekhalwest nebûn. Rêxistina wan a siyasî û bi hêz tune bû, ku Kurdan di bin serokatiya rêxistina xwe da, ji bona bi dest xistina mafên xwe yê netewî û demokratîk kar û xebat bikin, an bi serokatiya partiya xwe beşdarê şerê rizgarixwaziya Tirk bin û bi

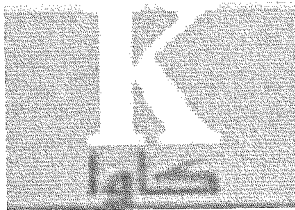
vî awayî mafên xwe desteber bikin.

Di encamê da, bi îmza kirina Peymana Lozanê, Kurdan ne tenê hinek mafên, ku di Peymana Sevr da cî girti bûn, unda kirin, her usa Kurdistanê carekî dinê hate dabeş kirin û bû çar parçe.

Carekî dinê eşkere bû, ku dewletên mezin û pêşhatiyên navnetewî çarenûsa Kurdan diyar kir û Kurd careke dinê bûn qurbana berjewendiyê dewletên emperyalîst û kevnepereştên navçeyî.

Gotinek heye, dibêje “nîv tov şîn nabe, şîn be jî berhem nade” ku tov rubek betin, nîviyê nîva bît, gelo wê çi dibe?

Çarperçebûna Kurdistanê bûye astengeka mezin li ber geşbûna bîr û hizrê netewî,

li ber pêşveçûna Kurdistanê di warê siyasî, aborî û ferhengî da.

Kemalîst, ku paş şerê rizgarixwaziya Tirk desthi-

latdar bûn, qewl û sozên, ku dabûne Kurdistan, ji bira xwe birin. Dest bi xurtîr kirina nasyonālîzma Tirk û asîmîle kirina Kurdan û aqaliyetên dinê yê netewî û ayînî kirin.

Li ser kar û kiryarên dewleta Tirk a kemalîst bi sedan lêkolîn hatin çêkirinê, bi sedan pirtûk çap û belav bûne. Îsmet Înonu, ku kesê dudoya dewleta Tirk û serokwezîrê yekaya ye, di sala 1925'a an da ango paş salek ji

Peymana Lozanê usa dibêje:

"Erkê me ev e, ku em herçi zûtir kesên, ku di welat da dijîn, bikine Tirk. Emê yên ku di jî Tirk û tirkçîî ne, bibirin û bavêjin, ji beyn bibin. Tenê Tirk û tirkçîyan dikarin bibine karmend û xizmeta welat bikin." Di sala 1936'an da Wezîrê Perwerdeyî yê Tirkiyê Esad Bozkurt usa dibêje: "Bila dost û dijmîn bizanin, ku Tirk efendiyê welat in. Yên ku ne Tirk in, di welatê Tirkan da tenê mafek wan heye. Ev jî nokerî, dîlî û kole bûn e."

Ev herdu hevok naveroka siyaseta kemalîstan nîşan dide. Dewleta nû damezrayî ya Tirk jî, hemu hêz û îمكانata xwe xiste kar ji bona asîmîle kirina Kurdan û neteweyên din, ku li Tirkiyê dijîn. Dewleta Tirk bona gihiştina wan armancên kirêt, ziman û edebiyat û ferhegê kurdî qedexe kir. Tekke, medrese û xaneqayên Kurdistanê hatin hilweşandin, ji ber ku di wan da ders bi zimanê Kurdî dihate dayînê. Kemalîstan dest bi gorina navê gund û bajar û deşt û çiya û gēliyên Kurdistanê kirin. Tarixa me şevandin.

Ez bawer im hewce nîne, ku em listeya kiryarê dij-miroviya dewleta kemalîsta Tirk dirêj bikin. Bi kurtî dewleta Tirk, her tiştek, ku pêyvendiya wî bi Kurdan ra hebû û bêhna kurdî jê dihat, dixwast bi zebr û zordariyê ji beyn bibe. Mebesta bingehîna dagirkerên Kurdistanê ji kar û kiryarên hanê ev bû, ku pêşiya geş bûna bîrê neteweyî bigrin.

Him gotina Serokwezîrê Tirk Îsmet Înonu û him jî Wezîrê Perwerdeyî Esat Bozkurt, naveroka rejîma kemalîsta bi ronî eşkere dikin. Ku naveroka hanê bi giştî îro jî berdewam e.

Siyaseta dewleta Tirk ji damezrandinê heya îro, li ser 5 situnî hatiye ava kirinê, ku ew in: Yek Dewlet, Yek Mîllet, Yek Al, Yek Ziman, Yek Dîn û heya dikarin bêjin yek mezheb, ku ew jî mezheba Hanefî ye.

Dîrokzan, pîspor û siyasetmedarên şovîn û nasyonālîstên Tirk, desthilatdarên Tirkiyê çî dibêjin bila bêjin, li pişt serhildana Kurdistan da destê biyanî tune bûn. Di destê dewleta dagirker ya Tirk da tu belge û dokument nîne, ku nîşan bide serhildana Kurdan deskirdê dewletên biyanî, bi taybetî jî dewleta Îngilîz e. Beravajiya wê gelek dokument û belge hene, ku nîşan didin dewletên Îngilîz, Fransîz û Yekitiya Sovyetan, bona şikandina serhildanên Kurd, alikariya dewleta Tirk kirine.

Sedema bingehîn a serhildanên Kurdistan, siyaseta û rêbaza kemalîzmê bûn, ku min li jorê behs kir. Kurd di sala 1925'an da li Diyarbekîr û derdorê wî bajarê, ji sala 1927 heya 1930'î li Agirî, di sala 1937'an da jî li Dersîmê bi mērxasî û gernasî serhildaye, bi sedan hezar qurban daye, lê belê serneketiye.

Helbet gelek hoy û sebebên tēkçûna serhildanên Kurdan heye, ku yên giring û bingehîn ev in:

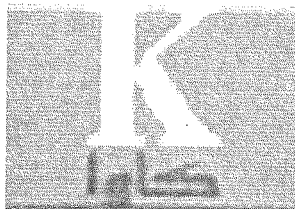
Yekîfî û tifaqa Kurdan tune bû.

Serhildanên Kurd seranserî nebûn, navçeyî man.

Ku, herdu hoy, raste rast berhema lawaz bûna bîr û hizrê netewî ne.

Kurd carekî din bûne qurbanê berjewendiya dewletên rojava û rojhilat û dewletên navçeyî. Dewletên navbirî ne tenê alikariya gelê me yê bindest nekirine, bûne alikarê dewleta dagirker û zordara Tirk.

Serhildana Kurdan tēkçû, le belê xebata azadî û serbestî her berdewam bû. Ronakbîr û munevverên Kurd di sextirîn û diwartirîn

hel û mercan da, bîr û hîzr û hestên neteweyî belav kirin.

Kar û xebatên ronakbîr û partiyên siyasîyên Kurd li

Kurdistana Bakur, bi taybetî ji sala 1960'ê pêva pêşve çû, geş bû.

Ne hewce ye bi dûr û dirêjî behsa wan xebatan bikim. Lê belê divê îşareta bi du xalên giring bikim, ku tesîra wan di geşbûna bîrî netewî li Kurdistana Bakur gelek mezin e.

Yek ji wan Soreşa Îlonê ye.

Ya din jî ev e: Kurdên çep û sosyalîst mala xwe ji çep û sosyalîstên Tirk cuda kirin, partiyên xwe damezrandin, bona belav kirina bîr û hestên netewî kar û xebat kirin.

Rewşa îroyî ya Kurdistana Bakur

Bi gor baweriya min, pîr mixabin bîr û hîzra netewî li Kurdistana Bakur hêşta lawaz e. Rast e, hestê netewî bi hêz e, geşbûn û pêşveçûna ezmuna Kurdistana Başûr hestên netewiyê bi hêztir dike. Lê belê bîr û hîzra netewî hêşta lawaz e û kamil nebûye.

Bo nimune gava karbidestên Tirk gefa Kurdistana Başûr dixwin, êriş dikine ser ezmuna Kurdistanê, hestê netewî bilind dibe, piraniya Kurd dijî siyaseta dewleta Tirk derdikevin, dengê xwe bilind dikin. Lê belê hewleka cîddî bona şevandina nasname û bîr û hîzra kurdewarî heye. Beramber haw-lên hanê ne tenê gelê me, hindek ronakbîrên me jî bêdeng in. Bo nimune: Bona ku kirasê Tirkiyecîtiyê li ber me bikin, gelek hewl û cehd heye, ku mixabin partiyeka Kurd jî beşdarê hewlê hanê dibe.

Hewlek din heye, ku ew jî li ser bîr û hîzrê netewî xetereka mezin e. Ji me dixwazin em hez ji celadê xwe bikin. Dibe, ku bîr û boçûnê birayên me yên Başûr û Rojhilat, derheqa Mustafa Kemal da cuda bin, lê belê M. Kemal û kemalîzm celadê me ne. Ne tenê ji ber evê ye ku, di serdema M. Kemal da bi sedan hezar Kurd hatine kuştin, bi

milyonan koçberê xeribiyê bûne. Her usa kemalîzm înkara nasname û hebûna Kurd û eqaliyetên dinê ye. Lê serokê partiyeka Kurd şev û roj hewl dide, ku Mustafa Kemal û kemalîzmê li ba me şîrîn bike.

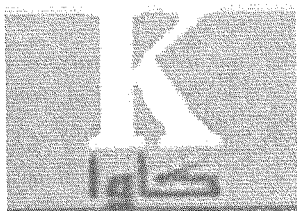
Bê guman kadr û endam û alîgûrên partiyên navbirî welatparêz in, hestê welatpareziya wan heye û bilind e. Lê belê li ber şevandina bîr û hîzra netewî, aloz kirina nasnameyê kurdî bê deng in. Ne tenê dijî axaftina serokên xwe dernakevin, bi medyayên xwe va, bi rojname, televîzyon û radyoyên xwe va pesna kemalîzmê didin, behsa nasnameya Tirkiyeyî dikin û hwd..

Ligel vê, îro rewşa siyasî ya Kurdistana Bakur jî ne baş e.

Sîstema resmîya Tirkiyê, ku li ser 5 si-tûn, ango li ser bîr û hîzra "Yek Dewlet, Yek Mîllet, Yek Al, Yek Ziman, Yek Dîn" ava bûye, wekî qelayeka qehîm li cîyê xwe ne. Zexta Yekîtiya Ewropa (YE) jî nikariye têda misqaleke guhartin pêkbîne. Reformên, ku ji bona endametiya YE hatine çêkirinê, zahîrî ne û li ser kaxiz mane.

Dewleta dagirkera Tirk, herweki caran dixwaze pîrsgirêka Kurd bi zebr û zordarî, bi karanîna tundî û tîjî çareser bike. Her ji ber vê yekê jî guhê xwe nade bangawazên aşitiyê, ku di naxweyî û derwayê Tirkiyê bilind dibin. Bi kurtî siyaseta resmîya dewletê Tirk her li cîyê xwe ye, nehatiye guhartinê.

Ligel evê jî bayê reformxwaziya YE jî êdî nayê. Ji ber ku li ser Cezirêyê Qibrîsê sir û sariyê ketiye navbera Tirkiyê û YE. Bilî ji vê, Li Tirkiyê, îsal du hîlbijartinên giring û ta heddek çarenussaz wê bê çêkirinê. Yek ji wan hîlbijartina Serokkomarî ye evê din jî hîlbijartina parlamentoyê ye. YE dixwaze bibîne encama herdu hîlbijartinê dê çi be? Ji ber vê yekê bona destpêkirina giftogo ligel Tirkiyê lez nake. Hiku-meta Erdogan jî ji bona giftogo lez nake. Ji ber ku nexwaze di heyama hîlbijartinê de mîlîtarîst û generalên Tirk aciz bike. Her usa dixwaze dengê nasyonalîst û şo-

venên Tirk bistine, ku hêzên navbirî dijî YE û nirxên wê yên siyasî û civakî û yasayî ne..

Ji niha ve milmilanayeka tund dest pêkiriye. Aliyekê mîltarîst û kemalist û şoven û regezperestên Tirk, aliyê dinê jî hêz û gurubên demokratîk û pêşkevînxwaz.

Li gel hendê jî bi teşvika mîltarîst, nijadperest û şovenên Tirk hestê nasyonālîzme Tirk roj bi roj bilind dibe. Bi bilindbûna hestê netewiya Tirk, gef û êrîş li ser Kurdistan û eqaliyetên dinê pirtir dibin.

Her wekî eşkere ye bi gor Destura Iraqê divê îsal pirsê Kerkuk û navçeyên din yên nû rizgar bûyî bêne çareser kirinê. Ji bona vê yekê jî dewleta Tirk, hezên nijadperest û nasyonālîstên Tirk, dest bi êrîşeka tund ya tebliqatê kirinê. Radyo û televîzyon û rojnameyên wan her roj bi dehan nuçeyên derew li ser Kerkuk û hebûna bingehên PKK li ser sinoran da belav dikin û bi vî awayî mejîyê gelê Tirk dişon. Di encama tebliqat û propagandeyên hanê da, Tirkên reben û belangaz û zehmetkeş, ku ji bona zêde kirina heqdestiyê xwe, xwepêşandan çêdikin, di her ev xepêşandanê da diruşm bilind dikin û dibêjin “em amade ne bi dilxwaziyê herîne Qendilê û şer bikin.”

Ji bona ku tecrubeyên tahl yên raburdî dubare nebin, divê Kurdên Bakur bi helwesteka netewî û demokratîk sîngê êrîşên hanê bigrin û pêşwaziya rûdav û pêşhatiyên

Tirkiyê bikin.

Rastiyekê dinê jî heye û zext li me dike ku, em siyaseta xwe raçav bikin. Ev rastî jî ev e: Mebesta Dewletên Yekbûyî ya Amerîka û hevpeymanên wê çi dibin bila bin, hatina wan bo Iraqê bûye destpêka guhartina siyasî û civakî li navçê da. Berjewendiya Kurdên Başur, Rojhilat û ta endazeyek Kurdên Suriyê û hêzên hevpeyman û dewletên rojava zor nêzikê hev in. Berjewendiya Kurdên Bakûr û hêz û dewletên navbirî, ji caran nêziktir bûne. Divê partî û hêzên siyasî vê rastiyê bibinin û ji bona îstîfade kirina ji hel û mercên musafîd, hal-

Mercê serekiya helwesta netewî û hevbeş, yekîtiyê û hevkarîya çîn û tebeqayên Kurd e. Divê hemû reng û dengên Kurd bi hevra û bi yekdengî pêşwaziya bûyer û rûdavên Tirkiyê û Kurdistanê bikin, halwesta wan yek be.

Yekîtiyê, yekhelwestî, yekdengî û hevkarîya hemu deng û rengên civata Kurd li Bakur, ne tenê pêşiya êrîşa dewletên dagirker digre, her usa dibe astengeka mezin li ber şevandina nasnameya netewî û xizmeta geşbûna bîr û hizra netewî dike.

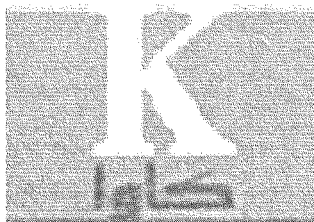
dibe astengeka mezin li ber şevandina nasnameya netewî û xizmeta geşbûna bîr û hizra netewî dike.

Bi kurtî em hêzên siyasî yên Kurdistanê Bakur, divê di kar û xebata xwe da nirxên serdem û guhartina parsenga hezên siyasî yên navçê, li ber çavê me bin. Ango pirtir giringî bidine diyalog, aşîti, demokrasî, mafên mirov û şeffafiyetê.

Lê divê ji bîra me neçe, ku nîvçe tov şîn nabe, ger şîn be jî berhem nade.

Rast e welatê me hatiye dabeş kirin û

westeka hevbeş, demokrat û netewî bigrin. Ku ev yeka jî tenê bi hevkarî û yekîtiya hêz, partî û gurubên siyasî mumkun e. Mercê serekiya helwesta netewî û hevbeş, yekîtiyê û hevkarîya çîn û tebeqayên Kurd e. Divê hemû reng û dengên Kurd bi hevra û bi yekdengî pêşwaziya bûyer û rûdavên Tirkiyê û Kurdistanê bikin, halwesta wan yek be. Yekîtiyê, yekhelwestî, yekdengî û hevkarîya hemu deng û rengên civata Kurd li Bakur, ne tenê pêşiya êrîşa dewletên dagirker digre, her usa

bûye çar parçe. Ziruf û bizava welatparezî, daxwaz û armanca her perçe cuda cuda ye. Tişteke veşartî nîne, ku bizava azadixwaziya her perçe, di bin serokatiya partî û rêxistinên vê parçeyê, di mecrayê xwe da diçe. Ne şert û mumkun e, ku bizavek û rêxistineka seranserî pêkbînin.

Rast e, hatin û çûyin di nava parçeyên Kurdistanê da pirtir bûye. Ronakbirên me, hunermendên me, nivîskarên me vî û wê aliyê welatê me çalakî pêktînin. Bê guman çalakiyên hunerî û ferhengî alikariya pêkhatin û geş bûna bîrî netewî dikin.

Lê belê ligel hindê jî divê curên hevkarî û pêvendiya şikilgirtî di nava hemu rêxistin û partiyên Kurdistanê da hebe. Daku Kurd bi gîştî pêşwaziya bûyer û rudavên navçe û navnetewî bikin.

Bi baweriya min, bîr û hizrî netewî emr

dike, ku em bona pêkanîna pêvendiyan weha hewl bidin.

Bi gor min bîrî netewî, bona parastina deskevtiyên netewî, carna bê deng bûn e, derbareyê zilm û zordariyê, ku li ser birayên te heye.

Bîr û hizrê netewî ji me dixwaze, ger pêwist be, bona parastina destkevtiyên netewî, dev ji berjewendiyên partiya xwe berdin.

Bîr û hizrê netewî li ser me ferz dike, bêhna me derbareyê zaraveyên Kurdî, eqaliyetên dînî û netewî, ku li welatê me dijîn, fîreh be, em hebûn û mafên wan yên dînî û netewî û demokratîk qebul bikin.

Ez piştrast im, ku tova me wê rojekê yek be, şîn be.

Berhema wê jî wê ava kirina welateke azad be.

Gelê me di welatê xwe yê azad da, bextewer be.

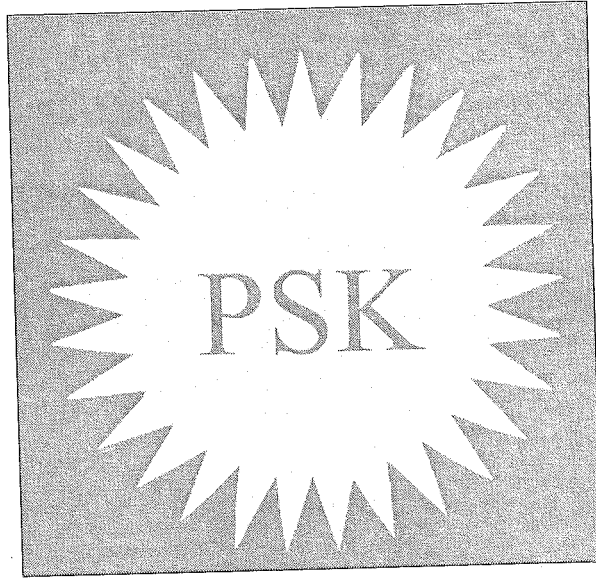
Kesên Kurd jî di welatê xwe da serbest bijî.

Bi hêviya vê rojê..

Gelek spas ji bona guhdariya we.

PSK:

“Bu Anlayışla Avrupa Birliği’ne Girilmez!..”

Kamuoyuna

Avrupa Birliği (AB) Zirvesi, beklendiği gibi Birlik üyesi ülkeler dışışleri bakanlarının onayladığı raporu kabul ederek, AB-Türkiye ilişkilerinde soğuk yellerin eseceği bir dönemi başlattı.

AB’nin, Türkiye ile ilişkilerinde soğukluğa yol açan ve görüşmeleri 8 konuda donduran kararına temel gerekçesi, Türkiye’nin altına imza attığı anlaşmalara uymayıp limanlarını Rum gemilerine açmaması..

Türkiye’ye kapıları tamamen kapatma yanlışına düşmeyen AB, Kıbrıs konusunda

gösterdiği duyarlılığı, hiç bir ulusa ve demokratik hakka sahip olmayan 20 milyonluk Kürt halkı için de göstermeli; Kürtleri taraf olarak kabul etmeli, Kürt sorununun demokratik ve barışçıl çözümü için Türk hükümetine baskı yapmalıdır.

AB’nin son kararında olduğu gibi, Türkiye Kıbrıs’ta yürüttüğü işgal politikasının ve bu politikada ısrar etmesinin bedelini ödüyor.

AKP hükümeti, önemseddiği ve Türkiye’nin geleceği olarak gördüğü AB üyeliğini gerçekten istiyorsa cesaretli olmalı, Tür-

kiye'nin geleceğini ipotek altına tutan sorunlardan birisi olan Kıbrıs sorununun çözümü için adadaki işgale son verecek adımları atmalıdır.

Tek başına Kıbrıs sorununun çözümü, AB kapılarının sonuna kadar açılmasına yetmeyeceği kesin. Bununla birlikte, "Türklerle Kürtler aynı haklara sahiptir" diyen Erdoğan'ın dünya kamuoyunun gözüne baka baka gerçekleri çarpıtmayı bir kenara bırakmalı, Kürtlerin ulusal-demokratik ve kültürel haklarının tanınması doğrultusunda adım atmalıdır.

Kıbrıs ve Türkiye'deki ırkçı, şoven milliyetçilerinin gönlünü hoş tutan tavır ve söylemlerde bulunmak, seçimlerde AKP'ye oy kazandırır mı, bilinmez. Ama bilinen bir şey var ki Kıbrıs'ta askeri işgal devam ettikçe, Kürt sorununun çözümünü kolaylaştıracak adımlar atılmadıkça, AB üyeliği hayal olmaktan öteye gitmez.

AKP hükümeti AB üyeliğini zora sokan anlayışları bir tarafa bırakmalı, PKK'nin ilan ettiği tek yanlı ateşkes ile oluşan ortamın devamını sağlayacak ve Kürt sorununun barışçıl ve demokratik çözümünün yolunu açacak şu adımları atmalıdır:

-Faşist 12 Eylül Anayasası'na son veril-

meli, çağdaş, demokratik, Kürtlerin varlığını kabul eden yeni bir anayasa yapılmalıdır.

-Kürtlerin ve solcuların parlamentoda temsilini engellemek amacıyla konulan yüzde 10'luk seçim barajı kaldırılmalı, tüm toplumsal gurupların mecliste temsili sağlayacak bir seviyeye indirilmeli; çağdaş, adil ve demokratik yeni bir seçim yasası çıkartılmalıdır.

-Kürt dili ve kültürü üzerindeki baskılara son verilmeli, Kürt dili ve kültürünün gelişmesinin, yaygınlaşmasının şartları oluşturulmalıdır.

-Kürt kimlikli partilerin kurulması önündeki engeller kaldırılmalı, Kürtlerin kendi kimlikleriyle politika yapması için gerekli şartlar oluşturulmalıdır.

-Kürtçe, ilkokuldan üniversiteye kadar, eğitimini her alanında kullanılmalıdır.

- Radyo ve televizyonlarda Kürtçe yayının önündeki engeller kaldırılmalı, bir devlet kanalı Kürtçe yayına ayrılmalıdır.

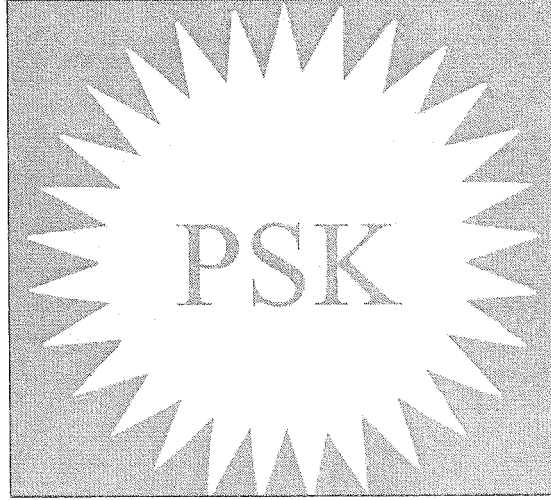
-Din ve vicdan özgürlüğü tümüyle sağlanmalı, Aleviler, Yezidiler ve öteki dini azınlıkların inançlarını özgürce dile getirebilmelerinin şartları oluşturulmalıdır.

21 Aralık 2006

Kürdistan Sosyalist Partisi-PSK

PSK:

“Kaostan Çıkmanın Yolu Gericilerin Ve Diktatörlerin Gönlünü Hoş Tutmak Degildir”

Kamuoyuna

ABD Kongresi eski üyelerinden Lee Hamilton ve Dışişleri eski bakanlarından James Baker'ın başkanlığındaki Irak Çalışma Grubu'nun hazırlayıp sunduğu rapor, Irak sorununa çözüm üretmekten çok uzaktır. Aksine, raporda yer alan öneriler, uygulanmaları halinde sorunu daha da derinleştirecek ve içinden çıkılmaz hale getirecek önerilerdir.

Irak Çalışma Grubu'nun, bölge gerçeklerini dikkate almadan hazırladığı rapor, 2003 yılından bu yana Irak ve Güney Kürdistan'da yaşanan gelişmeleri de görmezden geliyor.

Saddam diktatörlüğünün yıkılmasıyla birlikte imtiyazlarını yitiren Sunni Araplar ve BAAS kalıntılarıyla, destekçileri olan gerici ve diktatör rejimlerin talepleri üzerine inşa edilen Rapor, Güney Kürdistan'ın geleceğini tehlikeye sokacak öneriler de içeriyor.

Irak halklarının onayı ile kabul edilen Anayasa'nın, bu Anayasa'da yer alan mekanizmalar hilafına gözden geçirilmesini talep eden Rapor, bu önerisiyle Irak halkının iradesini ayaklar altına almaktadır.

Rapor, Ortadoğu'daki diktatörler gibi, Irak'ta gevşek yerel yönetimler ve güçlü bir merkezi iktidar önermektedir. Ki, bu talep

bugüne kadar Irak'ta yaşanan gelişmeleri görmezden gelmez; dar bir elbiseyi bu ülkeye yeniden giydirmeye yöneliktir.

Petrol başta olmak üzere öteki doğal zenginliklerin kontrolünün ve işletilmesinin merkezi hükümete verilmesini dile getiren öneri ise, Irak Anayasası'nın konuya ilişkin maddesini ayaklar altına almanın yanı sıra, Merkezi Hükümet ile Kürdistan Bölgesi Hükümeti arasında varılan anlaşmaları da yok saymaktadır.

Petrol gelirlerinin merkezi hükümetin kontrolüne verilmesi talebi, herkesten önce BAAS kalıntılarıyla Sunni Arapların, Kürdistan'da çıkan petrolün ülkemizin kalkınmasında harcanmasına karşı olan TC ve öteki sömürgeci devletlerin isternidir ve desteklerini almak için bu kesimlerin gönlünü hoş tutmaya yöneliktir.

Hiç kuşku yok ki Kürtler açısından raporun en uğursuz ve kabul edilemez bölümü, Kerkük'e ilişkin olanıdır.

Rapor, Irak Anayasası'nın Kerkük ve Araplaştırma politikasına maruz kalan öteki bölgelerle ilgili 140. Maddesi'nin hayata geçirilmesinin ertelenmesini istiyor; bu maddenin uygulanmasıyla görevli uluslararası bir gurubun oluşturulmasını öneriyor.

Oysa 140. Madde'nin çok sert tartışmalar sonucunda, Kürtlerin gösterdikleri fedakarlıklar neticesinde kabul edildiğini dünya alem biliyor.

Bununla birlikte Güney Kürdistan Siyasi Önderliği, her fırsatta 140 Madde'nin Anayasa'da belirtildiği gibi hayata geçirilmesinden yana olduğunu, bu konuda geri adım atmayacağını dile getirdi. Bu gerçekler ortada iken, Rapor'un Kerkük ve petrolün işletilmesine ilişkin maddeleri, her şeyden önce Güney Kürdistan halkının iradesi-

nin dikkate alınmadığını göstermektedir.

Bölgenin statükocu ve değişim karşıtı güçlerin taleplerini içeren Irak Çalışma Grubunun Raporu'nda yer alan gerçek dışı öneriler, Güney Kürdistan'daki kazanımlar açısından tehlike arz etmektedir.

Tehlikeyi ve riski bertaraf etmek, tüm parçalardaki Kürtlerin çabalarıyla mümkündür. Bu nedenle tüm yurtsever örgüt ve partiler, Güney Kürdistan Siyasi Önderliği'nin tavrını gösteren Kürdistan Bölge Başkanı Mesud Barzani'nin yaptığı açıklamayı desteklemelidirler.

ABD yönetimi ve Başkanı Buş, bölgesel sorunları daha da karmaşık hale getirmekten öte bir işe yaramayan Irak Çalışma Grubunun söz konusu önerilerini dikkate almalı, Kürtler arasında baş gösteren "acaba ABD bu kez de bizi yarı yolda bırakır mı" endişesini giderecek adımlar atmalıdır.

Irak Çalışma Grubu'nun raporu, Irak'ta yaşanan çatışmaların vardığı boyut, Kürdistan Siyasi Önderliği ile merkezi hükümet arasında yaşanan gerginlikler, başta Türkiye olmak üzere öteki sömürgeci devletlerin başlattıkları çalışmalar, önümüzdeki dönemde yaşanabilecek sıcak gelişmelerin habercisidir.

Tüm parçalardaki Kürt ulusal hareketlerini yakından ilgilendiren bu gelişmeler karşısında hazırlıklı olmak, ulusal çıkarlarımızı koruyan kararlı bir tavır göstermek, tüm parçalardaki yurtsever örgütlerin iş ve güç birliğini gerektiriyor.

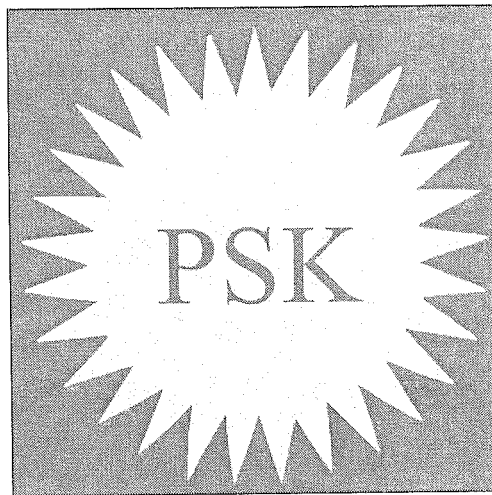
Güney Kürdistan Siyasi Önderliği başta olmak üzere, tüm yurtsever güçler, bu kutusal görev için elini taşın altına koymalıdır.

12. Aralık 2006

Kürdistan Sosyalist Partisi-PSK

PSK:

“Çareserî Paşda Gav Avêtin Nîne”

Ji Bona Bîr û Rayê

Rapora Gruba Lêkolîna Iraqê ku, di bin serokatiya wezirê kevn yê Dewleta Yekbûyî ya Amerîka (DYA) James Baker û nunerê kevn yê Kongreya DYA Lee Hamilton da hatiye amade kirin û ragihandin, nikare pirs-girêka Iraqê çareser bike. Beravejiya vê yêkê, eger xalên Raporê bêne ci be ci kirinê, rewşa Iraqê wê aloztir û tevlihevtir be.

Rapora Gruba Lêkolîna Iraqê, rastiyên herêmê û bûyer û pêşhatiyên Iraqê, ku ji sala 2003'ê vir da qewimî ne, li ber çav negirtiye.

Herwekî eşkere ye di Rapora Gruba Lêkolîna Iraqê da, daxwazên bermayiyên BA-

AS, Erebên Sunnî û piştgirên wan yên diktator û kevnêperestên navçê cî girtine û hinek xalên rapora hanê li ser dahatûya Kurdistanê xalên bi xeter in.

Rapora Gruba Lêkolîna Iraqê pêşniyar dike, ku di Destura Iraqê da, bi beravejiya proseya desturî, destkarî bê çêkirinê. Û destkariya hanê di bin çavderiya pisporên Netewên Yekbûyî da be. Pêşniyarên hanê binpê kirina îradeya gelê Iraq e. Ji ber ku Destura Iraqê bi piraniya dengên xalkê vê welatî ve hatiye pejirandin.

Rapora Gruba Lêkolîna Iraqê, wekî hemu diktator û kevnêperestên heremê daxwaz dike, ku li Iraqê îdareya nevçeyan sist û

lawaz, lê îdareya navend tund be. Ku ev daxwaz bi beravejiya bûyer û pêşhatiyên vê welatê ne û li hel û mercên Iraqê hev nayê.

Rapora Gruba Lêkolîna Iraqê daxwaz dike, ku dehatên neft di bin destê hikumeta navendî da be. Ku ev yêka jî bin pê kirina Destura Iraqê ye, li ber çav ne girtina hinek peyman e, ku di nava Hikumeta Navendî û Hikumeta Herêma Kurdistan da hatine îmze kirinê. Daxwaza hanê, daxwaza bermayiyên BAAS e, daxwaza dewleta Tirk û dagirkerên dinê ne, ku ne xwazin dehatên neftê Kurdistan, bona pêşveçûna welatê me were xerç kirin.

Bê guman xala herî neçê ya Rapora Gruba Lêkolîna Iraqê, derbareyê Kerkukê ye.

Rapor daxwaz dike, ku ci be ci kirina Xala 140 ya Desturê Iraqê were paşxistinê û bona ci be ci kirina xalên hanê komîteyek navnetewî were damezrandin.

Ji bo hemu kes eyan e, ku dema amade kirina Destura Iraqê, li ser xala 140 gengeşiyeka tund hate kirin û di encema fidekariya Kurdan da xala hanê hat pêjirandin. Her usa Serokatiya Siyasiya Kurdistanê Başûr her tim ragihand, ku divê pirsê Kerkuk û navçeyên dinê bi gor xala 140 were çareser kirinê û Kurdan derheqa Kerkukê pêgir in, paşda gav navêjin. Rastiyên hanê jî nişan didin, ku xalên Rapora Gruba Lêkolîna Iraqê yên li ser Kerkuk û dahatiya neftê, îrada û daxwazên gelê Kurd dixin bin pê.

Bi kurti di Rapora Gruba Lêkolîna Iraqê da daxwazên kevneperest û hezên dij-pêşveçûnê ci girtine û li rastiyên herêmê hev nayê û xeter e li ser ezmûn û destkevtiyên Kurdistanê Başûr.

Hevkariya hemû partî û hêzên welatpa-

rezên Kurdistan dikare pêşiya vê xeterê bigre. Ji bona vê yekê jî divê hemu welatparêzen Kurd piştgiriya Beyannameya Serokê Herêma Kurdistanê Kak Mesud Barzanî, ku derbareyê Rapora Gruba Lêkolîna Iraqê ragihandiye û helwesta Serokatiya Siyasiya Kurdistanê Başûr nîşan dide, bikin.

Hikumeta DYA û Serokê DYA Buş, divê guhê xwe nedine Rapora Gruba Lêkolîna Iraqê. Ji ber ku rapora hanê, ne tenê kêşeya Iraqê çareser nake. Her usa rewşa vê welatî tevlihevtir dike.

Li ba Kurdan nîgeraniyek peyda bûye. Kurd dibêjin “gelo vê carê jî DYA me nivêrê da dihele?” Hikumeta DYA û Buş ji bona pûç kirina nîgeraniya hanê, divê gavan bavêjin.

Rapora Gruba Lêkolîna Iraqê, zêde bûna şer û pevçûn li Iraqê, nakokiyên di nava Serokatiya Siyasiya Herêma Kurdistan û Hikumeta Navendî da, kar û hawlên Tirkîyê û dewletên dagirkerên din li navçeyê, nişan didin, ku di pêşedemê da bûyeren giring wê biqewmin.

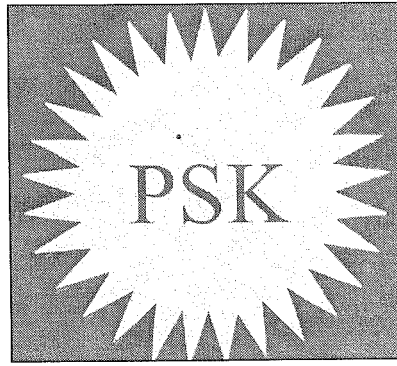
Bê guman bûyerên, ku wê biqewmin, bandora xwe li ser doza Kurd dêynin. Ji bona ku tevgera welatparêza Kurd berjewendiya netewî biparêze û li hemberê bûyerên navçeyê helwesteka pêgir nîşan bide, dive di nava hemu rêxistinên Kurd ji her çar parçeyên Kurdistanê da, hevkarî û hevxebatî were ava kirinê.

Erkê hanê ya pîroz li ber hemu rêxistinên Kurdistan bi taybetî jî li ber Serokatiya Siyasiya Herêma Kurdistan e.

12.12.2006

Partiya Sosyalîsta Kurdistan -PSK

PSK, Kürdistan Ulusal Platform'u üyeliğini sona erdirdi

PSK-PKK Protokolü sonrasında başlatılan cephe çalışmalarının sonuçsuz kalması üzerine oluşturulan Kürdistanlı Örgütler Platformu daha sonra adını Kürdistan Ulusal Platform (PNK-Bakur) olarak değiştirmiş ve günümüze kadar varlığını sürdürmüştür.

Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine azımsanmayacak oranda katkıda bulunan ve kurucusu olduğumuz PNK-Bakur, kanaatimize göre son dönemde giderek verimsiz bir hale gel-

miştir.

Bu durumu göz önüne alarak PNK üyeliğini sona erdirme kararına varan Partimiz, PNK-Bakur'un yurtsever hareketin güçlenip gelişmesine katkı sunacak her eylemini desteklemeyi ulusal bir görev olarak görür.

PSK, PNK-Bakur'a mücadelesinde başarılar diler.

21 Kasım 2006

PSK-Kürdistan Sosyalist Partisi